

Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski

na lata 2008 - 2015

MIĘDZYRZEC PODLASKI

I. SPIS TREŚCI

I.	SPIS TREŚCI.....	1
II.	SPIS WYKRESÓW	4
III.	SPIS TABEL	5
IV.	WSTĘP	6
V.	RAPORT O STANIE MIASTA.....	8
1.	Zagadnienia wstępne.....	8
2.	Historia.....	10
3.	Mieszkańcy Międzyrzecza Podlaskiego	12
4.	Gospodarstwa domowe i mieszkalnictwo	13
5.	Zatrudnienie. Bezrobocie	16
6.	Gospodarka miasta.....	19
7.	Dochody budżetu	23
8.	Infrastruktura społeczna.....	28
8.1.	Szkolnictwo	28
8.1.1.	Przedszkola	28
8.1.2.	Szkoły podstawowe	28
8.1.3.	Gimnazja	28
8.1.4.	Szkoły ponadgimnazjalne	29
8.1.5.	Szkoły wyższe	29
8.1.6.	Szkoła Muzyczna.....	30
8.1.7.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	30
8.2.	Służba zdrowia	31
8.3.	Opieka społeczna.....	34
8.4.	Baza sportu i rekreacji.....	35
8.5.	Turystyka.....	38
8.6.	Kultura	41
8.7.	Organizacje pozarządowe.....	42

9.	Stan bezpieczeństwa w mieście	45
9.1.	Policja	45
9.2.	Straż miejska	46
9.3.	Państwowa Straż Pożarna	46
9.4.	Obrona cywilna	47
10.	Infrastruktura techniczna	48
10.1.	Sieć wodociągowa	48
10.2.	Sieć kanalizacyjna	48
10.3.	Gospodarka odpadami	49
10.4.	Energia elektryczna	49
10.5.	Sieć ciepłownicza. Ogrzewanie miasta	50
10.5.1.	Sieć ciepłownicza MPEC	50
10.5.2.	Sieć gazowa	50
10.5.3.	Ogrzewanie tradycyjne	51
10.6.	Sieć telefoniczna	51
11.	Wieloletni Plan Inwestycyjny	52
12.	Komunikacja i infrastruktura transportowa	53
13.	Tereny inwestycyjne	55
14.	Studium i plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Międzyrzec Podlaski	57
15.	Międzygminny Związek Komunalny z siedzibą w Międzyrzec Podlaskim	60
16.	Miasta partnerskie	61
17.	Współpraca z innymi organizacjami	62
VI.	DIAGNOZA POZYCJI STRATEGICZNEJ MIASTA	63
1.	Analiza SWOT	67
2.	Misja i wizja rozwoju miasta	75
3.	Cele strategiczne	78
4.	Programy	81
5.	Powiązanie strategii z analogicznymi dokumentami na poziomie powiatu i województwa	89
5.1.	Priorytety, cele, programy - powiązanie	89
5.2.	Zgodność ze strategicznymi dokumentami	92

VII.	WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII	94
1.	Planowanie w aspekcie strategicznym i taktycznym.....	94
2.	Konsultacje społeczne	96
3.	Koordinacja współpracy	98
4.	Monitorowanie realizacji strategii	99
4.1.	Zasady monitoringu	99
VIII.	REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	103
1.	Indykatoryna lista projektów strategicznych	104
2.	Wieloletni Plan Inwestycyjny	108
IX.	BIBLIOGRAFIA	109

II. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1: Zmiany funkcjonalnej struktury wieku ludności Międzyrzecza Podlaskiego.....	12
Wykres 2: Struktura własności mieszkań w Międzyrzeczu Podlaskim.....	14
Wykres 3: Bezrobotni z prawem do zasiłku w latach 1992 - 2007	17
Wykres 4: Struktura zatrudnienia w Międzyrzeczu Podlaskim w roku 2007	21
Wykres 5: Przyrost ilości podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 1999-2006.....	22

III. SPIS TABEL

Tabela 1: Stopa bezrobocia w latach 1992-2007	16
Tabela 2: Średni czas pozostawania bez pracy	18
Tabela 3: Struktura bezrobocia wg wieku	18
Tabela 4: Struktura bezrobocia wg wykształcenia	18
Tabela 5: Zmiana ilości podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 1999-2006	21
Tabela 6: Dochody budżetu miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2002-2006.....	24
Tabela 7: Wpływy podatkowe z działalności gospodarczej w Międzyrzecu Podlaskim	25
Tabela 8: Wydatki budżetu Miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2002 - 2006.....	25
Tabela 9: Obiekty sportowe funkcjonujące na terenie Międzyrzec Podlaskiego	36
Tabela 10: Statystyka działania Komisariatu Policji w Międzyrzecu Podlaskim za lata 2003-2006	45
Tabela 11: Statystyka zdarzeń (pożarów, miejscowych zagrożeń i alarmów fałszywych) na terenie działania JR-G PSP	47
Tabela 12: Limity wydatków inwestycyjnych na poszczególne lata zgodnie z WPI	52
Tabela 13: KARTA ANALIZY SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Zespół ds. przedsiębiorczości i inwestycji	69
Tabela 14: KARTA ANALIZY SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Zespół ds. społecznych.....	70
Tabela 15: KARTA ANALIZY SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Zespół ds. infrastruktury technicznej	72
Tabela 16: Karta analizy SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Grupy Problemowe	74
Tabela 17: Programy strategiczne grupy A	81
Tabela 18: Programy strategiczne grupy B	83
Tabela 19: Programy strategiczne grupy C.....	84
Tabela 20: Programy strategiczne grupy D.....	85
Tabela 21: Programy strategiczne grupy E	86
Tabela 22: Programy strategiczne grupy F	87
Tabela 23: Hierarchia w strukturze zarządzania i odpowiednie zakresy odpowiedzialności.....	98
Tabela 24: Całościowy zakres działań monitorujących	100

IV. WSTĘP

Podstawą rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski jest strategia, która określa koncepcję świadomego i systemowego sterowania długofalowym rozwojem społeczno - gospodarczym. Dokument ten poddany ocenie radnych, a następnie uchwalony przez Radę Miasta odnosi się do rozwiązań podstawowych, decydujących o kierunkach, tempie i skali tegoż rozwoju do roku 2015.

Aktualizacja „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” stanowi istotny element (obok Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) wieloletniego planu rozwoju międzyrzeckiej wspólnoty samorządowej, który tworzy podstawy do podejmowania racjonalnie ukierunkowanych działań w okresie następnych kilkunastu lat. Posiadanie aktualnej strategii podyktowane jest również potrzebą zgodności zamierzonych zadań z polityką regionalną państwa i priorytetami polityki Wspólnoty Europejskiej, w kontekście aplikacji o środki funduszy strukturalnych. Jest również warunkiem formalnym ubiegania się o środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013.

W zarządzaniu rozwojem lokalnym ważne jest, by proces ten miał oparcie i dał się weryfikować na podstawie rzetelnej analizy potencjału i oczekiwań społeczności lokalnej.

W tym celu przeprowadzono szerokie konsultacje społeczne, w których brali udział reprezentanci środowisk społecznych, gospodarczych i samorządowych. Zainteresowanie i akceptacja społeczeństwa dla zamierzeń lokalnej władzy jest politycznym kapitałem niezbędnym do wsparcia jej wysiłków. Szczególna wartość niniejszego dokumentu polega na tym, że nie jest on tylko autorską propozycją skierowaną do społeczeństwa z kręgów lokalnej władzy, ale jest przede wszystkim efektem porozumienia i współpracy wielu osób, których życie i funkcjonowanie związane jest z miastem Międzyrzec Podlaski. Za nadrzędny przyjęto cel: *„Misją Międzyrzecza Podlaskiego jest stworzenie środowiska zdrowego i przyjaznego dla swoich mieszkańców oraz polepszenie jakości ich życia przez tworzenie lepszego klimatu dla rozwoju gospodarczego, efektywne wykorzystywanie istniejących potencjałów, stymulowanie przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców”*. Możliwość jego realizacji uzależniona jest sprawnością funkcjonowania struktur administracji publicznej, zależy również od aprobaty strategicznych celów ze strony lokalnej społeczności.

Strategia jest zasadniczym elementem planowania rozwoju lokalnego. Dokument ten stanowi zapis założeń polityki rozwoju lokalnego w perspektywie strategicznej - co najmniej kilkunastu lat. Jego zadaniem jest wskazanie oczekiwanego stanu docelowego (wizji) oraz kierunków dojścia do tego stanu przez zdefiniowanie celów strategicznych. Programowanie realizacji zapisów strategicznych, a więc określanie konkretnych zadań, które mają być wykonywane, musi wynikać z dokumentów tworzonych z perspektywą kilku lat (taktyczną). Najczęściej są to dokumenty obejmujące jakiś wycinek problematyki rozwoju (przedsiębiorczość, mieszkalnictwo, itd.) i mają charakter programów strategicznych. Przykładem innego dokumentu programowego jest wieloletni plan inwestycyjny, którego celem jest uporządkowanie całego procesu inwestycyjnego (niezależnie od charakteru inwestycji). Ostatecznie poziomem wykonawczym (bieżącym) realizacji założeń strategicznych jest budżet lokalny, w którym po-

winno się znaleźć odzwierciedlenie zapisów programów na dany rok. Budżet może tu być rozumiany zarówno jako plan finansowy gminy, a więc formalne narzędzie Rady Miasta, za pomocą którego wskazuje się zadania do wykonania, jak również jako budżet zadania, czyli opis stawianych przed projektem celów, zapis jego realizacji i ewaluacji uzyskanych efektów.

Poszukiwanie skutecznych i gospodarczo efektywnych sposobów ominięcia przeszkód stojących na drodze do lepszego życia jest dzisiaj jedną z najpilniejszych potrzeb w procesie codziennego kierowania sprawami gminy, powiatu czy województwa. Posiadanie i aktualizowanie Strategii ma istotne znaczenie dla szans pomyślnego rozwoju miasta, staje się przesłanką pozytywnych, pożądanych zmian, ułatwiających władzy samorządowej podejmowanie decyzji. Planowanie strategiczne to proces ciągły i otwarty umożliwiający dostosowanie i korygowanie celów w miarę zmieniających się uwarunkowań, stąd też jego konstrukcja uwzględnia doświadczenia jak również w pewnym stopniu jest kontynuacją kierunków wypracowanych w poprzednich wersjach tego dokumentu.

V. RAPORT O STANIE MIASTA

1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Miasto Międzyrzec Podlaski ($51^{\circ}59'N$, $22^{\circ}47'E$) leży w północnej części województwa lubelskiego w powiecie białskim u zbiegu rzek: Krzyny Północnej, Krzyny Południowej i Piszczki z ujściem kanału Wieprz-Krzna. Miasto liczy 17780 mieszkańców (zameldowanych). W obrębie miasta krzyżują się: droga krajowa nr 2 Świecko-Poznań-Warszawa-Terespol (będąca częścią europejskiej trasy E-30 biegnącej z irlandzkiego Cork przez Paryż, Berlin i Moskwę do rosyjskiego Omska) z drogą krajową nr 19 Kuźnica Białostocka-Białystok-Lublin-Rzeszów. Przez miasto przebiega także linia kolejowa E-20 należąca do drugiego Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Zachód-Wschód łączącego Berlin z Moskwą. Autostrada A-2 zgodnie z projektem będzie przebiegać w odległości 6 km na północ od miasta (zjazd z autostrady we wsi Łukowisko). Odległości z Międzyrzecza Podlaskiego do granic Państwa: Rosja (Gołdap) - 325 km, Litwa (Ogrodniki) - 295 km, Białoruś (Terespol) - ok. 75 km, Ukraina (Dorohusk) - ok. 140 km, Niemcy (Świecko) - ok. 640 km, Czechy (Cieszyn) - ok. 470 km, Słowacja (Łysa Polana) - 490 km. Odległość Międzyrzecza Podlaskiego od większych miast: Warszawa - ok. 145 km, Lublin - ok. 90 km, Białystok - ok. 150 km.

Powierzchnia miasta wynosi 20,02 km².

Na obszarze miasta znajdują się:

- użytki rolne - 1124 ha (56,14%)
- lasy - 182 ha (9,09%)
- tereny komunikacyjne - 155 ha (7,74%)
- budownictwo mieszkaniowe - 145 ha (7,24%)
- przemysł - 89 ha (4,45%)
- tereny usługowe, w tym szkoły, szpital, itp. - 64 ha (3,20%)
- tereny rekreacyjno - sportowe - 51,2 ha, w tym 43 ha „Żwirownia” (2,56%)
- parki i place - 35 ha (1,75%)
- zieleń izolacyjna - 28,58 ha (1,42%)
- rzeki - 16 ha (0,80%)
- użytek ekologiczny - 15,22 ha (0,76%)
- nieużytki - 97 ha (4,85%)

2. HISTORIA

Miasto ma bogatą ponad 600-letnią historię, obfitującą w tragiczne wydarzenia.

Jego początki datowane są na przełom XIV i XV wieku. Najstarsza wzmianka o Międzyrzeczu pochodzi z 1390 roku, gdy tereny te były częścią państwa litewskiego, wtedy to Władysław Jagiełło nadaje włości Międzyrzec i Stołpno rycerzowi polskiemu Abrahamowi Chamcowi herbu Gryff z rodziny Jaxów w nagrodę za zasługi. Po jego bezpotomnej śmierci około roku 1428 Wielki Książę Witold dokonuje donacji włości Międzyrzec i Stołpno na rzecz Mikołaja Nasuty. Zabiegi o względy i wierna służba na rzecz władców litewskich, zaowocowała nadaniem mu wielu włości na Podlasiu jak również godności starosty drohickiego i mielnickiego oraz sędziego tych ziem. Mikołaj Nasuta jest kojarzony z odbudową w 1430 roku pierwszego drewnianego kościoła w Międzyrzeczu pod wezwaniem Św. Mikołaja.

W tym czasie wymienia się także istniejącą przy kościele szkołę, nad którą patronat sprawowała Akademia Krakowska. Dzięki zabiegom Mikołaja Nasuty u Księcia Bolesława Mazowieckiego, Międzyrzec będący do tej pory wsią otrzymuje prawa miejskie, jak również nowoczesne prawo tzw. „prawo magdeburskie” (J. Geresz „Międzyrzec Podlaski - Dzieje miasta i okolic”). W 1486 roku miasto otrzymuje przywilej na targi i jarmarki.

W późniejszym okresie Międzyrzec jest własnością syna Mikołaja Nasuty - Jana Nasutowicza, następnie m.in. rodów Zabrzezińskich, Zbarskich i Tęczyńskich. Już od początku swego powstania miasto było ośrodkiem ścierania się wielu kultur, przede wszystkim polskiej, żydowskiej i rosyjskiej.

Międzyrzec Podlaski znaczącym ośrodkiem miejskim był już w połowie XVI w., a swój rozwój zawdzięczał m.in. położeniu na tzw. trakcie brzeskim, na pograniczu ziemi brzeskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego z Koroną Polską. Położenie przygraniczne wiązało się z posiadaniem komory celnej; znajdowały się tu również m.in. dwa rynki, ratusz, dwie cerkwie prawosławne, dwa kościoły, bożnica. Miasto znane było z handlu zbożem, futrami, skórą i produktami leśnymi, miało ponad 300 domów i ponad 2,5 tys. mieszkańców.

W okresie potopu szwedzkiego zostało zniszczone, a od XVIII w. stało się rezydencją książąt Czartoryskich. W tym czasie było określane jako największe miasto na Podlasiu, które prowadziło handel międzynarodowy. Międzyrzeckim proboszczem był w tym okresie ksiądz Grzegorz Piramowicz - Sekretarz Komisji Edukacji Narodowej i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. Dobra międzyrzeckie z początku XIX w. stają się własnością księcia Konstantego Czartoryskiego. W latach 1821-23 przeprowadzono przez miasto szosę łączącą Warszawę z Brześciem, a w roku 1867 otwarto stację kolejową. W XIX w. Międzyrzec jest znanym w całym Królestwie Polskim ośrodkiem handlu i rzemiosła.

Podczas Powstania Listopadowego 29 VIII 1831 roku pod Międzyrzecem stoczono bitwę pomiędzy wojskami polskimi pod dowództwem gen. Prądzyńskiego, a wojskami rosyjskimi - zakończyła się ona rozbiem wojsk carskich. W okresie Powstania Styczniowego w Międzyrzeczu kwaterowali Rosjanie; tutejsze oddziały powstańcze pod dowództwem Karola Krysińskiego stoczyły z nimi wiele bitew. Po jego upadku polityka rusyfikacyjna nasiliła się, kościoły zamieniano na cerkwie, rozpoczęto prześladowanie unitów podlaskich.

W początkach XX w. Międzyrzec liczył 15,5 tys. mieszkańców, w tym 12 tys. Żydów, był znanym ośrodkiem przemysłu szczecińskiego.

Podczas II wojny światowej miasto stało się ważnym ośrodkiem oporu Armii Krajowej, ten okres zapisał się również w historii Międzyrzeca jako czas poważnych zniszczeń i eksterminacji ludności żydowskiej (w czasie wojny znajdowało się tu getto liczące do 20 tys. osób).

Międzyrzec Podlaski jest jednym z niewielu polskich miast, w których zachował się historyczny XV - wieczny układ ulic i placów, w tym Rynek miejski. W okresie dwudziestolecia międzywojennego, pojawiły się na nim dwa charakterystyczne stałe elementy krajobrazu - Dąb „Niepodległości” oraz Pomnik „Niepodległości”. Po II wojnie światowej, w latach 50-tych Rynek utracił swoją pierwotną targową funkcję, jego miejsce zajął skwer miejski. W kolejnych latach w sposób nieprzemyślny dosadzono wiele drzew i krzewów, bez zachowania kompozycji zieleni i odpowiedniej jej pielęgnacji. W rezultacie tych działań Rynek stracił zupełnie historyczny charakter placu, został zaniedbany, a godne ekspozycji elementy historyczne (jak np. Dąb „Niepodległości”) zginęły w ogólnym nieładzie.

Przywrócenie historycznego charakteru nastąpiło dzięki realizacji projektu „Rewitalizacja zabytkowego centrum miasta - przebudowa płyty rynku w Międzyrzecu Podlaskim”. Prace przy rewitalizacji rynku trwały od sierpnia 2004 do czerwca 2007. Największy projekt budowlany ostatnich lat Miasta Międzyrzec Podlaski możliwy był dzięki dofinansowaniu z funduszy Unii Europejskiej w ramach wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na terenie Lubelszczyzny.

3. MIESZKAŃCY MIĘDZYRZECA PODLASKIEGO

Miasto liczy obecnie 17780 mieszkańców (zameldowanych). W Międzyrzecu Podlaskim liczba mieszkańców w ostatnich latach systematycznie zmniejsza się, w granicach od 18320 w roku 2000 do obecnej liczby 17780 mieszkańców w 2007. Stan ten wynika z niskiego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji.

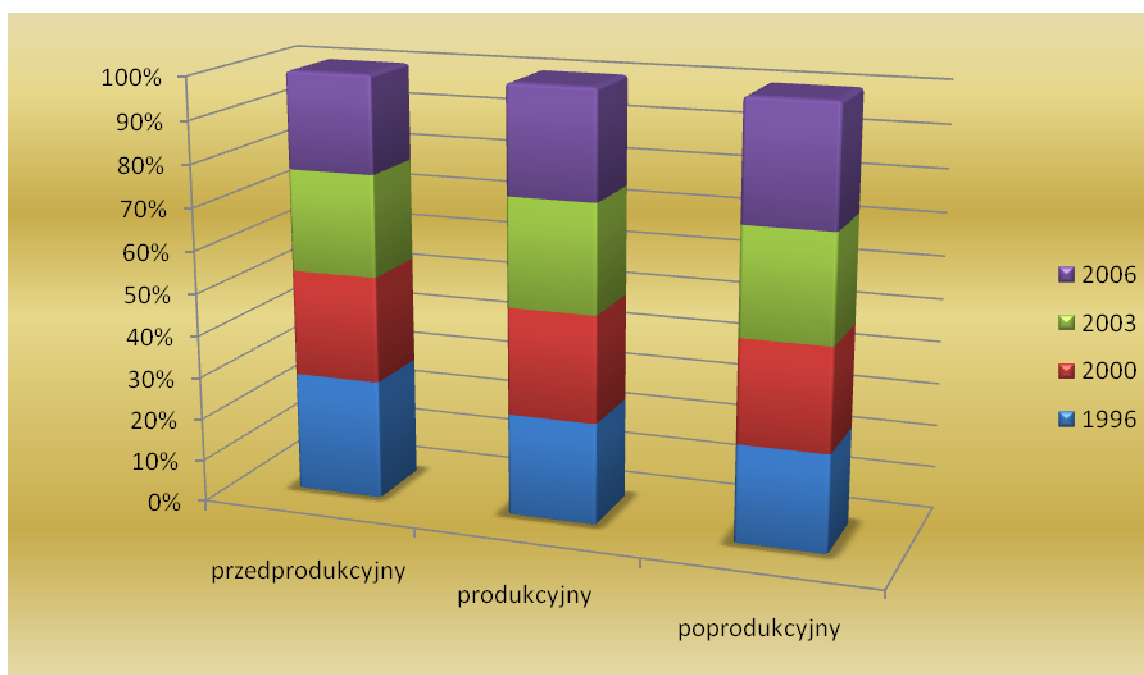
Pod względem struktury wieku, populacja Międzyrzeca Podlaskiego nieznacznie odbiega od struktury wieku populacji miejskiej w kraju, jest ona młodsza, szczególnie w wieku przedprodukcyjnym.

I tak w 2006 roku:

- w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) w mieście - 25,5% , w kraju - 22,2%;
- w wieku produkcyjnym (18-60 i 18-65 lat) w mieście - 61,4%, w kraju - 63,6%;
- w wieku poprodukcyjnym w mieście - 13,1%, w kraju - 14,2%.

Opierając się na danych dotyczących dynamiki zmian struktury wieku ludności Międzyrzeca Podlaskiego, można założyć przy uwidocznionej tendencji zmniejszenia ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 1996-2006 o 4,7% (występuje niż demograficzny), że będzie zmniejszała się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym po około 0,7% rocznie i jednocześnie rosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, nawet o około 200 osób rocznie.

Wykres 1: Zmiany funkcjonalnej struktury wieku ludności Międzyrzeca Podlaskiego

Z wykresu wynika, że wzrasta procentowo liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym, a maleje liczba w wieku przedprodukcyjnym. Skutkować to będzie zmniejszaniem się liczby uczniów w szkołach, a jednocześnie zwiększonym zapotrzebowaniem na opiekę ludzi starszych w postaci domów opieki, opieki pielęgnacyjnej i medycznej.

4. GOSPODARSTWA DOMOWE I MIESZKALNICTWO

W Międzyrzeczu Podlaskim jest około 6.440 gospodarstw domowych, natomiast liczba mieszkań zamieszkałych wynosi 5.296. Są to dane wg Spisu Powszechnego z maja 2002 r. Oznacza to, że ok. 1144 gospodarstw domowych (ok.17%) nie posiada własnego mieszkania. Deficyt mieszkań jest uciążliwy głównie dla młodych osób i ich rodzin. W podanych wyżej (17%) 1144 gospodarstw domowych nie posiadających własnego mieszkania mieszczą się gospodarstwa domowe osób starszych mieszkających przy rodzinie, którzy nie dążą do posiadania własnego mieszkania. Wydaje się, że aby nie pogorszyć warunków mieszkaniowych młodym rodzinom, przyrost ilości mieszkań w roku powinien przynajmniej odpowiadać ilości zawartych małżeństw w roku pomniejszonej o ilość mieszkań pozostawionych przez osoby, które zmarły. Z porównania ilości zgonów i liczny zawartych małżeństw, z pewnym przybliżeniem można oszacować, że liczba potrzebnych, nowych mieszkań powinna wynosić około 60-ciu.

Generalnie warunki mieszkaniowe w mieście, należy uznać jednak za względnie dobre, nie odbiegające od średnich krajowych dla miast wg danych GUS za rok 2002.

- Przekiętna powierzchnia mieszkania wynosiła: w mieście - 61,9 m²; w kraju - 56,2 m²
- Przekiętna liczba osób na jedno mieszkanie: w mieście - 3,27; w kraju - 2,92
- Przekiętna powierzchnia użytkowa na jedną osobę: w mieście - 18,92 m²; w kraju - 19,3 m²

Standard wyposażenia zasobów mieszkaniowych Międzyrzecza Podlaskiego w urządzenia komunalne nie odbiega od przekiętnych dla polskich miast.

W mieście jest korzystna struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych ze względu na dominującą własność prywatną w domach jednorodzinnych, stanowiących ponad 53% ogółu mieszkań, około 32% mieszkań to zasoby Spółdzielni Mieszkaniowej, prawie 7% mieszkań to zasoby komunalne, ponad 3% to mieszkania będące w zarządach wspólnot mieszkaniowych, a 2% to dawne, częściowo sprywatyzowane mieszkania zakładowe.

Powierzchnia mieszkań objętych opieką administracyjną przez PUK - 31870,84 m²:

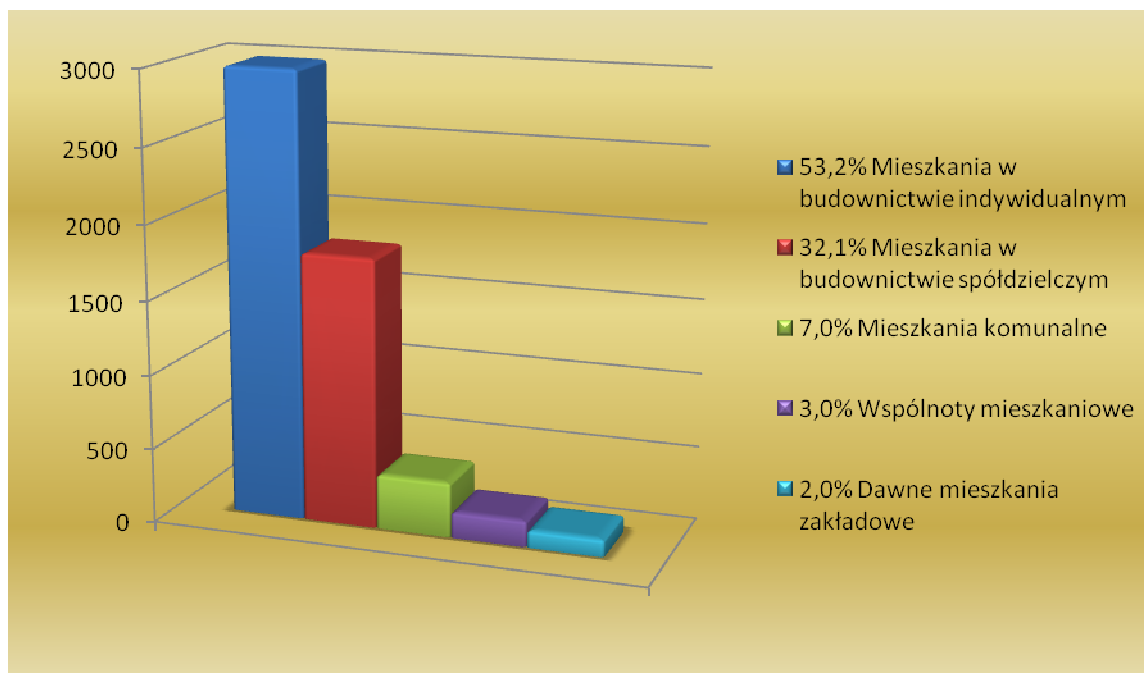
- mieszkania komunalne znajdujące się w zasobach mieszkaniowych gminy - 17152,51 m², z tego 4151 m² to powierzchnia mieszkań socjalnych
- mieszkania komunalne wykupione przez lokatorów - 14718,33 m²

Strukturę własności mieszkań w Międzyrzeczu Podlaskim podano na wykresie nr 2.

W ostatnich latach obserwuje się niewielki przyrost zasobów mieszkaniowych, który jest realizowany przez inwestorów prywatnych - ok. 20 mieszkań rocznie. Miasto również czyni starania o poprawę sytuacji mieszkaniowej, chociażby przez przebudowę niewykorzystanych lokali w budynkach użyteczności publicznej na lokale socjalne i stopniowo zaspakajać potrzeby oczekujących na mieszkania komunalne, bądź zapewnić lokale z uwagi na rozbiórkę budynków komunalnych w złym stanie technicznym.

Wykres 2: Struktura własności mieszkań w Międzyrzecu Podlaskim

W 2006 r. po opracowaniu dokumentacji technicznej, przebudowano lokale po byłej Przychodni Zdrowia na 26 mieszkań, które zostały już zasiedlone. W 2007 r. planowane jest pozyskanie kolejnych 39 mieszkań w wyniku przebudowy pomieszczeń po internacie Zespołu Szkół Zawodowych przy ul. Warszawskiej. W celu dalszego zaspakajania potrzeb mieszkaniowych, planowana jest w niedalekiej przyszłości realizacja budownictwa socjalnego przy ul. Kusocińskiego. Obecnie trwa procedura zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z lokalizacji usług komercyjnych na budownictwo socjalne mieszkaniowe z możliwością budowy ok. 50 mieszkań.

Zarządzaniem i administracją mieszkań i lokali komunalnych zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych - Zakład Gospodarki Lokalami.

Poziom czynszu (1,66 zł/m²), wynoszący poniżej 1% kosztu odtworzenia m² za te mieszkania, nie pokrywa w pełni kosztów utrzymania, stąd brak odpowiednich funduszy na remonty kapitalne powoduje dekapitalizację istniejących zasobów. Szczególnie w zakresie rozproszonych mieszkań komunalnych w małych, starych budynkach, które są stopniowo wycofywane z eksploatacji. Sytuacja w tym zakresie poprawiła się poprzez powołanie w ich zarządzaniu 22 wspólnot mieszkaniowych wyodrębnionych z zasobów komunalnych.

Miesięczny czynsz / średnia cena kupna mieszkania:

- Mieszkania komunalne - średni miesięczny czynsz - 4,00 zł/m²
- Mieszkania spółdzielcze - średni miesięczny czynsz - 5,00 zł/m²
- Średnia cena kupna mieszkania - ok. 1850 zł/m²
- Działka (ok. 600 m²) zabudowana domkiem jednorodzinny: orientacyjna cena kupna - ok. 170 000 zł.

Liczba oczekujących na mieszkania:

- Mieszkania komunalne - 65 oczekujących
- Mieszkania spółdzielcze - 100 oczekujących

W planie ogólnym przestrzennego zagospodarowania miasta jest przeznaczona wystarczająca liczba terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

5. ZATRUDNIENIE. BEZROBOCIE

Dokładna liczba zatrudnionych w Międzyrzecu Podlaskim w poszczególnych latach jest trudna do określenia.

Składają się na nią zatrudnieni:

- w przedsiębiorstwach państwowych - dane możliwe do uzyskania
- w firmach prywatnych średnich i małych - pozyskiwano dane na podstawie wywiadu
- prowadzący działalność jako podmioty osób fizycznych - liczba podmiotów jest znana
- natomiast liczba osób pracujących w poszczególnych podmiotach jest przyjmowana z ryzykiem błędu

O zatrudnieniu w instytucjach budżetowych państwowych i samorządowych - dane są możliwe do uzyskania. Dane podawane w publikacjach urzędów statystycznych nie obejmują wszystkich kategorii zatrudnienia.

Spadek zatrudnienia między 1990 a 1994 rokiem wiąże się ze znacznym spadkiem zatrudnienia w największych przedsiębiorstwach produkcyjnych Międzyrzecza Podlaskiego, jak ZREMB, CERAD, ŁUKBUT oraz związane jest z przekształcaniem własnościowym w innych średnich przedsiębiorstwach. W tym okresie, zatrudnienie w 28 największych przedsiębiorstwach produkcyjnych spadło o ok. 47%. Natomiast, spadek zatrudnienia po roku 1998, spowodowany jest ogólnymi niekorzystnymi procesami makroekonomicznymi, powiązanych głównie z kryzysem rosyjskim.

Międzyrzec Podlaski jako miasto o charakterze przemysłowym - produkcyjnym, odczuł skutki dostosowania gospodarki rynkowej bardziej, niż inne średnie miasta tej wielkości (Radzyń Podlaski, Parczew, Łosice), gdzie były lub zaczęły powstawać instytucje budżetowe przypisane powiatom, dające wzrost stabilnych miejsc pracy. Stąd obecnie Międzyrzec Podlaski jest miastem o największej stopie bezrobocia w regionie.

Dla przykładu Radzyń Podlaski posiada więcej o ponad 500 miejsc pracy w instytucjach budżetowych od Międzyrzecza Podlaskiego - posiadając urzędy państwowe (ZUS, KRUS, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Urząd Statystyczny i inne).

Stan w zakresie bezrobocia w mieście można określić jako niezadowolający. Dane dotyczące liczby bezrobotnych w wybranych latach i miesiącach oraz stopy bezrobocia w poszczególnych latach, podano w poniższej tabeli.

Tabela 1: Stopa bezrobocia w latach 1992-2007

Dzień i miesiąc	Rok	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	Stopa bezrobocia w procentach	Procent bezrobotnych pobierających zasiłek
31.12	1992	1 689	739	21,6	43,7
31.12	1993	1 664	672	21,3	40,4
07.02	1994	1 724	747	21,1	43,3
25.05	1994	1 994	b. d.	25,6	b. d.
31.12	1995	1 710	921	21,92	53,9

Dzień i miesiąc	Rok	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	Stopa bezrobocia w procentach	Procent bezrobotnych pobierających zasiłek
13.09	1996	1 334	597	17,1	44,8
15.10	1997	1 239	528	15,8	42,6
18.05	1998	1 274	373	16,3	29,3
30.12	1999	1 620	436	20,8	26,9
31.12	2000	1 835	243	23,5	13,2
31.12	2001	1 912	277	24,5	14,5
01.09	2002	1 835	151	23,5	8,2
31.03	2003	2 037	181	26,1	8,9
31.12	2004	1914	1729	18,3*	9,7
31.12	2005	1679	1556	17,5*	7,3
31.12	2006	1454	1364	15,8*	6,2
31.07	2007	1337	1250	15,4*	6,5

*podane stopy bezrobocia odnoszą się do powiatu bialskiego.

Trudność w dokładnym obliczeniu stopy bezrobocia dla miasta polega na określeniu ilości osób zawodowo czynnych, gdyż ta ilość oficjalnie nie jest rejestrowana w statystyce na poziomie gmin. Liczba osób zawodowo czynnych dla Międzyrzecza Podlaskiego szacowana jest w przedziale 7.600 - 7.800 osób.

Na wykresie Nr 3 podano procent bezrobotnych pobierających zasiłek dla bezrobotnych. Stan na dzień 31.08.2007 roku dla miasta Międzyrzec Podlaski - ogółem bezrobotnych - 1 337 osób.

Wykres 3: Bezrobotni z prawem do zasiłku w latach 1992 - 2007

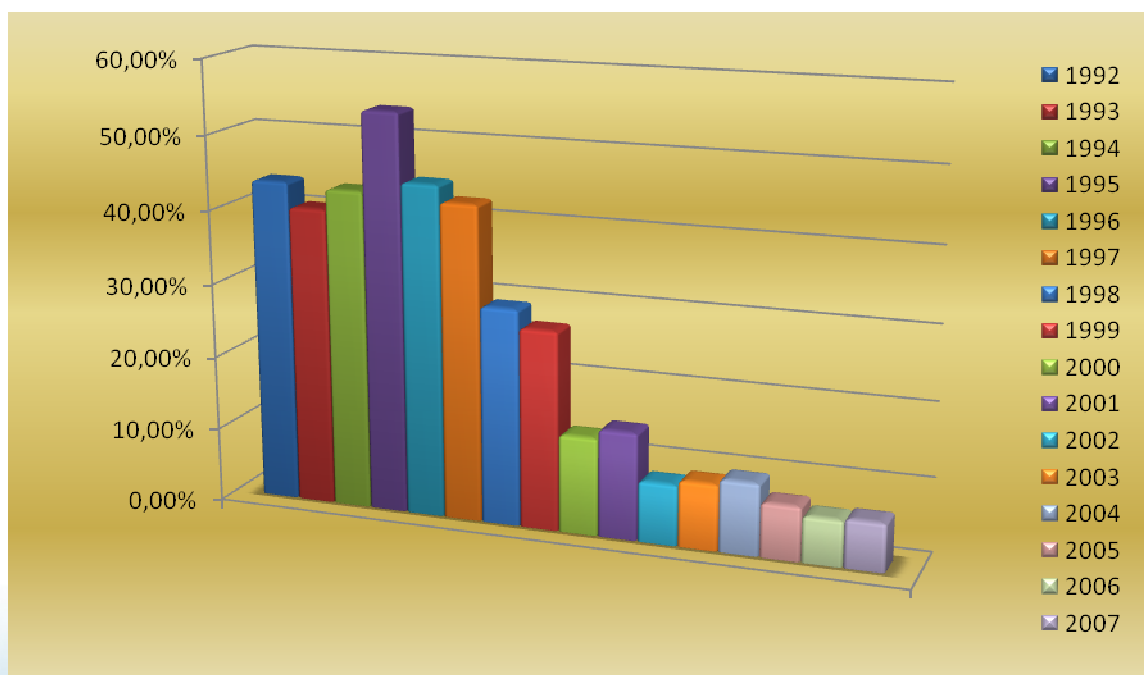

Tabela 2: Średni czas pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	Do 1 miesiąca	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	12-24 miesiące	Powyżej 24 miesięcy
Liczba osób	93	159	124	219	178	564
Procent ogółu	6,9	11,5	9,3	16,4	13,3	42,2

Powyższe dane świadczą o utrwalaniu się stanu trwałego bezrobocia dla większości bezrobotnych. Jest to szczególnie niekorzystne dla młodych ludzi.

Struktura bezrobocia wg wieku i wykształcenia w roku 2007 w Powiatowym Urzędzie Pracy Oddział Międzyrzec Podlaski (miasto Międzyrzec Podlaski, gmina Międzyrzec Podlaski, gmina Drelów) przedstawia się następująco:

Tabela 3: Struktura bezrobocia wg wieku

Grupy wiekowe	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-64	Razem
Liczba bezrobotnych	0	270	362	271	347	72	15	1337
% ogółu	0,0	20,2	27,1	20,3	25,9	5,4	1,1	100,0

Tabela 4: Struktura bezrobocia wg wykształcenia

Wykształcenie	wyższe	średnie policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	Gimnazjum i poniżej
Liczba bezrobotnych	98	368	93	449	329
% ogółu	7,3	27,5	6,9	33,6	24,7

Według informacji przekazanej przez Oddział Zamiejscowy Ewidencji i Rynku Pracy w Międzyrzec Podlaskim Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej (dawny Rejonowy Urząd Pracy w Międzyrzec Podlaskim) orientacyjna stopa bezrobocia na dzień 31.07.2007 roku wynosi:

- dla miasta Międzyrzec Podlaski - 17,95%,
- dla gminy Międzyrzec Podlaski - 8,91%,
- dla gminy Drelów - 11,09%,
- dla całego regionu działania Oddziału - 13,48%.

6. GOSPODARKA MIASTA

Najsilniejsze branże produkcyjne i główne przedsiębiorstwa to:

- produkcja artykułów spożywczych: Sedar, Lider, Alkowin, Bagietka, Cukiernia Wójcik, PSS Społem;
- produkcja odzieży: Odzież, Ipaco, Patex;
- produkcja pasz i koncentratów dla rolnictwa: Wipasz,
- produkcja maszyn, urządzeń i narzędzi: Meprozet, Spółdzielnia Inwalidów Szczeciniarsko-Szczotkarska,
- produkcja budowlana: Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe S.A.,
- transport międzynarodowy: Europtir, Rolbud, Międzynarodowy Transport Drogowy - Krzysztof Barczuk,
- składy, hurtownie: Tesbud, Karpol, Dom - Jerzy Kamiński, Hubar, PHU Wysokiński Sp. z o. o.

Główni pracodawcy:

- „Sedar” S.A. - zatrudnienie około 335 osób (ubój i eksport drobiu; produkcja wyrobów garmazeryjnych; przerób pierza z drobiu wodnego);
- Spółdzielnia Pracy „Odzież” - zatrudnienie ok. 232 osób (produkcja odzieży głównie dla kontrahentów zagranicznych), obecnie znajduje się w stanie upadłości;
- Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe Międzyrzec Podlaski S.A. - zatrudnienie ok. 102 osób (umowa na czas nieokreślony) + dodatkowo od 50 do 120 pracowników sezonowych (budowa i remont dróg, produkcja mas bitumicznych);
- Lider ‘SKG - zatrudnienie ok. 422 osób (produkcja i handel wyrobami cukierniczymi),
- „Społem” Powszechna Spółdzielnia Spożywców - zatrudnienie ok. 68 osób (handel hurtowy artykułami spożywczymi i przemysłowymi, handel detaliczny, produkcja piekarnicza i ciastkarska);
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. - zatrudnienie ok. 80 osób (usługi komunalne, usługi utrzymania czystości i porządku, usługi pogrzebowe);
- Przedsiębiorstwo Mechanizacji Produkcji Zwierzęcej „Meprozet” - zatrudnienie ok. 85 osób (przedmiotem działalności Przedsiębiorstwa jest produkcja maszyn i urządzeń dla rolnictwa na rynek krajowy i na eksport, produkcja konstrukcji stalowych, świadczenie usług w zakresie obróbki metali oraz sprzedaż detaliczna paliw płynnych i gazów technicznych
- markety i dyskonty - Biedronka, Lidl, Stokrotka, Topaz.

Charakteryzując ogólnie przedsiębiorstwa branży spożywczej i produkcji odzieży należy stwierdzić, że prezentują dość dobry poziom technologiczny, co pozwala im na funkcjonowanie w warunkach konkurencji rynkowej. Podobnie można określić poziom Przedsiębiorstwa Drogowo-Mostowego i Nadleśnictwa Międzyrzec - Lasy Państwowe.

Pozostałe przedsiębiorstwa posiadają gorsze zaplecze technologiczne i bez poprawy poziomu techniki i technologii lub podjęcia nowych, nowoczesnych asortymentów produkcji będą miały problemy w utrzymaniu się na rynku - w warunkach niskiej ogólnej koniunktury gospodarczej. Wznowiono produkcję obuwia przez firmę NIK (ok. 60 osób zatrudnionych) - na bazie dawnego „Łukbutu”. Niekorzystnym jest brak większego przedsiębiorstwa budownictwa ogólnego, dla wypełnienia luki po Międzyrzeckim Przedsiębiorstwie Budowlanym.

W Międzyrzeczu Podlaskim funkcjonują podmioty gospodarcze:

■ przedsiębiorstwa państwowe	4
■ spółdzielnie produkcyjne	4
■ spółki prawa handlowego	36
■ podmioty osób fizycznych	1100
■ w tym jedna spółka z udziałem kapitału zagranicznego: „Sedar” S.A.	

Ubytek zatrudnienia w dużych przedsiębiorstwach miasta, które upadły lub zmniejszyły znacznie zatrudnienie w latach 90-tych, jak: Cerad, Łukbut, Spółdzielnia Inwalidów Szczeciński - Szczotkarska oraz Międzyrzeckie Przedsiębiorstwo Budowlane wypełniają w pewnym stopniu tworzone małe podmioty osób fizycznych. Jednak okres ich znacznego wzrostu na początku lat 90-tych - od 327 w roku 1989 do ok. 900 w roku 1995 minął i od roku 1997 ich liczba utrzymuje się na niemal stałym poziomie - około 1100.

Dokładna liczba zatrudnionych w Międzyrzeczu Podlaskim jest trudna do określenia. Składają się na nią zatrudnieni:

- w przedsiębiorstwach państwowych - dane możliwe do uzyskania,
- w firmach prywatnych średnich i małych - pozyskiwano dane na podstawie wywiadu,
- prowadzący działalność jako podmioty osób fizycznych - liczba podmiotów jest znana, natomiast liczba osób pracujących w poszczególnych podmiotach jest przyjmowana z ryzykiem błędu,
- w instytucjach budżetowych państwowych i samorządowych - dane są możliwe do uzyskania.

Podawane dane w publikacjach urzędów statystycznych nie obejmują wszystkich kategorii zatrudnienia. Łączne zatrudnienie szacuje się na 4900 osób. Zatrudnienie w sektorze prywatnym ok. 70%, w sektorze publicznym ok. 30%.

Struktura zatrudnienia w Międzyrzeczu Podlaskim w 2006 roku wygląda następująco:

- działalność produkcyjna - ok. 36,0% ogółu zatrudnionych
- handel - ok. 19,0% ogółu zatrudnionych
- edukacja - ok. 11,0% ogółu zatrudnionych
- ochrona zdrowia i opieka społeczna - ok. ogółu zatrudnionych. 7,0%
- transport - ok. 6,8% ogółu zatrudnionych
- budownictwo - ok. 10,0% ogółu zatrudnionych
- pozostałe - ok. 10,2% ogółu zatrudnionych

Wykres 4: Struktura zatrudnienia w Międzyrzeczu Podlaskim w roku 2007

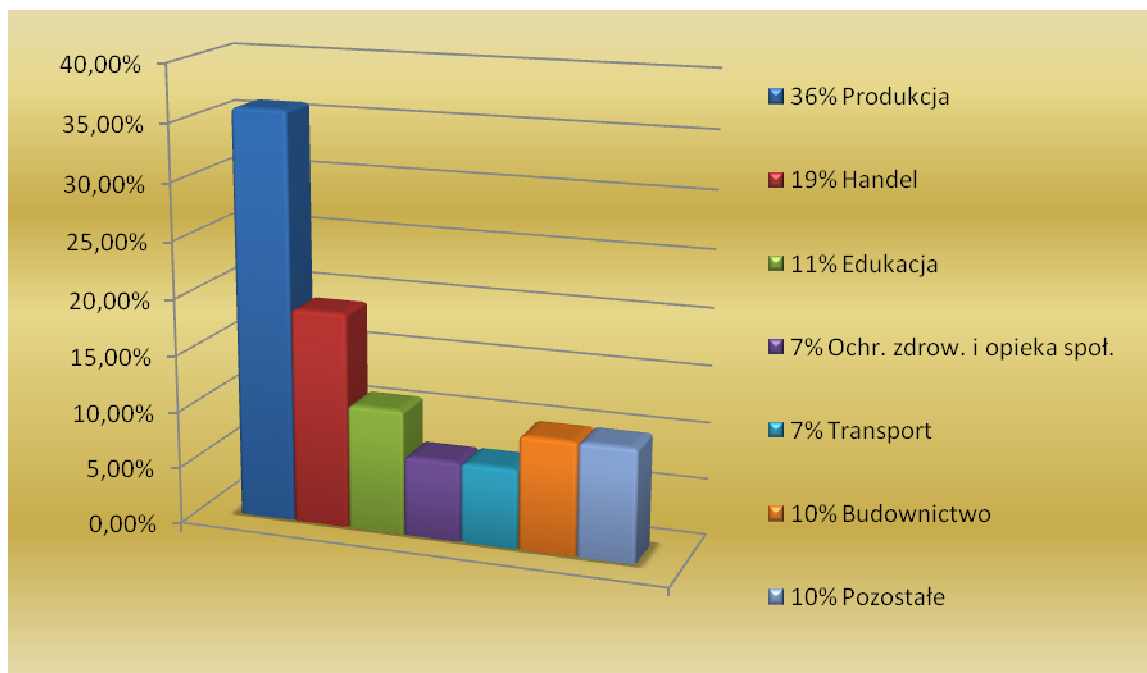

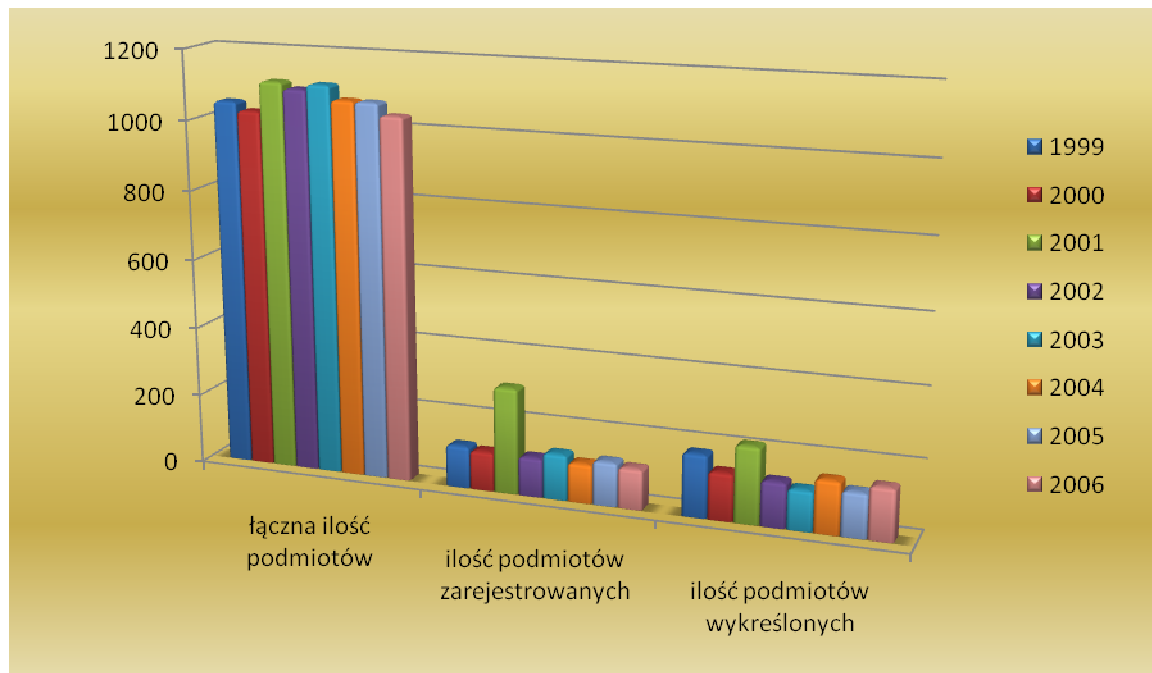
Tabela 5: Zmiana ilości podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 1999-2006

Rok	1999			2000			2001			2002		
	zarejestrowano	wykreślono	przyrost	zarejestrowano	wykreślono	przyrost	zarejestrowano	wykreślono	przyrost	zarejestrowano	wykreślono	przyrost
Zmiana ilości podmiotów	121	180	-59	112	136	-24	305	219	86	112	129	-17
Ogółem podmiotów	1053			1029			1115			1098		

Rok	2003			2004			2005			2006		
	zarejestrowano	wykreślono	przyrost	zarejestrowano	wykreślono	przyrost	zarejestrowano	wykreślono	przyrost	zarejestrowano	wykreślono	przyrost
Zmiana ilości podmiotów	131	115	16	112	151	-39	126	127	-1	116	150	-34
Ogółem podmiotów	1114			1075			1074			1040		

Wykres 5: Przyrost ilości podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 1999-2006

7. DOCHODY BUDŻETU

Dochody budżetu Miasta Międzyrzec Podlaski w roku 2006 wyniosły 30 475 506 zł.

W tej kwocie 39,7% (12 093 745 zł) stanowiły dochody własne. Udział subwencji w budżecie Międzyrzecza Podlaskiego stanowił 53,8% (16 382 031 zł). Średni dochód na jednego mieszkańca w Międzyrzeczu Podlaskim wynosił w 2006 r. 1712 zł i był znacznie niższy od średniej krajowej.

Jak wynika z przedstawionej poniżej analizy dochodów budżetu w latach 2002 - 2006, wzrost dochodów budżetowych ogółem wyniósł w każdym roku średnio około 10%.

Osiągnięty wzrost dochodów własnych miasta w omawianych latach (w 2002 r. - 8.311.559,00 zł, w roku 2006 - 12.093.745,00 zł) tj. o 45,5% spowodowany był zmianą przepisów w zakresie udziałów JST w dochodach z podatków dochodowych od osób fizycznych i osób prawnych.

Zwiększyła się również wielkość uzyskiwanych dotacji celowych z kwoty 2.714.565,00 zł w roku 2002 do kwoty 6.699.514,00 zł w 2006 roku.

Nowa ustawa o dochodach JST, która dokonała istotnych zmian po stronie źródeł dochodów, przyniosła pozytywne skutki dla ogólnej wielkości dochodów uzyskiwanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody budżetu Miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2002 - 2006 przedstawiono w załączonej tabeli nr 6. Wpływy podatkowe z działalności gospodarczej w Międzyrzeczu Podlaskim w latach 2002 - 2006 przedstawiono w załączonej tabeli nr 7. Poziom i dynamika wydatków budżetowych w latach 2002 - 2006.

Przy realizacji wydatków budżetowych zauważa się również tendencję wzrostową. W okresie 2002 - 2006 wydatki wzrosły o 52,7%. Podstawowym kierunkiem wydatkowania środków finansowych jest oświata. W 2006 r. wydatki na oświatę stanowiły 41,5% wydatków budżetu ogółem. Kolejnym zadaniem, na które wydatkowane są znaczne środki z budżetu jest opieka społeczna. Wydatki na pomoc społeczną stanowiły w 2006 r. 25,2% budżetu.

Wydatki budżetu dzieli się na bieżące i inwestycyjne. Największą część wydatków bieżących stanowią wynagrodzenia i pochodne. Udział wydatków bieżących w wydatkach budżetu ogółem kształtuje się na poziomie 83,5%, natomiast wydatków inwestycyjnych ok. 16,5%.

W Międzyrzeczu Podlaskim wydatki budżetowe ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtują się na poziomie od 1307 zł w 2002 r. do 1760 zł w 2006 r., natomiast wydatki inwestycyjne od 153 zł do 290 zł. Wydatki budżetu w latach 2002 - 2006 przedstawia tabela nr 8.

Tabela 6: Dochody budżetu miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2002-2006

L.p.	Dochody	2002	2003	2004	2005	2006
	OGÓLEM DOCHODY BUDŻETU MIASTA	20 475 960	23 892 426	25 136 393	28 219 970	30 475 506
1	PODATKI I OPŁATY LOKALNE	4 649 171	4 615 619	4 993 549	4 917 542	5 125 716
a)	Podatek rolny	61 351	54 388	66 927	76 635	70 556
b)	Podatek od nieruchomości	3 155 785	3 150 177	3 367 897	3 335 902	3 367 666
c)	Podatek od środków transportowych	524 003	564 413	606 541	657 485	744 686
d)	Karta podatkowa	80 630	45 678	41 264	43 369	37 933
e)	Podatek od spadków i darowizn	29 939	21 560	29 350	34 358	28 968
f)	Podatek od czynności cywilnoprawnych	158 846	210 011	221 003	202 071	200 312
g)	Opłata targowa	264 073	188 892	190 239	166 646	169 200
h)	Opłata skarbowa	167 359	176 220	188 399	178 835	198 039
i)	Pozostałe podatki i opłaty	207 185	204 280	281 929	222 241	308 356
2.	DOCHODY Z MAJĄTKU GMINY	691 606	3 431 295	2 202 658	1 700 155	2 253 818
a)	Gospodarka gruntami i nieruchomościami	691 606	3 431 295	2 202 658	1 700 155	2 253 818
3.	UDZIAŁY W PODATKU DOCHODOWYM	2 417 146	2 525 907	3 590 303	4 014 257	4 784 347
a)	Od osób fizycznych	2 300 023	2 457 805	3 501 727	3 933 237	4 642 844
b)	Od osób prawnych	117 123	68 102	88 576	81 020	141 503
4.	WPLYWY UZYSKANE PRZEZ JEDNOSTKI BUDŻETOWE	553 636	681 182	546 249	517 411	582 071
a)	Korzystanie z basenu MOSiR	150 901	161 291	143 326	164 040	170 783
b)	Mandaty karne Straż Miejska	3 085	11 019	2 325	8 660	15 995
c)	Różne dochody UM	55 96	73 560	46 072	59 851	55 053
d)	Opłata za Przedszkole	203 305	200 025	199 404	223 037	269 672
e)	Usługi opiekuńcze MOPS	12 867	16 082	16 330	21 254	27 491
f)	Inne wpływy	128 382	219 205	138 792	40 659	43 077
	Dochody własne budżetu – razem	8 311 559	11 254 003	11 332 759	11 149 365	12 093 745
5.	SUBWENCJE I DOTACJE	12 164 401	12 638 423	13 803 634	17 070 605	16 382 031
a)	Subwencje z budżetu państwa	9 449 836	9 897 379	10 152 427	10 017 892	9 682 517
b)	Dotacje na zadania zlecone i własne	2 714 565	2 741 044	3 651 207	7 052 713	6 699 514

L.p.	Dochody	2002	2003	2004	2005	2006
6.	Środki unijne na realizację projektów	0	0	0	0	1 347 523
a)	Rewitalizacja centrum przebudowa płyty rynku	0	0	0	0	1 347 523

Tabela 7: Wpływy podatkowe z działalności gospodarczej w Międzyrzeczu Podlaskim

Forma podatkowa lub ewidencji	2002	2003	2004	2005	2006
Karta podatkowa	80 630	45 678	41 264	43 369	37 933
Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych	2 300 023	2 457 805	3 501 727	3 933 237	4 642 844
Udział w podatku dochodowym od osób prawnych	117 123	68 102	88 576	81 020	141 503
Ogółem:	2 497 776	2 571 585	3 631 567	4 057 626	4 822 280
% budżetu ogólnego	12,20	10,76	14,45	14,38	15,82

Tabela 8: Wydatki budżetu Miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2002 - 2006

Nazwa	Wykonanie 2002	Wykonanie 2003	Wykonanie 2004	Wykonanie 2005	Wykonanie 2006
Dział Rozdział	Wydatki	Wydatki	Wydatki	Wydatki	Wydatki
010 ROLNICTWO	754	1 096	2 324	1 190	1 730
- pozostała działalność	754	1 096	2 324	1 190	1 730
600 TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	850 754	1 580 356	1 072 158	1 451 893	815 833
Lokalny transport zbiorowy	50 514	111 400	92 963	85 987	85 995
Drogi publiczne wojewódzkie	50 000	50 217	53 000	44 253	55 740
Drogi publiczne powiatowe	75 000	93 900	49 400	92 232	79 104
Drogi publiczne gminne	675 240	1 324 839	876 795	1 229 421	594 994
700 GOSPODARKA MIESZKANIOWA	169 696	314 757	303 834	3 971 103	1 835 875
Gospodarka gruntami i nieruchomościami	169 696	314 757	303 834	3 971 103	1 835 875
710 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	35 200	7 800	25 343	16 066	83 891
Opracowania geodezyjne i kartograficzne	35 200	7 800	25 343	16 066	83 891
750 ADMINISTRACJA PUBLICZNA	1 956 501	2 180 275	2 244 664	2 240 433	2 304 312
Urzędy wojewódzkie	111 712	116 109	119 001	122 569	134 404
Rady gmin	156 355	111 683	114 384	126 542	122 598

Urzędy gmin	1 586 095	1 804 848	1 884 825	1 887 054	2 063 753
Promocja jst	37 699	57 825	68 690	71 645	93 547
Pozostała działalność	101 540	89 481	57 764	32 623	24 415
Starostwa Powiatowe	-	-	-	30 000	-
751 URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY	31 215	41 562	32 705	78 310	51 881
Aktualizacja rejestru wyborców	2 528	2 586	2 772	2 749	2 793
Wybory do Parlamentu i samorządowe	28 687	38 976	29 933	75 561	49 689
754 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PPOŻ	130 116	182 108	210 791	232 871	209 112
OSP	43 195	55 307	63 136	51 058	31 884
Straż Miejska	80 921	126 801	147 655	169 813	177 228
Obrona Cywilna	-	-	200	11 200	200
Komendy Straży Pożarnej	6 000	30 000	-	30 000	-
Komendy Policji	-	23 000	5 000	20 000	-
756 DOCHODY OD OSÓB FIZYCZNYCH I PRAWNYCH	799	329	37 782	32 024	38 383
Pobór podatków i opłat	799	329	37 782	32 024	38 383
757 OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	215 089	150 708	58 909	18 212	80 500
Odsetki od kredytów	215 089	150 708	58 909	18 212	80 500
758 RÓŻNE ROZLICZENIA	260 784	176 812	154 972	132 494	136 235
Rozliczenia między jst - MZK	260 784	176 812	154 972	132 494	136 235
801 OŚWIATA I WYCHOWANIE	9 326 761	10 304 129	11 345 276	11 322 216	11 539 444
Szkoły podstawowe	4 775 068	5 531 960	6 630 378	6 321 552	5 671 301
Oddziały przedszkolne	149 544	182 418	-	174 437	171 851
Przedszkola	1 561 434	1 662 029	1 741 984	1 495 695	2 106 666
Gimnazja	2 647 947	2 736 835	2 770 065	3 098 450	3 322 229
Zespoły administracyjne	138 632	143 743	127 095	152 198	167 632
Pozostała działalność	54 136	47 144	75 754	79 884	99 765
851 OCHRONA ZDROWIA	93 809	135 713	131 340	144 124	172 727
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	93 809	135 713	131 340	129 124	114 068
Przeciwdziałanie narkomanii	-	-	-	-	58 659
Szpitale ogólne	-	-	-	15 000	30 000
852 POMOC SPOŁECZNA	3 378 914	3 314 808	4 612 285	6 228 716	7 712 804
Zadania własne	1 718 755	1 929 641	1 759 662	2 334 592	2 499 678
Zadania zlecone	1 660 159	1 385 167	2 852 623	3 894 124	5 213 126

854					
EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	581 562	637 320	608 762	888 670	1 171 744
Świetlice szkolne	573 062	625 320	598 762	564 206	588 698
Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze			-	-	337 538
Kolonie i obozy	8 500	12 000	10 000	19 500	8 000
Pomoc materialna dla uczniów			-	304 964	237 508
900					
GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	1 377 034	1 543 194	1 670 917	1 407 216	830 620
Gospodarka ściekowa	689 657	754 312	809 032	452 661	2 930
Oczyszczanie miast	130 008	120 132	133 123	111 888	137 396
Utrzymanie zieleni	60 015	65 510	76 226	32 026	28 409
Oświetlenie ulic	433 614	539 847	570 287	751 279	599 421
Pozostała działalność	63 740	63 393	82 249	59 362	62 464
921					
KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	664 470	880 519	772 382	796 340	2 270 172
Domy i ośrodki kultury	664 470	873 519	605 688	641 200	648 000
Biblioteki			148 694	149 640	155 000
Pozostałe zadania w zakresie kultury	-	7 000	18 000	5 500	1 000
Ochrona zabytków			-	-	1 466 172
926					
KULTURA FIZYCZNA I SPORT	910 872	995 874	1 079 727	1 162 008	1 179 681
Instytucje kultury fizycznej	850 872	935 874	1 009 727	1 092 008	1 088 681
Zadania w zakresie kultury fizycznej i sportu	60 000	60 000	70 000	70 000	91 000
OGÓLEM	20 028 563	22 600 609	24 469 366	30 270 386	30 599 679

8. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

8.1. SZKOLNICTWO

Oferta edukacyjna na terenie miasta Międzyrzec Podlaski jest bardzo szeroka i obejmuje wszystkie stopnie kształcenia od przedszkoli do szkolnictwa wyższego.

8.1.1. PRZEDSZKOLA

Opieka przedszkolna jest realizowana w trzech placówkach przedszkolnych (Przedszkola Nr 2, 3 i 4), w których opieką objętych jest ok. 361 dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Dodatkowo oddziały „o” funkcjonują przy Szkole Podstawowej Nr 1, Szkole Podstawowej Nr 2 i Szkole Podstawowej Nr 3. Od 01.01.2006 roku przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym utworzono Przedszkole Specjalne Nr 1 dla dzieci z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym, znacznym, z autyzmem oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Przedszkole obejmuje opieką, nauczaniem i rewalidacją dzieci w wieku od 3 do 6 lat.

W związku ze wzrostem ilości urodzeń w ostatnich latach w najbliższej perspektywie ilość miejsc w przedszkolach może okazać się niewystarczająca. W związku z powyższym należy rozważyć możliwość powstawania przedszkoli alternatywnych.

8.1.2. SZKOŁY PODSTAWOWE

Edukacja na poziomie szkoły podstawowej realizowana jest w Szkole Podstawowej Nr 1 z liczbą oddziałów - 5, w tym oddział „o” (liczba uczniów 117), Szkole Podstawowej Nr 2 im. Bolesława Prusa z liczbą oddziałów - 19, w tym oddział „o” (501 uczniów) oraz Szkole Podstawowej Nr 3 - 35 oddziałów w tym oddział „o” (697 uczniów) wraz z oddziałami integracyjnymi. Wszystkie szkoły podstawowe posiadają wykwalifikowaną kadrę nauczycielską oraz bardzo dobrze wyposażone sale lekcyjne, pracownie komputerowe, biblioteki, czytelnie, hale sportowe, sale gimnastyczne i boiska. Od 01.09.2006 roku przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym utworzona została Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1, w której dzieci realizują program kształcenia specjalnego w klasie I - III oraz IV - VI. Dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności oraz określeniem placówki kształcenia i wychowania przyjmowane są do przedszkola i szkoły na wnioski rodziców (prawnych opiekunów).

8.1.3. GIMNAZJA

Kształcenie na poziomie gimnazjum zapewnia Gimnazjum Nr 1 - liczba oddziałów 24 (617 uczniów). Dodatkowo od 1 września 2007 roku z Zespołu Szkół Sportowych wydzielono

Gimnazjum Sportowe Nr 3, w którym kształcą się 173 uczniów w 9 oddziałach, a przy Szkole Podstawowej Nr 2 utworzono Gimnazjum Nr 2, do którego uczęszcza 79 uczniów kształcących się w 3 oddziałach. W 2008 roku planowane jest utworzenie Gimnazjum Specjalnego umożliwiającego kontynuację kształcenia specjalnego.

8.1.4. SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Oferta edukacyjna na tym poziomie jest bardzo bogata. Korzysta z niej oprócz młodzieży z miasta również młodzież z okolicznych gmin.

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej - kształcenie odbywa się w następujących typach szkół: czteroletnie technikum informatyczne; trzyletnie liceum ogólnokształcące z klasą zintegrowaną o rozszerzonym programie informatyki; trzyletnie liceum profilowane o profilu ekonomiczno-administracyjnym i zarządzania informacją; czteroletnie technikum logistyki; czteroletnie technikum handlowe; czteroletnie technikum ekonomiczne o specjalizacji: komputerowe techniki informacyjne, zarządzanie małą firmą, finanse i rachunkowość, bankowość i ubezpieczenia; czteroletnie technikum spedycji. Szkoła współpracuje z wieloma uczelniami wyższymi: Politechniką Białostocką, Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wyższą Szkołą Finansów i Zarządzania w Siedlcach, a od 2001 roku jest Autoryzowanym Ośrodkiem Szkoleniowym Microsoft AATC. Od wielu lat społeczność szkolna ma możliwość uzyskania Europejskiego Prawa Jazdy ECDL, które jest dowodem umiejętności informatycznych uznawanych w całej Europie.

Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego - obecnie kształcą się ok. 500 uczniów w klasach o zmodyfikowanych profilach. Przedmioty z rozszerzonym programem nauczania: A - j. polski, j. angielski, WOS; B - biologia, chemia, fizyka; C - historia, geografia, WOS; D - j. polski, historia, filozofia; E - matematyka, geografia, fizyka.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Unitów Podlaskich - szkoła kształci obecnie w następujących kierunkach: technik elektronik; technik budowlany; technik drogownictwa; technik mechanik pojazdów samochodowych; w liceach profilowanych: liceum kształtowania środowiska, liceum usługowo-gospodarcze; w zasadniczej szkole zawodowej: monter instalacji i urządzeń sanitarnych, elektryk, klasa wielozawodowa.

Oferta kształcenia szkół ponadgimnazjalnych jest na bieżąco monitorowana i modyfikowana pod kątem możliwości funkcjonowania absolwentów na rynku pracy.

8.1.5. SZKOŁY WYŻSZE

Obecnie w Międzyrzeczu Podlaskim studia prowadzą **Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie** i **Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi**. Odbywają się one w Pałacu Potockich przystosowanym w ostatnich latach do tego celu. Władze miasta zamierzają czynić starania o utworzenie i utrzymanie w mieście prężnego ośrodka akademickiego, jak również umożliwienie zdobywanie kwalifikacji i specjalności,

które przyczyniałyby się w przyszłości do podjęcia aktywności zawodowej absolwentów oraz zaspokajałyby ofertę pracy na rynku lokalnym.

Od października 2007 roku funkcjonuje **Uniwersytet Trzeciego Wieku**. Słuchacze spotykają się dwa razy w miesiącu, w sobotnie popołudnia na zajęciach z teologii, historii sztuki i architektury, języka angielskiego i podstaw informatyki. Przewidziane są również zajęcia rehabilitacyjne i aerobik.

8.1.6. SZKOŁA MUZYCZNA

W mieście funkcjonuje jedna szkoła muzyczna - **Szkoła Muzyczna I Stopnia im. Karola Kurpińskiego**. Obecnie kształci się w niej ok. 80 uczniów w następujących klasach instrumentalnych: fortepian, gitara, akordeon, saksofon, klarnet.

8.1.7. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY

Placówka obejmuje opieką dydaktyczno-wychowawczą dzieci upośledzone umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Wśród wychowanków są dzieci ze sprzężoną niepełnosprawnością, zespołem Downa, autyzmem oraz z mózgowym porażeniem dziecięcym.

W skład Ośrodka wchodzi:

- Przedszkole Specjalne,
- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Internat.

Nowoczesny budynek szkolny spełniający europejskie standardy, wyposażony jest w podjazd i windę dla osób niepełnosprawnych. Sale dydaktyczne są bogato wyposażone w profesjonalne pomoce dydaktyczne.

Wychowankowie objęci są opieką specjalistów:

- logopedy,
- psychologa,
- rehabilitanta.

W ofercie Ośrodka znajduje się:

- muzykoterapia,
- dogoterapia,
- hipoterapia,
- kinezyterapia,
- fizykoterapia,
- hydroterapia,
- arteterapia,
- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

W celu stymulowania rozwoju dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami organizowane są na terenie ośrodka **zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci**.

Zajęcia prowadzone są z udziałem rodziców. Skierowanie dziecka na zajęcia wczesnego wspomaganie wydaje organ prowadzący na podstawie wniosków rodziców i opinii wydanej przez placówkę stwierdzającą konieczność prowadzenia takich zajęć. Zakres wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka dotyczy rozwoju motorycznego, stymulacji polisensorycznej, mowy i języka, orientacji i poruszania się w przestrzeni, usprawniania widzenia, słuchu, umiejętności samoobsługi i funkcjonowania w środowisku. Aktualnie wczesnym wspomaganie objętych jest 7 dzieci.

Pomoc w stosunku do rodziców może dotyczyć wsparcia w procesie pełnej akceptacji niepełnosprawnego dziecka, rozpoznawania jego zachowań, odpowiedniej ich interpretacji oraz prawidłowej reakcji na nie, instruktażu i poradnictwa w zakresie działań rewalidacyjnych, informowania o potrzebie wyposażenia dziecka w niezbędny sprzęt, pomoce i inne przedmioty.

Zajęcia wczesnego wspomaganie prowadzą nauczyciele posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności dziecka i specjaliści (psycholog, logopeda, rehabilitant i inni), którzy tworzą zespół wczesnego wspomaganie. Pracę zespołu koordynuje dyrektor placówki.

Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 4 dla dzieci z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym, ze sprzężonymi niepełnosprawnościami i autyzmem. Nauczanie odbywa się w zespołach edukacyjno - terapeutycznych na poziomie wszystkich klas szkoły podstawowej.

8.2. SŁUŻBA ZDROWIA

Katalog świadczeń zdrowotnych wykonywanych przez międzyrzecką służbę zdrowia na rzecz lokalnej społeczności obejmuje następujące zakresy świadczeń:

- świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej wykonywane w naszych lokalnych uwarunkowaniach przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej; Przychodnię Rejonową i Praktykę Lekarza Rodzinnego przy ul. Wiejskiej 13a
- świadczenia w zakresie opieki środowiskowej realizowane przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej; Praktyka Pielęgniarek i Położnych Środowiskowych „Zdrowie”, Praktyka Pielęgniarek Szkolnych „Szkolmedyk”
- świadczenia z zakresu opieki stomatologicznej przez Przychodnię Stomatologiczną przy ul. Wiejskiej 13 oraz liczne gabinety Prywatnej Praktyki Stomatologicznej zlokalizowane w różnych częściach miasta
- świadczenia specjalistyczne wykonywane przez Szpital Powiatowy przy ul. Warszawskiej 2-4 oraz Przychodnię Specjalistyczną przy ul. Wiejskiej 13
- świadczenia z zakresu pomocy doraźnej wykonywane przez Szpital w Międzyrzeczu Podlaskim oraz Pogotowie Ratunkowe
- świadczenia diagnostyczne - szeroki wachlarz badań i analiz służących postawieniu diagnozy i ustaleniu leczenia realizowane na bazie Szpitala Powiatowego w Międzyrzeczu Podlaskim.

Międzyrzeczka służba zdrowia realizuje świadczenia zdrowotne głównie na rzecz mieszkańców powiatu bialskiego, tj. miasta Międzyrzec Podlaski, gmin - Międzyrzec Podlaski i Drelów, a także w części gminy Kąkolewnica (rejon Polskowoli) o łącznej liczbie ponad 40000 osób. Ze świadczeń placówkach korzystają również pacjenci z terenu województwa lubelskiego, przyjezdni z różnych miejscowości w kraju oraz pacjenci z UE w ramach tzw. przepisów o koordynacji.

W systemie ochrony zdrowia zapewniającym opiekę medyczną dla lokalnej społeczności strategiczną rolę i zadania ma do spełnienia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Międzyrzecu Podlaskim. Placówka publicznej służby zdrowia, jednostka wyodrębniona majątkowo, organizacyjnie i prawnie, działa na zasadach samodzielności finansowej i w oparciu o statut zatwierdzony przez Radę Powiatu Bialskiego. Zakład akredytowany przez Centrum Monitorowania Jakości w Krakowie - Certyfikaty nr 08/2001, 19/2002. Zakwalifikowany do złotej setki szpitali publicznych, zajmujący 4 miejsce w województwie lubelskim w ogólnopolskim rankingu przeprowadzonym przez dziennik „Rzeczpospolita”, Oddział Dziecięcy Szpitala spełnia kryteria programu „szpitali motylkowych” i „szpitala z sercem”.

SP ZOZ w Międzyrzecu Podlaskim realizuje specjalistyczne świadczenia zdrowotne służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia ludności, które są finansowane ze środków Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w ramach zawieranych corocznie kontraktów. W SP ZOZ Międzyrzec Podlaski wykonywane są następujące rodzaje świadczeń zdrowotnych:

- świadczenia szpitalne w formie hospitalizacji osób potrzebujących całodobowych lub dziennych świadczeń specjalistycznych w poszczególnych Oddziałach
- świadczenia z zakresu pomocy doraźnej całodobowo w Izbie Przyjęć w przypadkach nagłych zachorowań
- ambulatoryjne porady specjalistyczne w Poradniach Specjalistycznych
- świadczenia rehabilitacyjne ambulatoryjne i stacjonarne
- świadczenia diagnostyczne - laboratoryjne, rentgenowskie, ultrasonograficzne, endoskopowe.

Szpital Powiatowy w Międzyrzecu Podlaskim (ul. Warszawska 2-4) realizuje zadania w podstawowych dziedzinach medycyny, w swojej strukturze posiada 145 łóżek (w tym 10 neonatologicznych) w następujących oddziałach:

- Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Chirurgii Ogólnej i Urazowej,
- Oddział Położniczo - Ginekologiczny,
- Oddział Neonatologiczny,
- Oddział Dziecięco - Rehabilitacyjny,
- Oddział Rehabilitacji dla dorosłych,
- Oddział dla Przewlekle Chorych.

Oddziały szpitalne wyposażone są w sprzęt i aparaturę specjalistyczną zapewniają całodobową opiekę lekarską i pielęgniarską hospitalizowanym pacjentom zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej i obowiązującymi standardami. Przyjęcia pacjentów do szpitala odbywają się w systemie 24-godzinnym, pacjent może być przyjęty o każdej porze dnia i nocy. Oprócz hospitalizacji w szpitalnej Izbie Przyjęć wykonywane są całodobowo świadczenia w zakresie ambulatoryjnej, zachowawczej i chirurgicznej pomocy doraźnej

w stanach pogorszenia zdrowia, nagłego zachorowania, urazów, wypadków i zatruc. Rocznie w międzyrzeckim szpitalu hospitalizowanych jest ponad 5500 pacjentów i jak pokazują dane statystyczne liczba osób wymagających leczenia szpitalnego z roku na rok systematycznie wzrasta: w roku 1996 hospitalizowano 3100 pacjentów, w 2006 - 5409 pacjentów, a w 2007 - 5500 pacjentów.

Najczęstszą przyczyną hospitalizacji pacjentów w Szpitalu Powiatowym w Międzyrzeczu Podlaskim są choroby układu krążenia. Drugą główną przyczyną przyjęć pacjentów do Szpitala są urazy i wypadki, co związane jest z położeniem szpitala przy międzynarodowych trasach komunikacyjnych. Pacjenci powypadkowi trafiają głównie do Oddziału Chirurgii Ogólnej i Urazowej. Trzecie miejsce w strukturze hospitalizacji stanowią choroby układu pokarmowego, czwarte miejsce zajmują choroby nowotworowe.

Ponad 40% pacjentów trafia do Szpitala w trybie nagłym, są to pacjenci przywożeni przez Pogotowie Ratunkowe lub trafiający do Izby Przyjęć z nagłymi często zagrażającymi życiu i zdrowiu zachorowaniami. Ta grupa pacjentów wymaga intensywnych działań diagnostycznych, monitoringu parametrów życiowych, niejednokrotnie działań ratunkowych, reanimacyjnych.

W Przychodni Specjalistycznej przy ul. Wiejskiej 13 funkcjonują następujące poradnie specjalistyczne:

- Poradnia Chirurgii Ogólnej,
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Medycyny Pracy,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Rehabilitacji,
- Poradnia Alergologiczna.

Lekarze specjaliści z SP ZOZ rocznie udzielają w Poradniach Specjalistycznych ponad 30000 porad. SP ZOZ w Międzyrzeczu Podlaskim posiada kompleksowe zaplecze rehabilitacyjne. Świadczenia rehabilitacyjne realizowane są w systemie lecznictwa szpitalnego w formie hospitalizacji jak i pobytów dziennych oraz rehabilitacji ambulatoryjnej wykonywanej przez Gabinety Fizykoterapii, Kinezyterapii, Hydroterapii. Pacjenci mają zapewnioną dostępność do świadczeń rehabilitacyjnych codziennie w godzinach od 8:00 do 16:00 i mogą korzystać z zabiegów: elektroterapii, magnetoterapii, światłolecznictwa, laseroterapii, termoterapii, krioterapii, terapii ultradźwiękowej, hydroterapii oraz zabiegów kinezyterapii, tj. terapii ruchem wykonywanych na sali gimnastycznej.

Szpital posiada w swojej strukturze certyfikowane działy diagnostyki laboratoryjnej, bakteriologicznej, radiologicznej, ultrasonograficznej i endoskopowej, na bazie których wykonywane są badania diagnostyczne dla całej populacji objętej opieką międzyrzeckiej służby zdrowia.

Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej wykonuje badania z zastosowaniem nowych technologii komputerowych w Pracowniach: Biochemicznej, Hematologicznej, Serologicznej, Bakteriologicznej i Endokrynologicznej.

W Zakładzie Diagnostyki Obrazowej wykonywane są badania radiologiczne - zdjęcia kostne, zdjęcia tkanek miękkich i badania kontrastowe.

W Pracowni Ultrasonograficznej wykonywane są badania: tarczycy, jamy brzusznej, sutków, narządu rodowego, ciąży, gruczołu krokowego z zastosowaniem aparatury Simensa i Alloka z systemem Doplera.

W Pracowni badań endoskopowych wykonywane są badania dolnego i górnego odcinka przewodu pokarmowego - gastroskopia, kolonoskopia.

W SP ZOZ Międzyrzec Podlaski pracuje 20 lekarzy, 67 pielęgniarek, 24 położne i 30 techników medycznych; laboratoryjnych, rentgenowskich i fizykoterapii.

Lekarska kadra medyczna to w 80% specjaliści II stopnia, wszyscy lekarze z I stopniem specjalizacji są w trakcie specjalizacji II stopnia. Aktualnie SP ZOZ dysponuje specjalistami w zakresie: chirurgii ogólnej, położnictwa i ginekologii, pediatrii, chorób wewnętrznych, alergologii, rehabilitacji medycznej, neurologii, otolaryngologii, radiologii, anestezjologii i intensywnej terapii, medycyny pracy.

Zatrudnia diagnostów medycznych, specjalistki pielęgniarstwa zachowawczego, pediatrycznego, anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii, epidemiologii, organizacji i zarządzania.

8.3. OPIEKA SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wśród czynników, które sprzyjają ubóstwu i wykluczeniu społecznemu znajdują się: bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność, wielodzietność, samotne wychowywanie dziecka, niski poziom wykształcenia, zamieszkiwanie na terenach o niskim poziomie rozwoju. Nałożenie się kilku negatywnych aspektów komplikuje trudną sytuację oraz wymaga podjęcia wysiłku w celu wydobycia osoby bądź rodziny z kręgu wykluczenia społecznego.

W celu zapewnienia osobom najuboższym, które nie są w stanie podjąć pracy, przyznawane są świadczenia pieniężne w postaci zasiłku stałego oraz zasiłku okresowego jako pomocy doraźnej. Świadczenia te skierowane są do osób pełnoletnich, całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Świadczenia adresowane są również do osób (spełniających ustawowe kryterium dochodowe) długotrwale chorych lub bezrobotnych i pozbawionych możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń pieniężnych z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Pomoc społeczna ma także w zakresie swoich zadań wsparcie funkcji wychowawczych poprzez system świadczeń rodzinnych. Zasiłki rodzinne są uzupełniane specjalnymi dodatkami przysługującymi z tytułu wystąpienia określonych sytuacji powodujących wyższe koszty, takich jak: samotne wychowywanie dziecka; utrata prawa do zasiłku dla bezrobotnych przez samotnych rodziców; urodzenie dziecka i przebywanie na urlopie wychowawczym; rozpoczęcie roku szkolnego; nauka dziecka poza miejscem zamieszkania oraz wychowywanie dziecka niepełnosprawnego.

Wraz ze zmianami demograficznymi wzrasta rola środowiskowego wsparcia pielęgnacyjnego osób starszych, np. w formie usług opiekuńczych bądź w formie pobytu w placówkach zapewniających całodobową opiekę. Niemniej jednak pomoc osobom starszym skierowana jest na podtrzymanie nie tylko sprawności fizycznej, ale także intelektualnej w kierunku aktywności społecznej oraz łagodzenia trudności związanych z wiekiem. Procesu demograficznego, jakim jest starzenie się społeczeństwa nie można zahamować, ale można wolny czas wypełniać satysfakcjonującą aktywnością społeczną. Jest to czynnik najskuteczniej hamujący starcze zniedołężnienie i zapewnia długą samodzielność.

W obszarze pomocy społecznej rozwija się tendencja umożliwiająca pracownikowi socjalnemu podejmowanie z osobami i rodzinami aktywnej współpracy, która przyczyni się do rzeczywistego zapobiegania i przeciwdziałania problemom oraz zwiększenie ich samodzielności i szans na wychodzenie z marginesu wykluczenia społecznego. Oznacza to możliwość poprawy standardów wykonywania szeroko rozumianej pracy socjalnej, której efekty mają prowadzić do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, a tym samym wychodzenia danej osoby czy rodziny z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Zadania miasta w zakresie opieki społecznej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w oparciu o ustawowe uregulowania oraz wytyczne i zarządzenia samorządowe. Zakres koniecznej opieki socjalnej przy wysokim bezrobociu i małej liczbie osób pobierających zasiłek jest bardzo duży.

Pomoc społeczna realizowana jest z funduszy dotacji państwowych oraz z budżetu miasta. W roku 2006 wydatki na pomoc społeczną wyniosły w zakresie zadań własnych - 2.499.678 zł. i na zadania z zakresu administracji rządowej i zleconych ustawowo - 5.213.126 zł. łącznie 7.712.804 zł.

8.4. BAZA SPORTU I REKREACJI

W mieście działalność sportową prowadzi Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR) - jednostka budżetowa samorządu, jak również szkoły. Bazę sportową MOSiR-u stanowią: Stadion Miejski i Kryta Pływalnia.

W szkołach są to: hala sportowa przy Szkole Podstawowej Nr 2, hala sportowa przy Szkole Podstawowej Nr 3, sale gimnastyczne oraz boiska szkół.

W okresie letnim czynne jest kąpielisko miejskie „Żwirownia” umożliwiające: kąpiel, korzystanie ze sprzętu wodnego oraz wędkowanie. Administrowanie i nadzór nad korzystaniem z kąpieliska „Żwirownia” w okresie letnim sprawuje MOSiR.

Obiekty sportowe funkcjonujące na terenie Międzyrzecza Podlaskiego i ich charakterystykę przedstawia tabela nr 9.

Tabela 9: Obiekty sportowe funkcjonujące na terenie Międzyrzecza Podlaskiego

L.p.	Obiekty	Lokalizacja	Charakterystyka obiektu
1.	Stadion	ul. Pszenna 3	4 boiska trawiaste, w tym 2 pełnowymiarowe, trybuny na 700 miejsc, w tym 400 sztuk krzesełek plastikowych; bieżnia, skocznia w dal; zaplecze socjalne z szatniami i prysznicami
2.	Boiska szkolne	Szkoła Podstawowa Nr 2 ul. Partyzantów 8 Szkoła Podstawowa Nr 3 ul. Leśna 2 Gimnazjum Nr 1 ul. Warszawska 40	boiska asfaltowo - trawiaste z kompleksem boisk do piłki ręcznej i piłki nożnej
3.	Pływalnia	ul. Zarówie 86	wymiary niecki pływalni: długość 25 m, szerokość 12,5 m, głębokość 1,20 m - 1,60 m, 6 torów, widownia, szatnie, prysznic, obiekt przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych; jednocześnie na niecce pływalni może przebywać 40 osób
4.	Kąpielisko otwarte	ul. Zahajkowska	pomost metalowy, ambonka dla ratowników, wydzielone miejsce dla dzieci
5.	Hale sportowe	Szkoła Podstawowa Nr 2 ul. Partyzantów 8 Szkoła Podstawowa Nr 3 ul. Leśna 2	22 m x 42 m z pełnym zapleczem socjalnym
6.	Korty tenisowe	ul. Pszenna 3	2 korty ziemne z mączki ceglastej

Poza wymienionymi funkcjonują na terenie miasta obiekty sportowe, których organem zarządzającym jest Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej; są to hala sportowa przy Liceum Ogólnokształcącym im. Władysława Sikorskiego, sala gimnastyczna i boisko asfaltowe przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Unitów Podlaskich, sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej.

MOSiR jest organizatorem stałych imprez sportowych na terenie miasta, wymienić tu można między innymi:

- Zawody Pływackie „Powitanie Wiosny”,
- Otwarte Mistrzostwa Międzyrzecza Podlaskiego w Pływaniu,
- Wakacyjny Turniej Szachowy,
- Jesienny Uliczny Bieg Niepodległości,
- Mikołajkowe Zawody Pływackie.

Rozwój i promocja sportu wśród młodzieży realizowany jest również poprzez aktywnie działające: Międzyrzeczki Klub Sportowy „Huragan”, Uczniowski Klub Sportowy „Międzyrzeczka Trójka”, Uczniowski Klub Sportowy „Fala” i Uczniowski Ludowy Klub Sportowo-Turystyczny „Znicz”.

MKS „Huragan”. Historia Klubu ma początek od 1926 roku, kiedy to przy koedukacyjnej Miejskiej Szkole Handlowej w Międzyrzeczu Podlaskim powstał Szkolny klub Sportowy „Huragan”. Jego założycielem był nauczyciel Jerzy Furman, a sekcją wiodącą piłka nożna.

Okres przedwojenny to wzloty i upadki działalności. Wojna powoduje kompletne zlamanie jednak ślady w pamięci są bardzo trwałe. Od 1954 roku następuje prężna działalność w kierunku utworzenia przy Radzyńskich Zakładach Przemysłu Terenowego klubu sportowego, gdzie ostatecznie na wniosek Bronisława Saczuka władze miasta i dyrekcja RZPT doprowadzają do połączenia LZS ze Spartą. Powstaje LKS „Huragan” z Prezesem Henrykiem Petruczenko. W 1961 roku dobiega końca budowa stadionu miejskiego przy ul. Pszennej. Od tego momentu klub przeżywa renesans. Działają w nim takie sekcje jak: piłka nożna, lekkoatletyka, piłka siatkowa, szachy, kolarstwo, brydż, a nawet boks i gimnastyka sportowa przynosząc klubowi i miastu Międzyrzec chlubę i splendor. Lata 80-te i połowa lat 90-tych to balansowanie klubu, aż do zawieszenia jego działalności. Sport funkcjonuje przy Miejskim Ośrodku Kultury i Rekreacji. Dopiero oddanie do użytku krytej pływalni w 1997 roku i utworzenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji zmienia sytuację sportu. Już w roku 1998 dochodzi do reaktywowania klubu pod nazwą Międzyrzeczki Klub Sportowy „Huragan”, który w porozumieniu z MOSiR realizują najważniejsze cele statutowe związane z powiększeniem bazy sportowej i podnoszeniem poziomu szkolenia dzieci i młodzieży w sekcjach piłka nożna, pływanie, taekwondo i szachy.

Stadion powiększony zostaje o 2,4 ha tworząc kompleks 3 boisk pełnowymiarowych z zapleczem, a szkolenie odbywa się w siedmiu grupach wiekowych około 170 zawodników grających w ligach wojewódzkich. Sekcja pływacka działa w trzech grupach wiekowych około 60 zawodników odnosząc sukcesy na arenie wojewódzkiej oraz ogólnopolskiej.

Sekcja taekwondo około 50 zawodników mając bardzo dobre warunki lokalowe zdobywa tytuły mistrzostw Polski i Europy. Szachiści zajmują czołowe miejsca w województwie lubelskim.

Organizuje cykliczne imprezy sportowe:

- obozy sportowe w porozumieniu z PZPN „Z podwórka na stadion” , Turniej Piłki Nożnej im. M. Wielgusa,
- halowe turnieje piłki nożnej: Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej, Memoriał im. Ryszarda Golca oraz Faustyna Petruczenko,
- Otwarte zawody pływackie, GP Międzyrzecza Podlaskiego w pływaniu, ligę pływacką,
- Turnieje Taekwondo, Eliminacje do Mistrzostw Polski w Taekwondo.

Bardzo dobra współpraca pomiędzy władzami miasta i klubu w szkoleniu dzieci i młodzieży wzmacnia sport w Międzyrzeczu i daje nadzieję na wieloletnie sukcesy.

UKS „Międzyrzeczka Trójka” powstał w 2004 roku. Prowadzi dwie sekcje: siatkówki i lekkoatletyki. Klub zrzesza członków pochodzących głównie z klas sportowych siatkarskich i lekkoatletycznych Szkoły Podstawowej Nr 3 i Gimnazjum Sportowego Nr 3 w Międzyrzeczu Podlaskim w liczbie 184 osoby. W ramach działalności organizowane są obozy i ferie sportowe: Obóz Sportowy Letni sekcji siatkówki i lekkoatletyki, Ferie Zimowe z Siatkówką. Członkowie klubu z sukcesami startują w Wojewódzkiej Lidze Siatkówki kadetów i kadetek, młodzików i młodziczek, Mistrzostwach Województwa skrzatów, krasnali i żuczków chłopców i dziewcząt. Klub jest organizatorem następujących imprez cyklicznych:

- Ogólnopolski Turniej Siatkówki o Puchar Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaski,
- Międzyrzeczka Liga Siatkówki,
- Siatkarska Liga Trójek.

ULKS-T „Znicz” przy Zespole Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej został powołany 14 listopada 1974r., od początku działały przy nim sekcje: lekkoatletyczna, strzelecka i szachowa. W 1999 r. Komitet Założycielski podjął działania w kierunku dokonania wpisu do ewidencji uczniowskich klubów sportowych Starosty Bialskiego Uczniowskiego Ludowego Klubu Sportowo - Turystycznego „Znicz”. Obecnie w klubie działają sekcje: koszykówki 35 ćwiczących, lekkiej atletyki 25 ćwiczących, piłki ręcznej 18 ćwiczących, piłki siatkowej 32 ćwiczących i strzeleckiej 20 ćwiczących. Klub zrzesza ogółem 635 członków. Zajęcia prowadzone są przez 2 trenerów kl. II, 2 instruktorów oraz 3 nauczycieli wychowania fizycznego. Klub corocznie organizuje następujące imprezy sportowe:

- Mistrzostwa Miasta Międzyrzec Podlaski w lekkiej atletyce - wrzesień,
- Mistrzostwa Miasta Międzyrzec Podlaski w tenisie stołowym - listopad,
- Puchar Ziemi Międzyrzeckiej w strzelectwie sportowym - listopad.

Bazę sportowo-rekreacyjną uzupełnia **Stowarzyszenie Rozwoju Żeglarstwa** w Międzyrzec Podlaskim, które stawia sobie za cel stworzenie warunków mieszkańcom zainteresowanym żeglarstwem do aktywnego uprawiania tego sportu. Od 2003 roku Stowarzyszenie prowadzi prace nad adaptacją terenu przy „Żwirowni” o powierzchni 1,8 ha, wraz z zagospodarowaniem istniejących budynków. Przystosowanie prowadzone jest, pod kątem, szkolenia, rekreacji i bezpiecznego wypoczynku nad wodą. Szkolenia skierowane są do dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów, a kontynuacją są utworzone w szkołach średnich kluby żeglarskie, które współpracują ze stowarzyszeniem korzystając z bazy i sprzętu stacji żeglarskiej. Stowarzyszenie stawia sobie za cel: stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego i fizycznego rozwoju człowieka; działanie na rzecz integracji, rehabilitacji oraz wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych; dążenie do nawiązywania i utrwalania silnych więzi międzyludzkich ponad podziałami rasowymi, narodowościowymi i wyznaniowymi poprzez kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości człowieka przy jednoczesnym poszanowaniu jego prawa do wolności i godności; krzewienie tradycyjnego wychowania morskiego i żeglarskiego poprzez upowszechnianie wiedzy i kultury marynistycznej; kształtowanie właściwych zachowań dzieci i młodzieży w obcowaniu z przyrodą, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ochrony środowiska.

Dla pełniejszego wykorzystania walorów przyrodniczych Międzyrzec Podlaskiego na cele rekreacji i turystyki planowane jest zagospodarowanie pod tym kątem terenów przy zbiorniku „Żwirownia”. Obecnie w trakcie realizacji jest projekt szczegółowego zagospodarowania tego terenu, który będzie podstawą rozpoczęcia inwestycji „Międzyrzeckie Jezioro”. Studium Rozwoju Turystyki Terenu „Żwirownia”, opracowane przez Biuro w Krakowie, zawiera propozycje obiektów infrastruktury rekreacyjno - turystycznych, takich jak: kąpielisko, plaża, akwen sportów wodnych z wypożyczalnią sprzętu, kompleks gastronomiczno - hotelowy, parking, stacja wodna, ośrodek wędkarski, camping (domki campingowe), pole namiotowe, przystań z wypożyczalnią sprzętu.

8.5. TURYSTYKA

Międzyrzec Podlaski mimo potencjału jaki posiada nie wykorzystuje w pełni szansy jaką daje rozwój sektora turystyki. Niewątpliwie stać się on może jedną z form wzmacniania lokalnej gospodarki i w przyszłości stanowić podstawę do budowy produktu turystycznego.

Niestety, pomimo licznych walorów przyrodniczych i kulturowych, miasto postrzegane jest jako obszar mało atrakcyjny dla amatorów tej formy wypoczynku. Główną przyczyną tego stanu rzeczy jest ciągle niezadawalający poziom podstawowej infrastruktury, w tym bazy noclegowej i gastronomicznej, stanowiącej filar stworzenia kompleksowej oferty turystycznej i zapewnienia zadowalającej jakości usług. Bazę noclegową miasta stanowią 4 hotele, które łącznie oferują 108 całorocznych miejsc noclegowych. Poza wymienionymi, funkcję noclegową spełnia internat przy Zespole Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej. Internat zapewnia zakwaterowanie oraz całodzienne wyżywienie dla dzieci i młodzieży głównie w okresie ferii i wakacji.

W celu zwiększenia liczby turystów odwiedzających miasto należy dążyć do dalszego rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. Nie bez znaczenia jest również promocja walorów turystycznych miasta jak również stworzenie kompleksowej oferty atrakcyjnej dla turystów. Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Międzyrzeczyny tworzą warunki do rozwoju następujących form rekreacji i turystyki:

- Turystyka kwalifikowana (w tym turystyka piesza i rowerowa, turystyka wodna),
- Wędkarstwo,
- Turystyka pobytowa – agroturystyka,
- Turystyka miejska i kulturowa.

Turystyka kwalifikowana jest często nazywana turystyką aktywną. To specyficzna forma uprawiania turystyki wymagająca przygotowania kondycyjnego i zawodowo - turystycznego. Jej cechą charakterystyczną jest czasowa i dobrowolna zmiana miejsca pobytu turysty, połączona ze zmianą codziennego trybu życia, zaspokojeniem potrzeby ruchu i wysiłku fizycznego. Turystykę kwalifikowaną dzielimy na:

- pieszą (nizinną i górską),
- wodną (kajakową, motorowodną, żeglarską),
- rowerową,
- narciarską,
- motorową.

Turystyka piesza i rowerowa

W Międzyrzeczu istnieją bardzo duże możliwości rozwoju turystyki pieszej i rowerowej. Dobry klimat, krajobraz okolicy, nizinne tereny to podstawowe atuty sprzyjające rozwojowi. Na terenie miasta i gminy została otwarta w 2007 r. ścieżka rowerowa „Plac Jana Pawła II - Stanica Żeglarska Żwirownia”, której przystanki edukacyjno - ekologiczne znajdują się m.in. w rezerwacie „Liski”. W planie zagospodarowania przestrzennego przewiduje się umiejscowienie nad brzegami Krzyny bulwarów oraz ścieżek spacerowych.

Turystyka rowerowa cieszy się w ostatnich latach bardzo dużą popularnością. Na taki stan rzeczy wpływ ma kilka czynników. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- możliwość rozwoju turystyki rowerowej bez konieczności ponoszenia dużych nakładów finansowych na przygotowanie infrastruktury, w odróżnieniu od innych form turystyki,
- moda na rower, jako alternatywny środek lokomocji wobec postępującego zanieczyszczenia środowiska,
- rosnąca popularność turystyki rowerowej jako narzędzia pedagogicznego (rowerowe ścieżki edukacyjne, rowerowe wycieczki szkolne w ramach lekcji krajoznawczych, itp.),
- atrakcyjna forma upowszechniania aktywnego wypoczynku.

Zapewnienie turystom odpowiedniej infrastruktury do uprawiania specjalistycznej formy turystyki, jaką jest turystyka rowerowa, stanowi podstawowy warunek jej rozwoju w regionie. Międzyrzec Podlaski posiada niewiele profesjonalnie przygotowanych ścieżek rowerowych, łączna długość to niespełna 2 km. Brak oznakowanych oraz wyłączonych z ruchu ulicznego tras dla rowerzystów stanowi poważne ograniczenie możliwości rozwoju turystyki rowerowej w mieście i okolicach. Pozytywnym działaniem zmierzającym w kierunku przygotowania odpowiedniego zaplecza dla rozwoju turystyki rowerowej jest wytyczenie i odpowiednie oznaczenie tras zaproponowanych w informatorze regionu.

Tak wytyczone trasy powinny zaistnieć w każdym informatorze promocyjnym miasta i regionu. Umożliwią one poznanie miasta i istniejących tam zabytków oraz pozwolą połączyć turystykę rowerową z odpoczynkiem na łonie natury.

Turystyka wodna

Położenie u zbiegu rzek: Krzna Północna, Południowa, Piszczka i Kanału Wieprz-Krzna stwarza potencjalne możliwości do uprawiania turystyki wodnej, przede wszystkim kajakarstwa. Ze względu jednak na duże zamulenie tych rzek obecnie kajakarstwo i żeglarstwo nie rozwija się. Przeprowadzenie odpowiednich prac, zagospodarowanie infrastrukturą turystyczną oraz szeroka promocja pozwoli w przyszłości wykorzystać ten potencjał. Warto przypomnieć, iż przed laty rzekami ciągnęła się droga spływu kajakowego, co niewątpliwie stanowiło raj dla kajakarzy. Potencjałem, który stwarza doskonałe warunki do rozwoju turystyki wodnej jest zbiornik wodny „Żwirownia”. Niewątpliwie jest to obecnie największa atrakcja turystyczna regionu. Powierzchnia lustra wody „Żwirowni” wynosi 43 ha. Zbiornik przystosowany jest do kąpieli i plażowania, uprawiania wędkarstwa i sportów wodnych. W północnej jego części mieści się molo i plaża, przy części południowej znajduje się przystań żeglarska wyposażona w sprzęt wodny i stacja wędkarska. Przyległy teren doskonale nadaje się do zagospodarowania w niezbędną infrastrukturę turystyczną, której na dzień dzisiejszy brakuje. Obecnie obiekt jest tłumnie odwiedzany przez mieszkańców miasta oraz okoliczną ludność. Po planowanym zagospodarowaniu i realizacji projektu „Międzyrzeckie Jezioro”, może stać się atrakcją turystyczną na skalę regionu.

Wędkarstwo

Międzyrzec Podlaski posiada wiele walorów pozwalających zakwalifikować go do miejsc szczególnie atrakcyjnych do uprawiania wędkarstwa, zaliczyć tu można: zbiorniki wodne „Żwirownia” oraz zbiornik retencyjny „Żelazna” położony ok. 12 km na południowy wschód od miasta. W zbiornikach tych można złowić wiele gatunków ryb, w tym szczupaki, okonie, płocie, karasie, liny, sumy i karpie. W mieście działają również Koła wędkarskie, skupiające około 500 amatorów wędkowania.

Turystyka pobytowa - agroturystyka

Ta dziedzina turystyki wykorzystuje piękno krajobrazu wiejskiego i uatrakcyjnia gościom pobyt poprzez udział w codziennych zajęciach w gospodarstwie, w tradycyjnym rzemiośle artystycznym, w obrzędach ludowych oraz w przygotowywaniu potraw regionalnych. W Międzyrzeczu i okolicach nie znajduje się zbyt wiele gospodarstw agroturystycznych. Turystów prawdopodobnie odstrasza tranzytowe położenie miasta, co może być zakodowane w ich świadomości jako miejsce pełne zanieczyszczeń i hałasu.

Już niedługo może się ta sytuacja zmienić, a to na skutek zbudowania zachodniej obwodnicy miasta. Zagospodarowanie zaś „Żwirowni” może dodatkowo przyciągnąć turystów z miast leżących w niedalekiej odległości tj. z Siedlec, Białej Podlaskiej, Łukowa, Łosic i Radzyna Podlaskiego. Natomiast odpowiednia reklama walorów przyrodniczych regionu (w tym przede wszystkim Rezerwatu „Liski” i „Żwirowni”) wpłynie na zmianę jego wizerunku.

Turystyka miejska i kulturowa

O turystyce kulturowej mówi się w sytuacji, kiedy podstawowym motywem wyjazdu jest chęć zwiedzania obiektów kulturalnych, takich jak: miejsca historyczne i stanowiska archeologiczne, pałace, zamki, muzea, galerie, parki i ogrody, zespoły urbanistyczne miast i dzielnic, obiekty sakralne, trasy turystyczne związane z określoną tematyką a także uczestnictwo w imprezach kulturalnych i festiwalach. Znajdujące się w mieście zabytki architektury oraz sztuki (zwłaszcza sakralnej) pomimo faktu, iż wiele z nich posiada dużą wartość historyczną, nie determinują w sposób bezpośredni przyjazdu turystów do miasta.

8.6. KULTURA

Międzyrzec Podlaski jest ośrodkiem życia kulturalnego regionu. Podstawową działalność kulturalną w mieście prowadzi Miejski Ośrodek Kultury (MOK) - jednostka budżetowa samorządu. W ramach MOK działają: grupy taneczne dzieci i młodzieży „Dzieci Podlasia”, chór męski „Wiarus”, kapela „Przyjaciele”, zespoły muzyczne młodzieżowe i sekcje plastyczne, teatralne i multimedialne oraz orkiestra dęta OSP.

W ramach MOK funkcjonują:

- kino z salą widowiskową na 360 miejsc - odbywają się tutaj pokazy filmowe i występy artystyczne;
- Galeria „ES” - miejsce wystaw artystów z zewnątrz jak i miejscowych;
- miejskie biblioteki publiczne dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży wraz z czytelnią internetową,
- Muzeum Regionalne przy Szkole Podstawowej Nr 3 - mieści bogatą kolekcję eksponatów kultury, sztuki i tradycji południowego Podlasia i okolic Międzyrzecza

Pod szeroką opieką MOK funkcjonują także stowarzyszenia:

- **Towarzystwo Przyjaciół Nauk** założone w 1968 roku, które wydaje corocznie opracowanie naukowe p.t. „Rocznik Międzyrzecki” oraz inne publikacje. Popularyzuje wiedzę o mieście organizując corocznie w szkołach miasta konkursy wiedzy o Międzyrzeczu Podlaskim i włącza się z życie kulturalne i społeczne miasta. Prowadzi badania historii miasta i regionu oraz dokumentuje czasy współczesne. Jest miejscem spotkań i współpracy ludzi kultury i nauki miasta i Międzyrzeczan mieszkających w całej Polsce;
- **Międzyrzeckie Stowarzyszenie Teatralne** - powstało w 1995 r. w czasie V Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego Literatury Tworzonej na Obczyźnie „Od Mickiewicza do Miłosza”. Od marca 2006 posiada status organizacji pożytku publicznego. Ogółem zrzesza 50 członków w tym 2 członków honorowych w osobach Sławy Przybylskiej i Mieczysława Kalenika. Celem Stowarzyszenia jest m. in. popularyzowanie i promocja miasta Międzyrzecza Podlaskiego jako tzw. małej Ojczyzny w kraju i za granicą. Organizuje konkursy po-

etyckie, recytatorskie, występy teatralne z udziałem dzieci i młodzieży. Daje możliwość rozwoju talentu dzieci i młodzieży z okolic miasta jak i regionu.

MOK organizuje imprezy kulturalne na skalę rejonu - festiwale zespołów wokalnych, kolędniczych, plenery malarskie, imprezy rocznicowe i okolicznościowe, Dni Międzyrzecza, Międzyrzecki Festiwal Sztuki. Utrzymuje również kontakty kulturalne z ośrodkami polonijnymi i dziećmi na Białorusi oraz Litwie. Życie kulturalne miasta wzbogaca również oferta różnorodnych imprez, organizowanych przez międzyrzeckie szkoły.

8.7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Oprócz stowarzyszeń już wymienionych tj. Stowarzyszenia Rozwoju Żeglarstwa, Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Międzyrzeckiego Stowarzyszenia Teatralnego działają również inne organizacje pozarządowe.

Na terenie miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonują trzy **ochotnicze straże pożarne**: OSP „Stołpno”, OSP „Śródmieście” i OSP „Zawadki”. OSP działają na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach oraz Ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Posiadają osobowość prawną i wykonują zadania o charakterze użyteczności publicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego. Działalność OSP opiera się na pracy społecznej jej członków. Celem OSP jest m.in. prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami; branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń; informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, szerzenie wiedzy i umiejętności w dziedzinie ogólnie pojętego bezpieczeństwa; organizowanie działalności wychowawczej, edukacyjnej i kulturalnej dla dzieci i młodzieży, a także organizowanie im turystyki i rekreacji, służących poznawaniu dziedzictwa kulturowego kraju; prowadzenie działań wolontarystycznych i charytatywnych na rzecz społeczności lokalnej poprzez wpływanie na rozwój edukacji, rozwój kultury, rozwój społeczności lokalnej, a także rozwój środowiska naturalnego; rozwijanie wśród członków OSP kultury fizycznej i sportu. Międzyrzeckie OSP są członkiniami Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, posiadającego status OPP (organizacji pożytku publicznego).

Ochotnicza Straż Pożarna „Śródmieście” powstała w 1904 roku. Jest jednostką typu S-1, posiada na wyposażeniu samochód Star 244 - GBA 2,5/16 (1986) oraz dwie motopompy wraz z armaturą pożarniczą. Obecnie członkami OSP jest 37 osób (33 strażaków, 4 honorowych).

Ochotnicza Straż Pożarna „Zawadki” działa od 1927 roku. Obecnie jest jednostką typu M-2, tzn. nie posiada samochodu pożarniczego, a jedynie dwie motopompy wraz z armaturą pożarniczą. Do roku 2006 służył strażakom samochód Star 26P GBAM 2/8+8 (1969). OSP aktualnie usiłuje pozyskać pojazd gaśniczy. Strażacy OSP „Zawadki” od kilku już lat organizują czas wolny w ferie dla dzieci i młodzieży na sportowo. Obecnie członkami OSP jest 36 osób (33 strażaków, 3 honorowych).

Ochotnicza Straż Pożarna „Stołpno” została założona w 1927 roku. Jest jednostką typu S-3, strażacy dysponują trzema samochodami pożarniczymi: gaśniczym Żukiem - GLM 8/8 (1986), ratowniczym Volkswagenem - SLRR (1993) oraz operacyjnym Polonezem - SLRR (1997). Na wyposażeniu posiadają też m.in. trzy motopompy, motopompę pływającą, pilarkę łańcuchową, agregat prądowórczy, zestaw ratownictwa medycznego (od Fundacji „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”), sanie ratownictwa wodnego oraz dwa skafandry suche dla pletwonurków. W ramach OSP działa **Jednostka Operacyjno-Techniczna (JOT)** oraz **Oddział Ratownictwa Wodnego (ORW)**, a **Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza** zrzesza najmłodszych sympatyków pożarnictwa. Obecnie członkami OSP jest 78 osób (42 strażaków, 31 młodzieży, 5 honorowych), w tym 10 kobiet. Strażacy aktualnie pracują nad rozwojem Oddziału Ratownictwa Wodnego, który powstał 22 maja 2007 roku. Jego głównym celem jest działanie nakierowane na zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z kąpielisk (bezpośrednia pomoc w zagrożeniach) oraz edukacja w zakresie zachowania się nad wodą. ORW dysponuje przeszkolonymi pletwonurkami, ratownikami wodnymi oraz ratownikami medycznymi. Zamierza w dalszym ciągu szkolić strażaków w zakresie ratownictwa wodnego, jak również pozyskiwać niezbędny sprzęt, m.in. łódź pontonową z napędem motorowym przeznaczoną do akcji ratowniczych oraz ćwiczeń i patroli na zbiornikach wodnych, a także sprzęt do nurkowania. W efekcie tychże działań OSP „Stołpno” planuje wejść do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W ramach OSP „Stołpno” od 2001 roku funkcjonuje **Tęczowe Centrum**, w którym członkowie społeczności lokalnej, zarówno młodszy jak i starsi mogą skorzystać m.in. z bogato wyposażonej podręcznej biblioteczki oraz pięciu komputerowych stanowisk multimedialnych z dostępem do Internetu. Stołpnieńska młodzież pożarnicza od 2004 roku corocznie odnosi poważne ogólnopolskie sukcesy w sportach obronnych. Za swoją działalność 27 października 2006 roku OSP „Stołpno” wraz z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą została uhonorowana nagrodą honorową „Wawrzyn Podlasia 2006” w kategorii nagroda specjalna.

Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego im. Grzegorza Piramowicza jest wychowawczym, patriotycznym, dobrowolnym i samorządnym stowarzyszeniem otwartym dla wszystkich bez względu na pochodzenie, rasę czy wyznanie. Wychowanie w ZHP opiera się na normach moralnych, wywodzących się z uniwersalnych, kulturowych i etycznych wartości chrześcijańskich, kształtuje postawy szacunku wobec każdego człowieka, uznając system wartości duchowych za sprawę osobistą każdego członka Związku.

Integracyjne Centrum Edukacji i Kultury przy Liceum Ogólnokształcącym mające od 2006 roku status organizacji pożytku publicznego. Jednym z efektów działalności stowarzyszenia jest utworzenie w marcu 2006 roku **Bialskopodlaskiej Lokalnej Grupy Działania (BLGD)** zrzeszającej przedstawicieli bialskich gmin. BLGD realizuje wiele ciekawych projektów, w tym współfinansowany przez Unię Europejską program LIDER+.

Międzyrzeckie Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości - skupia małych przedsiębiorców. Stowarzyszenie założone w 1996 roku po pierwszym okresie organizacyjnym i dużej aktywności uzyskało grant znacznej wartości z linii Tor 10 Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i utworzyło Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, jedyny w byłym województwie bialskopodlaskim. W ciągu kilku pierwszych lat pożytecznej działalności szkoleniowej i doradczej w Ośrodku, przeszkolono około 2000 osób, głównie bezrobotnych. W ostatnich trzech latach, kiedy Urząd Pracy zaprzestał finansowania szkoleń kursowych osób bezrobotnych, nastąpiło ograniczenie działalności Ośrodka. Po przeprowadzonej reorganizacji Ośro-

dek odzyskuje płynność finansową i uaktywnia działania wspierające przedsiębiorczość w mieście. Po ograniczeniu deficytowej działalności stowarzyszenie skupia się na podstawowej działalności informacyjnej i doradczej dla przedsiębiorstw.

Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych z siedzibą w Międzyrzecu Podlaskim. Stowarzyszenie powstało w 1995 roku. Ma swoją siedzibę w budynku Krytej Pływalni, gdzie prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych w wieku 16-50 lat z terenu miasta i okolicznych gmin. Zajęcia odbywają się w czterech pracowniach: gospodarstwa domowego, krawieckiej, galanterii skórzanej i technik plastycznych. Uczestnicy objęci są opieką lekarsko-pielęgniarską i rehabilitacyjną, korzystają z hali sportowej i basenu pływalni.

W Międzyrzecu Podlaskim działa również **Koło Polskiego Związku Niewidomych** - największej w Polsce organizacji zrzeszającej osoby niepełnosprawne.

Ogólnopolska Organizacja Bezrobotnych z siedzibą w Międzyrzecu Podlaskim. Organizacja powstała w 1998 roku z przekształcenia struktury Autonomicznej Organizacji Bezrobotnych istniejącej od 1994 roku. Głównymi założeniami statutowymi stała się pomoc bezrobotnym oraz ich rodzinom. Ogólnopolska Organizacja Bezrobotnych przy wsparciu sponsorów organizuje ferie zimowe, wycieczki, kolonie letnie dla dzieci, pomoc żywnościową dla najbardziej potrzebujących, bezrobotnych mieszkańców miasta. W ramach działalności organizowane są również: festyny z okazji „Dnia Dziecka”, „Powitania Wakacji”, „Wakacje w pełni”, „Pożegnanie wakacji” i „Pożegnanie lata”.

Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Międzyrzecu Podlaskim. Założony w 1983 roku, zrzesza około 50 rzemieślników. Działalność to: szkolenia rzemieślnicze, doszkalać w formie kursowej, egzaminowanie na tytuł czeladnika i mistrza w zawodzie.

W mieście funkcjonują także dwie fundacje: **Międzyrzecka Fundacja na Rzecz Ochrony Zdrowia** od 1993 roku i **Fundacja na rzecz Rozwoju Szkolnictwa Wyższego, Specjalnego i Kultury** od 2002 roku.

Działa również **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów** oraz **Związek Sybiraków** - Oddział Biała Podlaska Koło Terenowe Międzyrzec Podlaski - o tradycjach patriotyczno-niepodległościowych. Ponadto istnieją organizacje o charakterze wspólnych zainteresowań członków, jak: **Polski Związek Łowiecki** (2 koła), **Polski Związek Wędkarski** (największe koło PZW „Złoty Karas” skupia ponad 300 członków i jest organizatorem cyklicznej imprezy o ogólnopolskim zasięgu „Maraton Wędkarski”), **Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых**.

9. STAN BEZPIECZEŃSTWA W MIEŚCIE

9.1. POLICJA

Zagrożenie przestępczością na terenie Międzyrzecza Podlaskiego zarówno pod względem liczby, jak i rodzajów popełnianych przestępstw, nie odbiega od tendencji występujących na terenie województwa lubelskiego.

W Międzyrzeczu Podlaskim funkcjonuje Komisariat Policji, który swoim zasięgiem działania obejmuje m. Międzyrzec Podlaski, gm. Międzyrzec Podlaski i gminę Drelów, o łącznej ilości mieszkańców ok. 35 000.

Tabela 10: Statystyka działania Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim za lata 2003-2006

	2003	2004	2005	2006
Stwierdzono przestępstw	982	931	919	916
w tym przestępstw kryminalnych	335	400	353	367
a) przeciwko mieniu	132	202	158	175
b) przeciwko życiu i zdrowiu	34	23	53	59
c) z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	54	59	22	17
Ustalono nieletnich sprawców	16	41	92	60
Nietrzeźwi kierujący	474	447	464	413
Wypadki drogowe	18	23	17	17
Kolizje drogowe	b.d.	264	239	279
Legitymowano osób	b.d.	b.d.	28 165	30 775
Mandaty karne	b.d.	b.d.	7 585	6 864
- w tym drogowe				6 010
Pouczenia	b.d.	b.d.	8 468	7 869
- w tym drogowe				6 964
Interwencja ogółem	b.d.	2 659	2 786	3 906
- w tym miasto		1 811	2 005	

Wprowadzono nową formę działania prewencyjnego, a mianowicie patrole piesze łączone: Policji i Straży Miejskiej. Policja kontroluje legalność handlu na miejskim targowisku towarami obłożonymi akcyzą, zatrzymując towar i podejrzane osoby, nakładając mandaty karne (wspólnie z innymi organami kontroli: Urząd Celny, Straż Graniczna, UKS, Urząd Skarbowy).

Miejsca szczególnie niebezpieczne w mieście to: plac Jana Pawła II, ul. Partyzantów i plac Dworcowy PKP (pod kątem popełnianych wykroczeń porządkowych). Natomiast zagrożenie w ruchu drogowym: ul. Brzeska i Warszawska.

9.2. STRAŻ MIEJSKA

Straż Miejska w Międzyrzecu Podlaskim została powołana uchwałą Rady Miasta w marcu 1997 roku. Obecnie stan etatowy Straży Miejskiej wynosi: Komendant Straży Miejskiej - 1 osoba, podinspektor Straży Miejskiej - 3 osoby oraz starszy strażnik Straży Miejskiej - 1 osoba. Zakres uprawnień Straży Miejskiej w Międzyrzecu Podlaskim określony jest w ustawie o strażach gminnych i głównie sprowadza się do wykonywania czynności administracyjno - porządkowych. Godziny urzędowania straży zostały określone potrzebami lokalnej społeczności, tj. 7.15 – 15.15 oraz w innych godzinach w zależności od wykonywania czynności związanych z zabezpieczaniem imprez masowych, uroczystości państwowych i kościelnych, zawodów sportowych itp.

Głównym zadaniem Straży Miejskiej jest wykonywanie czynności kontrolnych dotyczących obszaru porządkowo - sanitarnego oraz ujawnianie i reagowanie na wszelkiego rodzaju wykroczenia ze szczególnym uwzględnieniem wykroczeń o charakterze porządkowym, tj. utrzymanie porządku i czystości na terenie miasta Międzyrzec Podlaski. Straż Miejska systematycznie organizuje między innymi kontrole prywatnych posesji, zakładów pracy oraz miejsc publicznych głównie pod kątem czystości i porządku (koszenie traw, wyposażenie posesji w pojemniki na odpady komunalne, utrzymanie czystości).

Ponadto strażnicy miejscy:

- pełnią wraz z funkcjonariuszami Komisariatu Policji w Międzyrzecu Podlaskim wspólne patrole prewencyjne na terenie miasta;
- wykonują czynności kontrolne na targowiskach miejskich, dotyczące między innymi handlu towarami akcyzowymi;
- egzekwują od kierujących pojazdami mechanicznymi przestrzegania przepisów ruchu drogowego w zakresie prawidłowego zatrzymywania i postoju pojazdów;
- reagują na wykroczenia związane z wywieszeniem ogłoszeń w miejscach do tego nie przeznaczonych, zaśmiecaniem ulic i placów;
- wspólnie z przedstawicielami Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontrolują przestrzegania zasad sprzedaży i spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości;
- organizują wspólnie ze Schroniskiem dla Bezdomnych Zwierząt w Lubartowie akcje wyłapywania bezpańskich psów i kotów;
- w okresie wakacyjnych zwiększają ilość, wspólnych z Policją, patroli terenu „Żwirowni”;
- udzielają pouczeń i nakładają grzywny w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w Rozporządzeniu MSWiA (np. w 2007 roku pouczono ogółem 1215 osób oraz ukarano 207 osób w drodze mandatu karnego z czego ok. 85% to mandaty za wykroczenia w ruchu drogowym).

9.3. PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

Jednostką organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej na terenie miasta jest Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Międzyrzecu Podlaskim. Teren działania Jednostki obejmuje obszar o powierzchni 511 km² (teren miasta Międzyrzec Podlaski, gminy Drelów i gminy Mię-

dzyrzec Podlaski), zamieszkały przez około 35 tys. osób. W Jednostce służy 35 strażaków, w tym 1 oficer, 18 podoficerów i 16 strażaków.

Główne zagrożenia pożarowe i inne miejscowe zagrożenia na terenie działania JR-G PSP są skoncentrowane w obrębie miasta Międzyrzec Podlaski, gdzie znajdują się obiekty użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego i zakłady produkcyjne, oraz wynikają z faktu, że przez ten teren przebiegają trasy komunikacyjne, po których transportowane są materiały toksyczne i pożarowo niebezpieczne. Potencjalne zagrożenie utonięciem dla mieszkańców Międzyrzeca i okolic stanowi akwen wodny „Żwirownia”.

Jednostka posiada obok wozów bojowych gaśniczych wóz ze specjalistycznym sprzętem do ratowania osób i usuwania skutków wypadków drogowych.

Tabela 11: Statystyka zdarzeń (pożarów, miejscowych zagrożeń i alarmów fałszywych) na terenie działania JR-G PSP

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ogółem zdarzeń	297	294	295	337	303	404	382	409

9.4. OBRONA CYWILNA

Zadania obrony cywilnej należą do kategorii zadań zleconych samorządom lokalnym przez administrację rządową. Zadania te mające na celu ochronę ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury oraz ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny.

W Urzędzie Miasta Międzyrzec Podlaski jest wydzielone samodzielne stanowisko ds. obronnych i obrony cywilnej. Zadania pracownika, w randze inspektora, w czasie pokoju obejmują:

1. Prace planistyczne i organizacyjne,
2. Działalność szkoleniową i upowszechniającą w zakresie problematyki obrony cywilnej,
3. Przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie.

Ogólne zadania obrony cywilnej mają bardzo szeroki zakres, między innymi:

1. Wykrywanie zagrożeń oraz ostrzeżenie i alarmowanie,
2. Organizowanie ewakuacji ludności,
3. Zaopatrywanie ludności w sprzęt i środki obrony indywidualnej,
4. Zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia,
5. Organizowanie i prowadzenie akcji ratunkowych,
6. Udzielanie poszkodowanym pomocy medycznej,
7. Walkę z pożarami,
8. Przygotowanie oraz prowadzenie likwidacji skażeń i zagrożeń,
9. Ochronę żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania,
10. Zabezpieczanie dóbr kultury, urządzeń użyteczności publicznej i ważnej dokumentacji.

10. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

10.1. SIEĆ WODOCIĄGOWA

Operatorem sieci wodociągowej w mieście jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych - Zakład Wodociągów i Kanalizacji.

Wg danych operatora stopień zwodociągowania miasta wynosi 98,7%. Pobór wody w 2005 roku wyniósł 577 tys. m³. Sprzedaż wody na cele komunalne wynosi (dla gospodarstw domowych) ok. 90,0% ogółu sprzedanej wody. Pozostałe 10,0% wody pobierają odbiorcy jednostek gospodarczych na cele związane z potrzebami produkcyjnymi. Średnie zużycie na jednego mieszkańca wynosi ok. 88 litrów na dobę. Niektóre przedsiębiorstwa pobierają wodę z własnych ujęć, są to: Sedar, PKS, Zremb Poland. Długość sieci wodociągowej w mieście wynosi 55 km.

Woda czerpana jest z dwu położonych w pobliżu siebie studni na jednym ujęciu wody przy ul. Brzeskiej. Wydajność studni jest wystarczająca. Zasoby wody w złożu czerpalnym pozwalają na wydajność czerpania wody w ilości 121 m³/godzinę. Woda dostarczana do miejskiej sieci podlega uzdatnieniu przez usunięcie nadmiaru żelaza i manganu w odżelaziaczach. W perspektywie konieczna będzie wymiana odżelaziaczy. Ogólnie stan techniczny miejskiej sieci wodociągowej można ocenić jako dobry.

10.2. SIEĆ KANALIZACYJNA

Operatorem miejskiej sieci kanalizacyjnej jest również Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych - Zakład Wodociągów i Kanalizacji.

Wg danych operatora stopień skanalizowania miasta wynosi 97,3%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 57 km, w tym kanał tłoczny ma długość 6,01 km. Jest jeden główny kolektor zbierający ścieki. Odrębna sieć kanalizacji deszczowej ma długość 28,2 km. Ogólnie stan techniczny sieci kanalizacyjnej można ocenić jako dobry, gdyż w zdecydowanej większości, sieć została wykonana w ostatnich latach.

Oczyszczalnia ścieków komunalnych zmodernizowana w ostatnich latach jest oczyszczalnią typu mechaniczno-biologicznego. Przepustowość projektowa oczyszczalni wynosi 2000 m³/dobę, co przy poborze wody z ujęć w ilości ok. 1 520 m³/dobę zabezpiecza oczyszczanie tej ilości wody oraz innych dowożonych ścieków. Ilość ścieków oczyszczonych w 2006 roku wynosiła 451,3 tys. m³, a w 2007 – 529 tys. m³. Oczyszczalnia pracuje na optymalnych parametrach konstrukcyjnych. Stopień oczyszczenia ścieków mieści się w pozwoleniu wodnoprawnym. Sprasowany osad z oczyszczalni wykorzystywany jest na przesypki sanitarne na składowisku odpadów komunalnych. Tylko jedno przedsiębiorstwo w mieście - Sedar S.A., posiada własną oczyszczalnię ścieków, o oczyszczone w niej ścieki trafiają do Krzyny Południowej.

10.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Ważnym czynnikiem wiążącym się z kształtowaniem środowiska jest gospodarka odpadami. W skali roku z terenu Międzyrzecza Podlaskiego wywozi się na składowisko około 25 tys. m³ odpadów. W odpadach tych przeważają: popiół, żużel, gruz budowlany, zużyta odzież, odpady z tworzyw sztucznych, słuźka szklana, metale oraz odpady organiczne. Ilość surowców trafiających na składowisko uległa zmniejszeniu po oddaniu do użytku Zakładu Segregacji i wprowadzeniu systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych.

Międzyrzec Podlaski posiada składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane na terenie miasta, w jego południowej części. Jest ono umiejscowione na terenie byłego wyrobiska kruszywa (pospólki) i zajmuje powierzchnię 2,76 ha. Składowisko, użytkowane oficjalnie od 1982 roku, o pojemności około 230.000 m³ nie spełnia wymogów ochrony środowiska.

W pierwszym półroczu 2003 roku została wprowadzona na terenie miasta Międzyrzec Podlaski selektywna zbiórka odpadów poprzedzona akcją informacyjno-edukacyjną, a na przełomie czerwca i lipca 2003 roku został uruchomiony na terenie miasta Zakład Segregacji Surowców Wtórnych. Przy składowisku została zamontowana wysokowydajna prasa do prasowania balastu. Dzięki tym przedsięwzięciom, ilość odpadów nie nadających się do ponownego przetworzenia zmniejszyła się o ok. 25%, co pozwoliło na wydłużenie czasu eksploatacji istniejącego składowiska. Wprowadzenie selektywnej zbiórki surowców wtórnych i odpadów komunalnych, stanowiło wstęp do kompleksowego uporządkowania gospodarki odpadami komunalnymi z maksymalnym ograniczeniem odpadów nieużytecznych.

10.4. ENERGIA ELEKTRYCZNA

Energia elektryczna dostarczana jest do Międzyrzecza Podlaskiego przez LUBZEL S.A. z siedzibą w Lublinie. Miasto zasilane jest z Głównego Punktu Rozdzielczego - Stację Transformatorowo Rozdzielczą przy ulicy Brzeskiej, zasilaną z sieci 110 kV. Sieć rozdzielcza średniego napięcia pracuje pod napięciem 15 kV. Linie te zasilają ok. 100 trafostacji położonych na terenie miasta oraz w najbliższym sąsiedztwie miasta.

Moc Stacji Transformatorowo Rozdzielczej w Międzyrzeczu Podlaskim jest wystarczająca z dużym zapasem na pokrycie potrzeb miasta.

Obecnie roczne zapotrzebowanie na energię elektryczną odbiorców z terenu miasta jest trudne do ustalenia. Jak podaje placówka Rejonu Energetycznego w Radzynie Podlaskim, błąd w określeniu tej ilości mógłby sięgać nawet 50%, z uwagi na to, że z międzyrzeczkiej Stacji Transformatorowo Rozdzielczej zasilane są częściowo sąsiednie miejscowości. W kilku miejscach na terenie Międzyrzecza Podlaskiego potrzebna jest wymiana trafostacji na większe.

10.5. SIEĆ CIEPŁOWNICZA. OGRZEWANIE MIASTA

10.5.1. SIEĆ CIEPŁOWNICZA MPEC

Sieć ciepłownicza MPEC (Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej) z własnej kotłowni i przez kolektory ciepłownicze ogrzewa prawie połowę mieszkań w mieście. Rozbudowana w ostatnich latach sieć ciepłownicza pozwoliła na wyeliminowanie kilkudziesięciu małych kotłowni osiedlowych, co zmniejszyło znacznie zanieczyszczenie powietrza w otoczeniu.

Długość kolektora sieci ciepłowniczej wynosi 18,4 km. Wg informacji MPEC, ilość ogrzewanych mieszkań z miejskiej sieci wynosi ok. 2525 mieszkań:

- 100% zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej - 1 807 mieszkań,
- 80% zasobów mieszkań komunalnych - 568 mieszkań,
- 2,5% domów jednorodzinnych - (szacunkowo) 150 mieszkań.

Stanowi to, przy ogólnej liczbie 5296 mieszkań zamieszkałych w mieście - ok. 48% ogółu. Należy zaznaczyć, że obecna miejska sieć ciepłownicza pozwala na przyłączenie znacznej ilości nowych odbiorców, zarówno jako właściciele domów mieszkalnych, jak i jednostek gospodarczych. Zakres ogrzewania będzie systematycznie powiększany. Zainstalowana moc ciepłowni wynosi 40,7 MW i jest wykorzystywana w około 50%.

Sprzedż ciepła w 2007 roku wyniosła ok. 117 tys. GJ. Stan techniczny urządzeń jest poprawny. Stan urządzeń do ochrony powietrza (baterii cyklonów) - dobry. Urządzenia spełniają obecne normy, zakład nie ponosi opłat za emisję niezgodną z posiadaną decyzją (spełnia wymogi decyzji).

Prywatyzacja MPEC, która nastąpiła w kwietniu 2003 roku, a dotyczyła sprzedaży na określonych warunkach modernizacji i rozwoju ogrzewania miasta, 55% udziałów MPEC firmie PRATERM, przyczyniła się do poprawy sprawności systemu i jego modernizacji.

10.5.2. SIEĆ GAZOWA

W 1992 roku na obrzeżu miasta Międzyrzec Podlaski została wybudowana stacja redukcyjna linii przesyłowej gazu ziemnego umożliwiająca gazyfikację miasta. Operatorem sieci gazowej miasta są Mazowieckie Zakłady Gazownicze. Łącznie długość sieci gazowej wynosi 21,3 km, w tym sieć uliczna ma długość 14 km, a przyłącza domowe 7,3 km. Szacuje się, że łączna liczba mieszkań podłączonych do sieci gazowej wynosi ok. 15% ogółu mieszkań w mieście, czyli ok. 790 mieszkań. Jednak znaczna część mieszkańców ze względu na koszt gazu wróciła do poprzedniego systemu ogrzewania lub ograniczyła pobór gazu.

10.5.3. OGRZEWANIE TRADYCYJNE

Pozostała część mieszkań w mieście, tj. ok. 40% ogrzewana jest za pomocą własnych źródeł ciepła - pieców węglowych lub olejowych. Nie ma w mieście przykładów ogrzewania mieszkań niekonwencjonalnymi metodami, ze źródeł takich jak energia wiatru czy biogaz. Kilka budynków ogrzewanych przy użyciu pomp ciepła lub wykorzystujących energię słoneczną.

10.6. SIEĆ TELEFONICZNA

Operatorem lokalnej sieci telefonicznej jest Telekomunikacja Polska S.A., która posiada ok. 5 200 numerów, t.j. ok. 286/1000 mieszkańców. Obszar miasta znajduje się również w zasięgu sieci telefonii komórkowej: ERA, PLUS GSM, ORANGE, HEYAH i PLAY.

11. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Rada Miasta Międzyrzec Podlaski uchwałą Nr XXI/179/2008 z dnia 31 marca 2008 r. przyjęła do realizacji „Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2008 do 2015”.

Tabela 12: Limity wydatków inwestycyjnych na poszczególne lata zgodnie z WPI

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013-2015
Wysokość wydatku (w tys. zł)	2 440	22 165	34 296	60 434	54 343	65 598

Plany inwestycyjne miasta w latach 2008 - 2015 (projekty posiadające opracowaną dokumentacją budowlaną - gotowe do realizacji).

W latach 2008-2015 planowane jest zrealizowanie na terenie miasta Międzyrzec Podlaski następujących zadań inwestycyjnych:

- 1) Budowa sieci wodociągowej w ulicach: Siteńskiej , Chabrowej , Grottgera i Wita Stwosza (dokończenie budowy systemu wodociągowego w Międzyrzecu Podlaskim) – planowana budowa w latach 2008- 2011,
- 2) Budowa kanalizacji sanitarnej w ulicach: Zadwornej, Siteńskiej, Kolejowej, Kościuszki, Tułiłowskiej i Chabrowej (dokończenie budowy systemu kanalizacji sanitarnej w Międzyrzecu Podlaskim) w latach 2008 - 2011,
- 3) Przebudowa budynku internatu Zespołu Szkół Zawodowych na budynek z 39 lokalami socjalnymi w latach 2008-2009,
- 4) Modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego - I etap - budowa nawierzchni ulic: Wiejskiej, Okólnej, Sikorskiego, Czystej, Przechodniej, Podłącznej, Stodolnej, Pleszczyńskiego i Eichlera w latach 2009 - 2012.
- 5) Modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego - II etap - budowa nawierzchni ulic: Zielonej i Wspólnej w latach 2013 - 2015.

Poza ww. w latach 2009-2013 planowana jest m.in. budowa wschodniej obwodnicy miasta Międzyrzec Podlaskiego wraz z uzupełniającym układem komunikacyjnym w południowo-wschodniej części miasta. Jest już opracowana koncepcja budowy przedmiotowej obwodnicy. Natomiast w latach 2008-2013 planowane jest zagospodarowanie terenu rekreacyjno- turystycznego „Międzyrzeckie Jezioro”. Obecnie trwają prace projektowe związane z opracowaniem ww. koncepcji. Zagospodarowanie terenu będzie obejmowało budowę: dróg dojazdowych, ciągów pieszo-jezdnych i pieszo-rowerowych, parkingów, sieci energetycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej i telekomunikacyjnej, zespołu boisk sportowo-rekreacyjnych, pola namiotowo-campingowego, kąpieliska miejskiego z zapleczem rekreacyjnym, zaplecza usługowo-gastronomicznego, wyciągu i toru saneczkowego dla dzieci, systemu gospodarki wodnej zapewniającego odpowiednią jakość wody, stacji wędkarskiej z przystanią dla łodzi i pomostów wędkarskich.

12. KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Międzyrzec Podlaski jest węzłem komunikacji drogowej, w którym przecinają się: droga komunikacji międzynarodowej E-30 (K-2) wschód - zachód (Moskwa - Warszawa - Paryż) i droga krajowa K-19 północ - południe (Białystok - Lublin - Rzeszów).

W przyszłości niedaleko miasta będzie przebiegać autostrada A-2 wschód - zachód, która będzie położona w odległości ok. 6 km ze zjazdami do miasta.

Przez Międzyrzec Podlaski przechodzi ważny europejski szlak kolejowy E-20 wschód-zachód, (Berlin - Warszawa - Moskwa). Aktualnie trwa przebudowa i modernizacja tej trasy w kierunku wschodnim. Warto zaznaczyć, że przy okazji realizacji tej inwestycji zachowane zostaną trzy istniejące na terenie miasta przejazdy kolejowe. Zakończenie remontu odcinka międzyrzeckiego jest planowane do 2011 roku.

W Międzyrzec Podlaskim są drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i miejskie. Długość sieci drogowej miasta wynosi ogółem 63,3 km, w tym w granicach administracyjnych miasta:

- długość dróg krajowych 7,3 km,
- długość dróg wojewódzkich 7,6 km,
- długość dróg powiatowych 12,9 km,
- długość dróg miejskich 35,5 km,
- długość ścieżek rowerowych 1,6 km,
- długość dróg nieutwardzonych - gruntowych to 9,4 km, wszystkie są drogami miejskimi.

Miasto posiada na dwóch skrzyżowaniach ulic sygnalizację świetlną. Ulice w ciągu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych posiadają nawierzchnię utwardzoną i ulepszoną o średnim stanie. Stan dróg miejskich na większości odcinków jest dobry lub średni.

Szczególne znaczenie dla Międzyrzec Podlaskiego będzie miało zakończenie w br., rozpoczętej w 2006 roku, budowy zachodniej obwodnicy jako odcinka drogi krajowej nr 19. Obecnie ruch na tym odcinku odbywa się przez ulicę 3-Maja, która nie jest przystosowana do przejazdu pojazdów ciężarowych. Hałas, drgania budynków, spaliny, niebezpieczeństwo wypadków na wąskiej ulicy to uciążliwości dnia codziennego dla mieszkańców.

Długość obwodnicy, przebiegającej na granicy administracyjnej miasta i gminy Międzyrzec Podlaski, wynosi ponad 6 km. W jej ciągu powstaną bezkolizyjne skrzyżowania z trasą E-30, ulicą Tuliołowską i Jelnicką oraz linią kolejową. Należy przewidzieć również wykonanie remontu mostu na ul. 3-Maja dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu.

Pewnym problemem do rozwiązania, w perspektywie jest brak drugiego stałego przejazdu przez tory linii kolejowej łączącej część północną i południową miasta. W przypadku awarii i zamknięcia obecnego przejazdu kolejowego na ulicy Berezowskiej, bardzo utrudnione byłoby połączenie obu części miasta. Rozwiązaniem będzie planowana w latach 2009 - 2013 budowa wschodniej obwodnicy wewnętrznej miasta, tak jak jest ona wytyczona na Planie Zagospodarowania Miasta - łącząca ulicę Brzeską z ulicą Siteńską i Zahajkowską. Dla miasta spowoduje to konieczność budowy jednego lub dwóch wiaduktów kolejowych.

Miejska komunikacja zbiorowa to miejska linia autobusowa przebiegająca ulicami miasta i łącząca praktycznie przedmieścia: Wysokie, Berezę i Rzeczycę z miastem. Autobus Międzyrzeckiej Komunikacji Miejskiej wykonuje trzy określone kursy w godzinach porannych i trzy w godzinach popołudniowych, w odstępach godzinnych, dowożąc głównie uczniów do szkół oraz mieszkańców do pracy. Liczba przystanków każdego kursu stałych i na żądanie wynosi 36. Stosowane są bilety normalne, ulgowe oraz miesięczne.

Problemem miasta staje się brak dostatecznej ilości miejsc parkingowych oraz nasilający się ruch samochodowy w mieście.

W grudniu 2007 roku zarejestrowanych było około 7 500 samochodów osobowych przy liczbie miejsc parkingowych około 960. Sytuacja ta skłania do ciągłej analizy i usprawnienia rozwiązań komunikacyjnych na terenie miasta.

13. TERENY INWESTYCYJNE

Zgodnie z planem zagospodarowania, wielkość wydzielonych terenów pod inwestycje na terenie m. Międzyrzec Podlaski wynosi ok. 220 ha, w tym uzbrojonych ok. 20 ha.

Posiadanie uzbrojonych terenów pod inwestycje gospodarcze uważane jest za jeden z kilku najważniejszych czynników rozwoju miasta/gminy. Dla przykładu - zaprzyjaźnione z Międzyrzecem Podlaskim francuskie miasto Thouars (ok. 12 000 mieszkańców) posiada trzy strefy inwestycyjne, każda o powierzchni ok. 20 ha. (razem ok. 60 ha), uzbrojone z drogami dojazdowymi i wydzielonymi wstępnie działkami inwestycyjnymi. Tworzenie tych stref rozpoczęto tam jeszcze w latach 50-tych i 60-tych i jest kontynuowane.

W stu kilkudziesięciu firmach pracuje tam ponad 2 500 osób. Niekorzystne jest jednak to, że Miasto Międzyrzec Podlaski tylko w 40% jest właścicielem terenu pod inwestycje m.in. obok Zakładu Segregacji Surowców Wtórnych, w 64% terenu „Żwirowni”, w 20% terenu przy Brzeskiej. Pozostałe tereny zajęte są przez funkcjonujące przedsiębiorstwa, firmy i prywatnych użytkowników nie mających w większości uregulowanych praw własnościowych, co uniemożliwia przejście w krótkim czasie niewykorzystanych terenów przez inwestorów. Obecnie występują niewielkie tereny inwestycyjne w większości uzbrojone, w obrębie funkcjonujących przedsiębiorstw i firm, które wykorzystane są w małym stopniu, a mogą zostać zagospodarowane przez inwestorów.

Wymienić tutaj można tereny:

- Zakładu Drzewnego „TARTAK” - TVM przy ulicy Tartacznej
- Firmy „DEMEX” dawny LAS ulica Radzyńska
- Firmy ZREMB POLAND przy ulicy Kościuszki
- Spółdzielni „ŻELBET” przy ulicy Adamki
- Przedsiębiorstwo Konserwacji Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych ulicy Radzyńskiej
- Przedsiębiorstwa Drogowo-Mostowego przy ulicy Warszawskiej
- Po „starym ZREMBIE” przy ulicy Radzyńskiej
- Po Spółce „MAJA” ulica Tartaczna
- Gminnej Spółdzielni przy ulicy Berezowskiej i Kolejowej
- Przy PKP ulica Kościuszki
- „OLBENZ” Sp. z o.o. przy ulicy Siteńskiej

W tym zakresie Miasto przedstawia ofertę tych terenów w wydawnictwach gospodarczych własnych, zamieszcza w katalogach inwestycyjnych Związku Miast Polskich, materiałach informacyjnych Urzędu Wojewódzkiego i Marszałkowskiego, w katalogach i nośnikach elektronicznych firm reklamowych, jak BMB Promotion i innych. Na oficjalnej stronie Urzędu www.miedzyrzec.pl została również zamieszczona w formie elektronicznej (interaktywnej) kompleksowa oferta inwestycyjna, kompleksowa to znaczy obejmująca również tereny i lokale nie będące własnością miasta. W miarę zgłaszania, będzie powiększana o kolejne oferty inwestycyjne. W 2007 r. Miasto Międzyrzec Podlaski przystąpiło do programu „Partner COI” (Centrum Obsługi Inwestora), zadaniem Programu jest poprawa standardów obsługi przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem na terenie województwa lubelskiego, jak również opracowanie analizy atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych powiatów, co umożliwi prowadzenie spójnych działań promocyjnych, oraz przepływ informacji pomiędzy wszystkimi partnerami. Dzięki takim działaniom krajowy lub zagraniczny przedsiębiorca zgłaszający się

do JST będzie mógł liczyć na właściwą informację. W skomplikowanych przypadkach pomocą służyć będą pracownicy COI, którzy wprowadzą również najlepsze oferty z regionu do bazy Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ). Program Partner COI realizowany jest w ramach projektu własnego Samorządu Województwa Lubelskiego współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżet państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Dzięki uczestnictwu w projekcie Miasto uzyskało możliwość korzystania z logo „Gmina Przyjazna Inwestorowi”, jak również zyskało solidnego partnera świadczącego pomoc w zakresie obsługi inwestorów, w tym zagranicznych i możliwość umieszczania ofert inwestycyjnych na specjalnie przygotowanej stronie internetowej www.partnercoi.lubelskie.pl, co z pewnością zaowocuje większą skutecznością w pozyskiwaniu potencjalnych inwestorów.

Obecnie obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta, przyjęty w styczniu 2002 roku, ujmuje tereny inwestycyjne - są to jednak, jak już zaznaczono, tereny w większości użytkowane przez właścicieli firm, przedsiębiorstw i prywatnych właścicieli, częściowo wykorzystane z możliwością ich zagospodarowania przez inwestorów.

Do oferty inwestycyjnej miasta należy dodać ofertę zagospodarowania terenów „Żwirówni” o powierzchni całkowitej ok. 90 ha, w tym 43 ha zajmuje akwen wodny. Przedmiotowy teren w 64% -58 ha jest własnością miasta, co może stanowić o powodzeniu realizacji inwestycji. Jest to oferta dla inwestycji o charakterze rekreacyjno - wypoczynkowym. Jest już opracowany miejscowy plan zagospodarowania przedmiotowego terenu. Następnym etapem będzie opracowanie koncepcji zagospodarowania oraz uzbrojenia terenu (budowa dróg dojazdowych, ciągów pieszo-jezdnych, pieszo-rowerowych, budowa parkingów, sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, energetycznych), jak również budowę infrastruktury rekreacyjnej (utworzenie plaży, bezpiecznego kąpieliska, pola namiotowego, campingu, boisk do gier plenerowych) ze studium wykonalności rozstrzygającym dobór technologii i dokonującym analiz ekonomiczno-finansowych. Opracowanie projektów budowlanych obejmujących poszczególne branże umożliwi realizację zamierzenia. Utworzenie kompleksu rekreacyjno-turystycznego „Międzyrzeckie Jeziora” planowane jest w latach 2008-2013 (obejmuje opracowanie dokumentacji i realizację). Zakłada się, że wyposażenie terenu w zaplecze handlowo-gastronomiczne zrealizowane zostanie przez podmioty prywatne. Utworzenie kompleksu „Międzyrzeckie Jeziora” będzie dobrym produktem turystyczno - rekreacyjnym dla mieszkańców miasta i okolicy, jak również całego regionu i umożliwi pozyskanie nowych miejsc pracy.

Kolejną ofertą inwestycyjną Miasta jest utworzenie Międzyrzeckiej Strefy Nowoczesnych Usług i Produkcji w płn.-wsch. części miasta pomiędzy ulicą Drohicką a Brzeską, na terenie 91,5 ha, w tym 43 ha do bezpośredniego zainwestowania związanego z nowoczesnymi usługami. Ww. tereny inwestycyjne obejmują obszar, który uwzględnia usługi niepubliczne mieszczące funkcje handlu, gastronomii oraz usług i rzemiosła nieuciążliwego. W celu stworzenia możliwości lokalizowania inwestycji na ww. obszarze, Miasto w latach 2008-2013 planuje uzbroić teren w kompleksową infrastrukturę: ulice miejskie z chodnikami i ścieżką rowerową, sieci kanalizacji deszczowej, sanitarnej i wodociągowej, budowę linii energetycznych oraz sieci telekomunikacyjnej, która w znacznym stopniu zniesie powstałą barierę rozwojową miasta w przedmiocie braku obszarów na lokalizację inwestycji przez zainteresowanych inwestorów.

14. STUDIUM I PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI

Międzyrzec Podlaski posiada aktualny plan zagospodarowania przestrzennego, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta w styczniu 2002 r. Opracowanie planu zostało poprzedzone opracowaniem „Studium uwarunkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Międzyrzec Podlaski”, przyjętego uchwałą Rady Miasta w marcu 2000 roku. Studium zostało zmienione w 2006 r. Zmiana dotyczyła niewielkich obszarów położonych przy projektowanej obwodnicy zachodniej, przy ul. Berezowskiej, Brzeskiej i Radzyńskiej.

Wg analizy zespołu Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie - Zakład w Lublinie opracowującego powyższe dokumentacje - Międzyrzec Podlaski posiada znaczne walory i możliwości rozwojowe, które mogą być uruchomione przez realizację programów:

- a) W zakresie struktury przestrzennej i terenów mieszkaniowych:
 - system marketingu urbanistycznego,
 - bank gruntów komunalnych,
 - wydzielone tereny budownictwa mieszkaniowego,
 - wydzielone strefy biznesu.
- b) W zakresie infrastruktury ekonomicznej:
 - system marketingu urbanistycznego,
 - inkubator przedsiębiorczości,
 - fundusz lub fundację rozwoju miasta w zakresie przedsięwzięć pozarynkowych.
- c) W zakresie gospodarki komunalnej:
 - inwestycje modernizacyjne i zabezpieczające otoczenie przed uciążliwością w infrastrukturze technicznej (czysta Krzna),
 - rozbudowa systemu zaopatrzenia miasta w gaz przewodowy,
 - porządkowanie terenów zieleni, w tym zagospodarowanie doliny Krzny i Żwirowiska.
- d) W zakresie funkcji ponadlokalnych:
 - system szkolenia i doskonalenia zawodowego,
 - wielodyscyplinarna wyższa szkoła licencjacka,
 - funkcje obsługi tranzytu, w tym obsługi ruchu turystycznego.

Powyższe wymagania zostały uwzględnione w opracowanym Planie Przestrzennego Zagospodarowania Miasta.

Główne elementy rozwoju struktury obszarów otwartych umieszczone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego to realizacja zadań inwestycyjnych:

- a) Zagospodarowanie dolin rzecznych przez zagospodarowanie i urządzenie:
 - bulwaru śródmiejskiego w centralnej dla miasta części doliny rzeki Krzny,
 - błoni nadrzecznych,
 - użytku ekologicznego - w rejonie dawnych torfianek i stawów,
 - parkowego zagospodarowania doliny Piszczki,
 - peryferyjnych odcinków dolin rzek.
- b) Park pałacowy - jako pełnowartościowy park ogólnomiejski z rozwiniętym programem wypoczynkowym i turystycznym.

- c) Zieleń w obrębie zainwestowania miejskiego - jako mniejsze formy zieleni, jak bulwary nadrzeczne, skwery, zieleńce, promenady, tereny sportowe i zieleni izolacyjnej, ciągi pieszo - rowerowe.
- d) Zagospodarowanie terenu „Żwirowni” - jako baza rozwoju funkcji rekreacyjnych i sportowych.
- e) Tereny leśne - w zakresie urządzenia lasów istniejących dla funkcji: wypoczynkowych, turystycznych i ekologicznych.

Główne elementy rozwoju dotyczące obszarów urbanizowanych zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego obejmują:

- a) przygotowanie terenów pod biznes miastotwórczy - przemysł, bazy, składy,
- b) restrukturyzację miasta w zakresie:
 - wskazania terenów rozwojowych miasta,
 - usprawnienie układu komunikacyjnego,
 - rewaloryzację historycznego centrum i rozwój śródmieścia,
 - wykorzystania walorów dolin rzecznych,
 - wykorzystania walorów „Żwirowiska”,
 - ukształtowania nowych kwartałów,
 - rehabilitacji terenów zabudowy istniejącej,
 - podniesienie wymagań jakości środowiska miasta.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego rozwiązuje również problemy komunikacyjne miasta w zakresie:

- a) kolei - przez stworzenie warunków modernizacji i rozwoju linii kolejowej dla międzynarodowej kolei szybkiej, budowę wiaduktów, budowę bocznic kolejowych;
- b) budowę węzłów drogowych;
- c) dróg klasy „S” – ekspresowych, w tym budowę obwodnicy zachodniej miasta na drodze S19;
- d) dróg klasy „G” - głównych - przez wyznaczenie obwodnicy wschodniej miasta relacji Parczew - Międzyrzec Podlaski - Siedlce (Warszawa);
- e) dróg zbiorczych, lokalnych i o ograniczonym ruchu;
- f) szlaków rowerowych i pieszych.

Po uchwaleniu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w 2002 roku. Rada Miasta zdecydowała o opracowaniu planów zagospodarowania w bardziej szczegółowej skali, tj. w skali 1:1000. W 2004 roku uchwalono Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Żwirowni” zgodnie z którym znaczna część terenu została przeznaczona na cele turystyczne, zabudowę letniskową oraz ogólnie dostępne tereny pod rekreację.

W 2005 roku uchwalono Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenów położonych w północno wschodniej części miasta Międzyrzec Podlaski, w którym uszczegółowiono sposób i funkcję zabudowy poszczególnych terenów, wkreślono projektowane ulice.

W 2006 roku uchwalono Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu przy ulicy Grzybowej, jak również przyjęto zmianę w Miejscowym Planie Zagospodarowania uchwalonym w 2002 roku. Głównym przeznaczeniem terenu przy ul. Grzybowej jest budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne. Zmiana natomiast dotyczy niewielkich obszarów położonych przy obwodnicy zachodniej miasta i przy ul. Radzyńskiej, z przeznaczeniem tych terenów pod zabudowę.

W 2007 roku Rada Miasta podjęła uchwałę zatwierdzającą zmianę Miejscowego Planu Zagospodarowania przy ul. Asnyka, Berezowskiej i Brzeskiej w Międzyrzecu Podlaskim. Przy ul. Asnyka i ul. Berezowskiej tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe, a przy ul. Brzeskiej pod przemysł i rzemiosło.

15. MIĘDZYGMINNY ZWIĄZEK KOMUNALNY Z SIEDZIBĄ W MIĘDZYRZECU PODLASKIM

Miasto Międzyrzec Podlaski było współtwórcą Międzygminnego Związku Komunalnego, do którego weszło uchwałą Rady Miasta VII/66/99 z dnia 28 kwietnia 1999 roku „w sprawie przystąpienia do międzygminnego związku komunalnego”.

Związek tworzy obecnie pięć gmin:

- Gmina Drelów,
- Gmina Międzyrzec Podlaski,
- Miasto Międzyrzec Podlaski,
- Gmina Trzebieszów,
- Gmina Zbuczyn.

Utworzenie związku gmin miało na celu inspirowanie, koordynację i reprezentowanie wspólnych interesów założycieli związku, a w szczególności:

1. Koordynację działań poszczególnych gmin i jednostek prowadzących działalność na ich terenie w zakresie wspólnego rozwiązywania problemów związanych z ochroną środowiska, w tym:
 - a) utworzenie i prowadzenie wspólnego wysypiska, bądź utylizacji odpadów,
 - b) ochrona rzeki Krzny,
 - c) zagospodarowanie wyrobisk poźwirowych położonych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski i Gminy Międzyrzec Podlaski.
2. Prowadzenie cmentarza komunalnego,
3. Utworzenie międzygminnego zakładu usług komunalnych,
4. Wspólna koordynacja działań w zakresie ochrony p. poż. oraz utrzymania ochotniczych straży pożarnych,
5. Promocji,
6. Opracowanie wspólnej strategii rozwoju oraz studium uwarunkowań w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

Wspólne działania gmin tworzących Międzygminny Związek Komunalny zaowocowały m.in. budową Zakładu Segregacji Surowców Wtórnych w Międzyrzec Podlaskim oraz wprowadzeniem systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin tworzących Związek. Na terenie miasta Międzyrzec Podlaski i gminy Międzyrzec Podlaski funkcjonowała wspólna komunikacja autobusowa.

Gminy współpracują w zakresie ochrony p. poż. na terenie związku, czego efektem jest koordynacja działań jednostek ochotniczych straży pożarnych, np. organizowanie wspólnych zawodów pożarniczych. Związek podjął działania na polu wspólnej promocji gmin w kraju oraz poza jego granicami. Efektem współdziałania w tej dziedzinie było podpisanie przez Międzygminny Związek Komunalny umowy o współpracy ze Związkiem Gmin Thouarsais i Argentonais z Francji. Współpraca w innych dziedzinach jest na etapie tworzenia wspólnych projektów.

Funkcjonowanie MZK znacznie zwiększa lokalny potencjał i stwarza warunki do łatwiejszego korzystania ze środków pomocowych w ramach integracji z Unią Europejską.

16. MIASTA PARTNERSKIE

Międzyrzec Podlaski nawiązał współpracę o charakterze partnerskim z dwoma miastami (związkami gmin).

Pierwszy partner - **Związek Gmin Thouars i Argentonnais (Francja)**.

Umowa o współpracy została podpisana w czerwcu 2000 roku. Bliższy kontakt z Thouars został nawiązany w 1998 roku., kiedy był realizowany projekt współpracy miast dotowany przez Komitet Integracji Europejskiej w funduszu PHARE - FIESTA. W ramach projektu zrealizowano kilka wyjazdów grup samorządowych, artystycznych i przedsiębiorców do Thouars oraz przyjmowano liczną delegację z Thouars o podobnym składzie grup.

W następnych latach prowadzono korespondencję i próbowano nawiązać współpracę gospodarczą, jednak przedsiębiorcy z Thouars nie wykazali większego zainteresowania ofertą Międzyrzecza Podlaskiego. W dalszym ciągu prowadzona jest korespondencja, a nawet kontakty między miastami na szczeblu samorządu. Być może wspólne członkostwo w Unii Europejskiej Francji i Polski przyczyni się do ożywienia współpracy.

Drugi partner - **miasto Kobryń (Białoruś - Obwód Brzeski)**.

Umowa o współpracy partnerskiej z Kobryniem została podpisana w grudniu 2000 r. Bliższy kontakt z Kobryniem został nawiązany w 1999 r., przy okazji realizacji projektu współpracy miast, dotowanego z funduszu PHARE w ramach Euroregionu Bug. W ramach projektu zrealizowano szereg wymian grup młodzieży, samorządowców i przedsiębiorców z Międzyrzecza Podlaskiego i Kobrynia. Zostały nawiązane kontakty kulturalne i sportowe, organizowane były również wyjazdy przedsiębiorców w celu nawiązania współpracy gospodarczej. Obecnie tradycja tych kontaktów jest podtrzymywana, świadczą o tym imprezy i uroczystości w których uczestniczyli przedstawiciele zaprzyjaźnionych miast. Wśród ważniejszych imprez, mających miejsce w 2007 roku można wymienić zorganizowany 2 czerwca towarzyski mecz piłki nożnej samorządowców Międzyrzecza Podlaskiego i Kobrynia. Mieszkańcy miasta mieli możliwość bliższego poznania kultury naszego partnera z Białorusi dzięki obchodom „Dnia Kobrynia” w Międzyrzeczu Podlaskim 16 czerwca, przedstawiciele władz Międzyrzecza Podlaskiego uczestniczyli 21 lipca w obchodach 720 rocznicy powstania miasta Kobryń. Kontakty między Międzyrzecem Podlaskim i Kobryniem można uznać za ożywione i pożyteczne, w przyszłości roszą nawiązanie współpracy gospodarczej między firmami z obu miast .

17. WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANIZACJAMI

Miasto Międzyrzec Podlaski należy do dwóch stowarzyszeń:

- Związku Miast Polskich,
- Stowarzyszenia Samorządów Euroregionu „BUG”.

Związek Miast Polskich - Miasto Międzyrzec Podlaski przystąpiło do organizacji na mocy Uchwały Nr III/17/94 Rady Miejskiej w Międzyrzeczu Podlaskim z dnia 31 sierpnia 1994 roku. Siedzibą Związku jest Poznań, w czerwcu 2007 do ZMP należało 309 miast. Związek Miast Polskich ma na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do gospodarczego i kulturalnego rozwoju miast polskich poprzez:

- reprezentowanie miast we wszystkich wspólnych sprawach na forum ogólnopaństwowym i międzynarodowym,
- inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych, dotyczących samorządów terytorialnych,
- propagowanie wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań własnych miast i zadań im zleconych przez administrację rządową,
- inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych, mających wpływ na rozwój i bogacenie się miast polskich,
- inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw służących kulturalnemu rozwojowi miast, nawiązywaniu przez nie korzystnych kontaktów zagranicznych oraz wymiany naukowej i kulturalnej,
- prowadzenie pracy informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, mającej na celu wspólne rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu miejskiego,
- prowadzenie działalności wydawniczej, szkoleniowej i promocyjnej, dotyczącej problematyki Związku i jego członków.

Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu „BUG” - Miasto Międzyrzec Podlaski jest członkiem Stowarzyszenia na mocy Uchwały Nr XXI/161/2000 Rady Miejskiej w Międzyrzeczu Podlaskim z dnia 24 maja 2000 roku. Siedzibą stowarzyszenia jest miasto Lublin, skupia 82 samorzady. Podstawowym celem Stowarzyszenia jest inspirowanie, wspomaganie i koordynacja współpracy transgranicznej samorządów, społeczności lokalnych i władz administracyjnych z obszarów przygranicznych położonych wzdłuż granicy między państwowej na rzece Bug. Celem Stowarzyszenia jest:

- integracja samorządów strony polskiej w Związku Transgranicznym Euroregion „BUG”,
- wspomaganie i promocja transgranicznych form współpracy, zwłaszcza w ramach związku transgranicznego Euroregion „BUG”,
- upowszechnianie dorobku kulturowego i tradycji społeczności przygranicznych,
- wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz poprawy infrastruktury terenów przygranicznych, zwłaszcza w zakresie zaopatrzenia w gaz, wodę, budowy dróg i sieci telekomunikacyjnych,
- działanie na rzecz ochrony środowiska na obszarze Euroregionu „BUG”, wspomaganie działań władz regionu zmierzających do utworzenia specjalnych stref ekonomicznych w rejonach przygranicznych oraz systemu lokalnych i ponadlokalnych przejść granicznych,
- wspieranie różnych form współpracy w zakresie edukacji, sportu, turystyki i ochrony zdrowia.

VI. DIAGNOZA POZYCJI STRATEGICZNEJ MIASTA

Niniejszy dokument jest redakcyjnym podsumowaniem prac analitycznych i planistycznych, które zostały zainicjowane uchwałą Rady Miasta Międzyrzec Podlaski Nr III/33/2003 z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie powołania Zespołu koordynującego do spraw nowelizacji strategii rozwoju miasta. Zespołowi koordynującemu zostało powierzone zadanie przygotowania i przedłożenia Radzie Miasta projektu nowelizacji „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” przyjętej przez Radę Miasta Międzyrzec Podlaski uchwałą Nr XV/100/95 z dnia 28 września 1995 r. w sprawie strategii rozwoju gospodarczego miasta. Zespół koordynujący, upoważniony przez Uchwałę Nr IV/33/2003 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 31 stycznia 2003 r. powołał 3 grupy problemowe niezbędne do opracowania projektu nowelizacji Strategii:

1. ZESPÓŁ DS. PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
2. ZESPÓŁ DS. SPOŁECZNYCH:
 - podzespół ds. Oświaty,
 - podzespół ds. Służby Zdrowia,
 - podzespół ds. Kultury,
 - podzespół ds. Sportu, Rekreacji, Wypoczynku,
 - podzespół ds. Opieki Społecznej,
 - podzespół ds. Bezpieczeństwa.
3. ZESPÓŁ DS. INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

„Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” jest efektem współpracy Zespołu koordynującego ds. nowelizacji strategii z Zespołami Problemowymi współuczestniczącymi w jej opracowaniu. Nad całością projektu czuwał ekspert ds. strategicznego planowania rozwoju gminy.

Przy realizacji prac aktualizacyjnych trwających od sierpnia 2007 do marca 2008 roku obrano metodę ekspercko-partnerską, która pozwoliła połączyć dotychczasową wiedzę i doświadczenie Zespołów Roboczych uczestniczących w pracy nad nowelizacją Strategii, powołanych Uchwałą Nr IV/33/2003 Rady Miasta z 31 stycznia 2003 r., jak również Komisji powołanej w sprawie aktualizacji Uchwałą Nr XII/104/2007 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 14 sierpnia 2007 r. Zaktualizowana wersja dokumentu z jednej strony bazuje na dokumencie przyjętym przez Radę Miasta w lipcu 2003 r., z drugiej natomiast stara się uwzględnić najważniejsze przesłanki mające wpływ na rozpoczęcie prac aktualizacyjnych w tym zmiany w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym. Wykorzystano również ankiety „Działalność gospodarcza na terenie miasta Międzyrzec Podlaski” za lata 2005-2007, służące jako materiał źródłowy do tworzonej „Bazy Gospodarczej Miasta”. Ankiety dotyczące działalności gospodarczej, stały się ważnym elementem konsultacji społecznych z przedsiębiorcami, dostarczając ważnych informacji dotyczących klimatu przedsiębiorczości w Międzyrzecu Podlaskim.

Celem metodycznym w aktualizowaniu Strategii było odzwierciedlenie w niej priorytetów Strategii Rozwoju Powiatu Bialskiego i Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, które określają między innymi cele i politykę działań umożliwiających osiągnięcie spójności społeczno - gospodarczej i przestrzennej powiatu jak również województwa. Założenia kom-

plementarności i zgodności polityki rozwoju regionalnego i lokalnego generują również potrzebę dostosowania Strategii do dokumentów programowych wyższego rzędu, czyli do Strategii Rozwoju Kraju (SRK). Zgodnie z Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju jest to dokument nadrzędny określający podstawowe kierunki rozwoju Polski. Planem wykonawczym SRK w kontekście środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej są Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności). Zapisy obu tych dokumentów zorientowane są na osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno - gospodarczej i przestrzennej z krajami i regionami Wspólnoty Europejskiej.

Jako, że okres jaki upłynął od czasu nowelizacji Strategii nie zmienił znacząco obranych wtedy kierunków rozwoju i celu strategicznego, prace komisji skoncentrowały się nad aktualizacją danych statystycznych, przeformułowaniem programów i opracowaniem dodatkowych kierunków działań do priorytetów rozwoju, analizą i potrzebą zgodności dokumentu z obowiązującymi dokumentami planistycznymi:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020,
- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013,
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, znowelizowana 18 sierpnia 2007 roku.

W trakcie prac nad aktualizacją, wykazano potrzebę uwzględnienia jeszcze jednego priorytetowego kierunku rozwoju dotyczącego promocji i współpracy: Priorytet VI „Promocja miasta i rozwój współpracy w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym”.

Podstawowym zadaniem grup problemowych było formułowanie opinii dotyczących uwarunkowań rozwojowych miasta, w szczególności:

- przeprowadzenie analizy mocnych i słabych stron miasta - SWOT (analiza, której nazwa jest angielskim skrótowcem od słów Strengths - silne strony, Weaknesses - słabości, Opportunities - szanse i Threats – zagrożenia, opiera się o wskazanie czynników determinujących rozwój Gminy).
- określenie kluczowych problemów rozwojowych miasta,
- sformułowanie wizji rozwoju miasta,
- określenie pośrednich celów strategicznych oraz strategicznych planów działania,
- określenie priorytetów dla realizacji strategicznych programów gospodarczych.

Prace nad nowelizacją „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” trwały w okresie od lutego do końca czerwca 2003 roku i obejmowały prace zarówno w zespołach roboczych, jak i na sesjach plenarnych.

Sesja plenarna połączonych zespołów problemowych i Zespołu koordynującego uroczyście rozpoczęła prace nad strategią rozwoju miasta. Podczas obrad dokonano prezentacji koncepcji i harmonogramu prac.

Pracę w zespołach problemowych rozpoczęto od analizy zapisów poprzedniej wersji strategii rozwoju z 1995 r. oraz wieloletniego programu rozwoju miasta.

Zakres prac w zespołach problemowych obejmował także zapoznanie się członków grup problemowych z treścią materiałów informacyjnych (i ich uzupełnienie):

- raport o stanie miasta - tj. dane statystyczne dotyczące miasta i jego mieszkańców, zaktualizowane przez komisję ds. aktualizacji, w którym opisano między innymi strukturę zatrudnienia i bezrobocia, gospodarkę miasta, dochody budżetu (podatki i opłaty lokalne), infrastrukturę społeczną: w tym szkolnictwo, służbę zdrowia, opiekę społeczną, bazę sportowo-rekreacyjną i kulturalną, infrastrukturę techniczną tj. sieć: wodociagową, kanalizacyjną, ciepłowniczą, gazową, telefoniczną i komunikacyjną miasta, gospodarkę odpadami, energię elektryczną, tereny inwestycyjne,
- ankieta badawcza dotycząca klimatu przedsiębiorczości w ocenie podmiotów gospodarczych działających na terenie Międzyrzecza Podlaskiego wraz z dotyczącym jej raportem,
- informacja o ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej i wykreślonych z niej.

Wyżej wymienione materiały - poparte danymi statystycznymi, wykresami i tabelami miały na celu pokazanie rzeczywistego stanu miasta. Przedstawiały realne warunki i kryteria funkcjonowania miasta i jego mieszkańców. W dalszym etapie przyczyniły się do wyodrębnienia czynników warunkujących jego rozwój.

W toku prac poszczególne zespoły wyłoniły czynniki wpływające na rozwój Miasta Międzyrzec Podlaski, czynniki te dodatkowo przeanalizowała Komisja, w drodze analizy wyodrębniono czynniki bezpośrednio wpływające na jego rozwój:

1. Brak kompleksowej gospodarki odpadami,
2. Brak kanalizacji na terenach przeznaczonych pod inwestycje i na terenach rekreacyjnych,
3. Brak współpracy z gminami (niewystarczająca),
4. Walory geograficzno - przyrodnicze,
5. Dobry stan środowiska naturalnego,
6. Położenie przy przyszłej autostradzie A 2 i drodze S 19 Północ - Południe,
7. Emigracja ludzi dobrze wykształconych,
8. Istnienie szkół wyższych,
9. Dobry poziom kształcenia w szkołach (podstawowych, gimnazjum, średnich),
10. Brak terenów inwestycyjnych,
11. Niekorzystny wewnętrzny układ komunikacyjny,
12. Deficyt miejsc parkingowych,
13. Brak integracji środowiska przedsiębiorczego,
14. Utrudniony dostęp do instytucji doradczych, finansujących i szkoleniowych,
15. Mała różnorodność rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej,
16. Mała różnorodność rodzajów prowadzonej działalności,
17. Wysoki poziom bezrobocia,
18. Niestabilność prawa,
19. Niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych ,
20. Duża ilość zasobów lokalowych nadających się do prowadzenia działalności gospodarczej,
21. Mały potencjał produkcji rolno - spożywczej,
22. Spory potencjał produkcji drobiowej,
23. Zła sytuacja ekonomiczna państwa,
24. Malejąca aktywność społeczna mieszkańców,

25. Zaradność mieszkańców,
26. Postępujące zubożenie społeczeństwa,
27. Oddalenie się od dużych rynków zbytu,
28. Wprowadzenie wiz w krajach byłej WNP,
29. Sytuacja gospodarcza w krajach byłej WNP,
30. Współpraca z miastami partnerskimi,
31. Dobra współpraca w ramach Międzygminnego Związku Komunalnego,
32. Nadmiernie zbiurokratyzowana administracja lokalna,
33. Nadmiernie zbiurokratyzowane procedury,
34. Integracja z UE,
35. Niekorzystne otoczenie prawne,
36. Brak zasobów naturalnych,
37. Brak specyficznych elementów promujących miasto,
38. Stan bezpieczeństwa,
39. Stosunkowo dobra baza szpitalna,
40. Brak ofert na rynku pracy,
41. Niesprzyjający klimat na inwestycje przemysłowe,
42. Brak statusu miasta powiatowego,
43. Małe zainteresowanie problematyką miasta przedstawicieli władz (powiatowych, rządowych),
44. Niski poziom dochodów budżetowych,
45. Dostępność środków pomocowych (dla gmin i przedsiębiorców),
46. Brak integracji elit władzy (wyższego szczebla),
47. Brak integracji środowisk gospodarczych,
48. Marginalizacja regionu Międzyrzeckiego w strategii rozwoju województwa,
49. Wzrastająca liczba młodzieży kształcącej się,
50. Gleby nadające się do zasiewu roślin (jako paliwo ekologiczne),
51. Pojawienie się nowych źródeł finansowania w związku z przystąpieniem do UE,
52. Pogarszająca się kondycja finansowa przedsiębiorstw,
53. Coraz mniejsze nakłady inwestycyjne miasta,
54. Możliwość zagospodarowania Żwirowni na tereny rekreacyjno-wypoczynkowo-sportowe,
55. Pauperyzacja społeczeństwa,
56. Załamanie się tradycyjnych rynków zbytu,
57. Posiadanie rozbudowanej bazy sportowej,
58. Duża odległość od wielkich aglomeracji miejskich.

Na ich podstawie sporządzono karty do głosowania - analiza SWOT - indywidualna ocena członka zespołu.

Głosowanie na ww. kartach odbyło się według wzoru analizy SWOT.

1. ANALIZA SWOT

Aby móc racjonalnie podejmować decyzje (strategiczne, taktyczne, operacyjne) o kierunkach rozwoju miasta, tzn. określać długoterminowe programy działania, opracowywać konkretne projekty realizacyjne, monitorować skutki ich wdrożenia, konieczne jest przeprowadzenie analizy uwarunkowań jej dalszego rozwoju. Ostateczne wnioski powinny dostarczyć odpowiedzi na następujące generalne pytania:

- Jakie elementy środowiska gminy należy udoskonalić, aby stała się miejscem, w którym warto pracować (prowadzić swoją firmę) i mieszkać?
- Jakie publiczne i prywatne inwestycje należy podjąć, aby gmina stała się atrakcyjna pod względem możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na jej obszarze?

Dla dokonania diagnozy pozycji strategicznej wykorzystano analizę SWOT. Narzędzie to pozwala w efekcie na sformułowanie misji i wizji rozwojowej gminy. Analiza, (której nazwa jest angielskim skrótcem od słów Strengths - silne strony, Weaknesses - słabości, Opportunities - szanse i Threats - zagrożenia) opiera się o wskazanie czynników determinujących rozwój gminy:

- czynników zewnętrznych względem wspólnoty: szans i zagrożeń,
- czynników wewnętrznych: mocnych i słabych stron gminy,

oraz o zbadanie zależności między nimi w układach „od wewnątrz na zewnątrz” i „z zewnątrz do wewnątrz”.

Przy analizie uwarunkowań rozwojowych trudno jest czasami jednoznacznie zdecydować, czy dane zjawisko należy zakwalifikować jako atut, czy jako szansę, słabość czy zagrożenie dla miasta. Pewnym ułatwieniem może być w razie takich trudności weryfikacja poszczególnych zjawisk w dwóch podstawowych kontekstach:

- pozytywnego lub negatywnego wpływu na rozwój gminy
- możliwości wpływu samej gminy (władz, mieszkańców, instytucji) na występowanie i charakter danego zjawiska.

Przyjmując te kategorie jako podstawowe wyznaczniki cech badanych zjawisk można określić następujące, praktyczne definicje:

- **ATUT** - Zjawisko pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina (mieszkańcy, samorząd). Ocena: od 0 do +3
- **SŁABOŚĆ** - Zjawisko ograniczające możliwość rozwoju gminy, na który bezpośredni wpływ ma sama gmina. Ocena: od 0 do -3
- **SZANSA** - Zjawisko pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju, występowanie, którego jest uwarunkowane czynnikami, na które gmina nie posiada bezpośredniego wpływu. Ocena: od 0 do +3
- **ZAGROŻENIE** - Zjawisko negatywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju, występowanie, którego jest uwarunkowane czynnikami, na które gmina nie posiada bezpośredniego wpływu. Ocena: od 0 do -3

Ranking - punktowanie zagadnień cyfrą od 1 wzwyż, gdzie najważniejsze zagadnienia przyjmują wartości najmniejsze.

W wyniku głosowania na kartach analizy SWOT, w poszczególnych zespołach i sporządzeniu rankingu ww. czynników, wyodrębniono 15 czynników priorytetowych dla każdego z zespołów:

a) **Zespół ds. przedsiębiorczości i inwestycji**

1. Położenie przy przyszłej autostradzie A 2 i drodze S 19 Północ - Południe
2. Brak terenów inwestycyjnych
3. Brak kanalizacji na terenach przeznaczonych pod inwestycje i na terenach rekreacyjnych
4. Integracja z UE
5. Dobry poziom kształcenia w szkołach
6. Wysoki poziom bezrobocia
7. Brak produktów do promowania Gminy
8. Utrudniony dostęp do instytucji doradczych, finansujących i szkoleniowych
9. Brak integracji środowiska przedsiębiorczego
10. Niewykorzystany potencjał rekreacyjno - wypoczynkowy
11. Brak kompleksowej gospodarki odpadami
12. Mały potencjał produkcji rolno - spożywczej
13. Oddalenie od dużych rynków zbytu
14. Walory geograficzno - przyrodnicze
15. Mała różnorodność rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej

Wyniki sumowania 15 najistotniejszych czynników wpływających na rozwój miasta:

■ zasięg oddziaływania czynników:	
Razem: zasięg oddziaływania lokalny:	58
Razem: zasięg oddziaływania regionalny:	37
Razem: zasięg oddziaływania krajowy:	25
■ sumy atutów i słabości, szans i zagrożeń:	
Razem atuty i słabości:	- 62
Razem szanse i zagrożenia:	- 6

Tabela 13: KARTA ANALIZY SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Zespół ds. przedsiębiorczości i inwestycji

Zjawiska warunkujące rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczno - przestrzenny	Zasięg oddziaływania			SWOT				Ranking
	Lokalne	Regionalne	Krajowe	Atut	Słabość	Szansa	Zagrożenie	
Położenie przy przyszłej autostradzie A 2 i drodze S 19 Północ - Południe	1	2	5	+9	0	+9	1	1
Brak terenów inwestycyjnych	6	1	1	0	-13	0	-1	2
Brak kanalizacji na terenach przeznaczonych pod inwestycje i na terenach rekreacyjnych	7	1	0	+3	-14	0	0	3
Integracja z UE	0	0	8	0	0	+12	0	4
Dobry poziom kształcenia w szkołach	4	4	0	+12	0	+1	0	5
Wysoki poziom bezrobocia	4	0	4	0	-4	0	-16	6
Brak produktów do promowania gminy	4	0	4	+2	-13	0	-1	7
Utrudniony dostęp do instytucji doradczych, finansujących i szkoleniowych	6	1	1	0	-8	0	-4	8
Brak integracji środowiska przedsiębiorczego	5	3	0	0	-16	0	0	9
Niewykorzystany potencjał rekreacyjno - wypoczynkowy	4	4	0	+2	-11	+3	0	10
Brak kompleksowej gospodarki odpadami	5	3	0	+6	-13	0	0	11
Mały potencjał produkcji rolno - spożywczej	3	5	0	+4	-4	0	-2	12
Oddalenie od dużych rynków zbytu	1	6	1	0	-3	0	-11	13
Walory geograficzno - przyrodnicze	3	5	0	+6	0	+6	0	14
Mała różnorodność rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej	5	2	1	0	-7	0	-2	15
Razem atuty i słabości:	58	37	25	44	-106			-62
Razem szanse i zagrożenia:						31	-37	-6

b) Zespół ds. społecznych

1. Dobry stan środowiska naturalnego
2. Atrakcyjna oferta szkół
3. Stosunkowo dobra baza szpitalna
4. Dobre warunki do stworzenia zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego dla mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego
5. Atut istnienia szkół wyższych
6. Stan bezpieczeństwa
7. Korzystny układ komunikacyjny w pobliżu zjazdu z autostrady A 2 i drogi S 19
8. Dostępność środków pomocowych (dla gmin i przedsiębiorców)
9. Integracja z UE
10. Bezrobocie
11. Zaradność mieszkańców
12. Konieczność rozwiązania problemu gospodarki odpadami (w okresie do 5 lat)

13. Brak statusu miasta powiatowego
14. Migracja ludzi z wyższym wykształceniem
15. Nadmiernie zbiurokratyzowana administracja lokalna

Wyniki sumowania 15 najistotniejszych czynników wpływających na rozwój miasta:

■ zasięg oddziaływania czynników:	
Razem: zasięg oddziaływania lokalny:	94
Razem: zasięg oddziaływania regionalny:	45
Razem: zasięg oddziaływania krajowy:	25
■ sumy atutów i słabości, szans i zagrożeń:	
Razem atuty i słabości:	67
Razem szanse i zagrożenia:	25

Tabela 14: KARTA ANALIZY SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Zespół ds. społecznych

Zjawiska warunkujące rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczno - przestrzenny	Zasięg oddziaływania			SWOT				Ranking
	Lokalne	Regionalne	Krajowe	Atut	Słabość	Szansa	Zagrożenie	
Dobry stan środowiska naturalnego	8	3	0	13	0	14	0	1
Atrakcyjna oferta szkół	4	6	1	16	0	7	0	2
Stosunkowo dobra baza szpitalna	9	2	0	17	0	5	0	3
Dobre warunki do stworzenia zaplecza rekreacyjno - wypoczynkowego dla mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego	8	3	0	15	0	14		4
Atut istnienia szkół wyższych	7	4	0	20	0	3	0	5
Stan bezpieczeństwa	11	0	0	5	-8	2	0	6
Korzystny układ komunikacyjny w pobliżu zjazdu z autostrady A 2 i drogi S 19	7	2	2	18	0	12	0	7
Dostępność środków pomocowych (dla gmin i przedsiębiorców)	3	6	2	0	-3	11	-7	8
Integracja z UE	0	1	9	10	0	14	0	9
Bezrobocie	7	3	1	0	-3	0	-30	10
Zaradność mieszkańców	10	1	0	7	-2	14	0	11
Konieczność rozwiązania problemu gospodarki odpadami (w okresie do 5 lat)	4	7	0	7	-2	2	-8	12
Brak statusu miasta powiatowego	8	3	0	0	-14	0	-10	13
Migracja ludzi z wyższym wykształceniem	5	4	2	0	-8	0	-15	14
Nadmiernie zbiurokratyzowana administracja lokalna	3	0	8	0	-21	0	-3	15
Razem atuty i słabości:	94	45	25	+128	-61			67
Razem szanse i zagrożenia:						+98	-73	25

c) **Zespół ds. infrastruktury technicznej**

1. Możliwość zagospodarowania Żwirowni na tereny rekreacyjno-wypoczynkowo-sportowe
2. Pojawienie się nowych źródeł finansowania w związku z przystąpieniem do UE
3. Pogarszająca się kondycja finansowa przedsiębiorstw
4. Zła sytuacja gospodarcza kraju
5. Brak lokalizacji wysypiska odpadów
6. Integracja z UE
7. Wzrastająca liczba młodzieży kształcącej się
8. Coraz mniejsze nakłady inwestycyjne miasta
9. Duże bezrobocie
10. Pauperyzacja społeczeństwa
11. Aktywność społeczeństwa
12. Korzystne położenie komunikacyjne
13. Brak infrastruktury technicznej na terenach nadających się pod inwestycję
14. Dezintegracja środowiska gospodarczego
15. Gleby nadające się do zasiewu roślin (jako paliwo ekologiczne)

Wyniki sumowania 15 najistotniejszych czynników wpływających na rozwój miasta:

■ zasięg oddziaływania czynników:	
Razem: zasięg oddziaływania lokalny:	56
Razem: zasięg oddziaływania regionalny:	36
Razem: zasięg oddziaływania krajowy:	41
■ sumy atutów i słabości, szans i zagrożeń:	
Razem atuty i słabości:	-22
Razem szanse i zagrożenia:	-6

Tabela 15: KARTA ANALIZY SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Zespół ds. infrastruktury technicznej

Zjawiska warunkujące rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczno - przestrzenny	Zasięg oddziaływania			SWOT				Ranking
	Lokalne	Regionalne	Krajowe	Atut	Słabość	Szansa	Zagrożenie	
Możliwość zagospodarowania Żwirowni na tereny rekreacyjno - wypoczynkowo - sportowe	3	6	0	5	0	18	0	1
Pojawienie się nowych źródeł finansowania w związku z przystąpieniem do UE	1	5	3	5	0	11	0	2
Pogarszająca się kondycja finansowa przedsiębiorstw	3	1	5	0	-5	0	-18	3
Zła sytuacja gospodarcza kraju	0	0	9	0	-7	0	-14	4
Brak lokalizacji wysypiska odpadów	7	2	0	0	-6	0	-11	5
Integracja z UE	1	0	8	0	0	14	-3	6
Wzrastająca liczba młodzieży kształcącej się	3	3	3	6	0	8	0	7
Coraz mniejsze nakłady inwestycyjne miasta	6	0	2	0	-12	0	-5	8
Duże bezrobocie	5	1	3	0	-5	1	-16	9
Pauperyzacja społeczeństwa	2	2	4	0	-6	0	-11	10
Aktywność społeczeństwa	5	4	0	7	-4	4	0	11
Korzystne położenie komunikacyjne	5	2	2	15	-1	5	0	12
Brak infrastruktury technicznej na terenach nadających się pod inwestycje	8	1	0	0	-8	2	0	13
Dezintegracja środowiska gospodarczego	3	5	1	0	-10	0	-2	14
Gleby nadające się do zasiewu roślin (jako paliwo ekologiczne)	4	4	1	4	0	11	0	15
Razem atuty i słabości:	56	36	41	+42	-64			-22
Razem szanse i zagrożenia:						+74	-80	-6

Na tym etapie zakończono pracę w zespołach problemowych. W dalszej części prac nad Strategią Zespoły Problemowe pracowały wspólnie w formie posiedzeń plenarnych.

Podczas dwóch takich spotkań zespołów współtworzących strategię zostały wyodrębnione czynniki warunkujące społeczny, gospodarczy i ekologiczno - przestrzenny rozwój miasta:

1. Możliwość zagospodarowania Żwirowni na tereny rekreacyjno - wypoczynkowo - sportowe
2. Pojawienie się nowych źródeł finansowania w związku z przystąpieniem do UE
3. Pogarszająca się kondycja finansowa przedsiębiorstw
4. Zła sytuacja gospodarcza kraju
5. Brak lokalizacji wysypiska odpadów

6. Integracja z UE
7. Wzrastająca liczba młodzieży kształcącej się
8. Coraz mniejsze nakłady inwestycyjne miasta
9. Niekorzystna struktura bezrobocia pod względem wykształcenia
10. Pauperyzacja społeczeństwa
11. Mała aktywność społeczna
12. Duża zaradność społeczeństwa
13. Korzystne położenie komunikacyjne
14. Brak infrastruktury technicznej na terenach nadających się pod inwestycje i kompleksowej informacji o tych terenach
15. Dezintegracja środowiska gospodarczego
16. Gleby nadające się do zasiewu roślin (paliwo ekologiczne)
17. Dobry stan środowiska naturalnego
18. Atrakcyjna oferta szkół
19. Stosunkowo dobra baza szpitalna
20. Atut istnienia szkół wyższych
21. Stan bezpieczeństwa
22. Brak statusu miasta powiatowego
23. Migracja ludzi z wyższym wykształceniem
24. Zbiurokratyzowane procedury administracyjne
25. Brak produktów do promowania Gminy
26. Słabe otoczenie biznesu (banki,...)
27. Mały potencjał produkcji rolno - spożywczej
28. Oddalenie od dużych rynków zbytu
29. Walory geograficzno - przyrodnicze
30. Mała różnorodność rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej
31. Mała ilość terenów nadających się pod inwestycje i ich nieatrakcyjne położenie.

Na tej podstawie sporządzono kartę do głosowania - karta analizy SWOT - indywidualna ocena członka Zespołów Problemowych. Głosowanie na ww. kartach odbyło się wg wzoru analizy SWOT. Etapem końcowym analizy SWOT było głosowanie nad ww. czynnikami i wskazanie 15 najważniejszych.

W wyniku przeprowadzonej procedury, powstała lista priorytetowych czynników wpływających na rozwój miasta:

1. Pojawienie się nowych źródeł finansowania w związku z przystąpieniem do UE
2. Integracja z UE
3. Duża zaradność społeczeństwa
4. Możliwość zagospodarowania Żwirowni na tereny rekreacyjno - wypoczynkowo - sportowe
5. Korzystne położenie komunikacyjne
6. Coraz mniejsze nakłady inwestycyjne miasta
7. Zła sytuacja gospodarcza kraju
8. Wzrastająca liczba młodzieży kształcącej się
9. Pogarszająca się kondycja finansowa przedsiębiorstw
10. Atrakcyjna oferta szkół

11. Stosunkowo dobra baza szpitalna
12. Migracja ludzi z wyższym wykształceniem
13. Pauperyzacja społeczeństwa
14. Dobry stan środowiska naturalnego
15. Brak infrastruktury technicznej na terenach nadających się pod inwestycje i kompleksowej informacji o tych terenach

Tabela 16: Karta analizy SWOT - 15 priorytetowych czynników wyodrębnionych przez Grupy Problemowe

Zjawiska warunkujące rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczno - przestrzenny	Zasięg oddziaływania			SWOT				Ranking
	Lokalne	Regionalne	Krajowe	Atut	Słabość	Szansa	Zagrożenie	
Pojawienie się nowych źródeł finansowania w związku z przystąpieniem do UE	2	7	10	0	0	+44	0	1
Integracja z UE	1	5	13	0	0	+41	0	2
Duża zaradność społeczeństwa	15	3	1	+30	0	+12	-3	3
Możliwość zagospodarowania Żwirowni na tereny rekreacyjno - wypoczynkowo - sportowe	5	14	0	+30	-1	+12	0	4
Korzystne położenie komunikacyjne	4	10	3	+16	0	+30	0	5
Coraz mniejsze nakłady inwestycyjne miasta	16	2	1	0	-28	0	-14	6
Zła sytuacja gospodarcza kraju	0	0	19	0	-1	0	-51	7
Wzrastająca liczba młodzieży kształcącej się	5	11	3	+17	0	+16	0	8
Pogarszająca się kondycja finansowa przedsiębiorstw	6	6	7	0	-15	0	-30	9
Atrakcyjna oferta szkół	9	10	0	+32	0	+8	0	10
Stosunkowo dobra baza szpitalna	10	9	0	+21	0	+9	0	11
Migracja ludzi z wyższym wykształceniem	8	5	6	0	-28	+5	-13	12
Pauperyzacja społeczeństwa	3	4	12	0	-19	0	-23	13
Dobry stan środowiska naturalnego	10	9	0	+26	0	+16	0	14
Brak infrastruktury technicznej na terenach nadających się pod inwestycje i kompleksowej informacji o tych terenach	15	4	0	0	-33	0	-6	15
Razem atuty i słabości:	109	99	75	172	-125			47
Razem szanse i zagrożenia:						193	-140	53

2. MISJA I WIZJA ROZWOJU MIASTA

Druga sesja plenarna została poświęcona następującym zagadnieniom:

- ukazanie wizji Miasta Międzyrzec Podlaski
- wskazanie Misji Miasta
- cele strategiczne Międzyrzec Podlaskiego
- wyodrębnienie czynników przez które będzie realizowany główny cel strategiczny
- praca nad projektem uchwały

Poprzez misję należy rozumieć najbardziej ogólny cel, który Miasto chce osiągnąć. Jest to szczególny powód, dla którego podejmowane są różnorakie działania.

„Misją Międzyrzec Podlaskiego jest stworzenie środowiska zdrowego i przyjaznego dla swoich mieszkańców oraz polepszenie jakości ich życia przez tworzenie lepszego klimatu dla rozwoju gospodarczego, efektywne wykorzystanie istniejących potencjałów, stymulowanie przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców.”

Poprzez wizję rozwoju rozumie się zwykle zakładany, pożądany stan docelowy określonego systemu - w tym przypadku Miasta Międzyrzec Podlaski. Wizja jest pewnym wzorcem, do którego system ma się upodobnić, jest zadaniem, które należy zrealizować. Wizja to również określenie, na czym ma polegać sukces realizacji misji miasta. Deklaracja wizji rozwoju miasta to zwięzła formuła określająca wizję jego pożądanego stanu w perspektywie następnych kilkunastu lat. Wyniki analizy stanu miasta oraz jego uwarunkowań rozwojowych umożliwiają spojrzenie w przyszłość i sformułowanie prognoz, co do możliwych scenariuszy dalszego rozwoju. Pochodną deklaracji wizji rozwoju są główne strategiczne cele rozwoju będące z kolei podstawą do wyznaczania celów pośrednich oraz do sformułowania strategicznych programów gospodarczych. Wyznaczanie głównych celów strategicznych opiera się na najbardziej realistycznej prognozie (scenariuszu) przemian miasta. Deklaracja jego wizji rozwoju powinna uwzględniać dominujący funkcjonalny charakter danego miasta, ukształtowany w toku historycznego rozwoju.

W toku prac sformułowano 14 propozycji wizji rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski.

Propozycje wizji rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski:

1. Miasto przyjazne, bezpieczne i atrakcyjne dla mieszkańców
2. Miasto z dobrą infrastrukturą i z rozwiniętą bazą przemysłową
3. Miasto sprzyjające rozwojowi gospodarczemu
4. Miasto sprzyjających warunków rozwoju zawodowego i poza zawodowego
5. Miasto aktywnie pozyskujące środki na wyrównanie różnic rozwojowych (gospodarczych)
6. Maksymalne wykorzystanie położenia komunikacyjnego
7. Osiągnięcie przeciętnego poziomu rozwoju analogicznego do miast UE
8. Wiodąca rola miasta w regionie
9. Miasto jako ośrodek akademicki
10. Równowaga sfer ekonomicznej, społecznej i gospodarczej
11. Wschodnia brama do UE

12. Zintegrowane, współdziałające środowisko
13. Miasto o wysokim poziomie świadomości i aktywności obywatelskiej
14. Miasto utrzymujące stałe więzi z byłymi mieszkańcami

W wyniku debaty ustalono ostateczną wersję wizji rozwoju Międzyrzecza Podlaskiego w części obejmująca powyższe propozycje:

Wizja przyszłości Międzyrzecza to miasto o „Sprzyjającym klimacie dla aktywności gospodarczej i społecznej jego mieszkańców, korzystające z położenia komunikacyjnego w pobliżu granicy Unii Europejskiej”.

Urzeczywistnienie wizji przyszłości Międzyrzecza Podlaskiego możliwe będzie poprzez realizację pięciu obszarów strategicznych:

- **Rozwój gospodarczy** - niezbędny dla ograniczenia bezrobocia i uzyskania środków finansowych na realizację zadań samorządu, oraz umożliwiających mieszkańcom rozwój działalności gospodarczej, w tym małych i średnich przedsiębiorstw oraz usług w sektorze turystyki i rekreacji,
- **Podniesienie jakości życia** - niezbędne do stworzenia dobrych warunków do życia i pracy w wysokim poczuciu bezpieczeństwa,
- **Ochrona środowiska i wykorzystanie jego naturalnych walorów** - umożliwiająca tworzenie sprzyjających warunków do rekreacji i wypoczynku, kreowanie atrakcyjnego wizerunku miasta jako ośrodka rekreacyjno - turystycznego,
- **Aktywizacja środowisk społecznych** - niezbędna do sprostania wyzwaniom transformacji naszego kraju, integracji europejskiej oraz przeciwdziałania marginalizacji społecznej najuboższych,
- **Edukacja** - utrzymanie wysokiego poziomu edukacji i dalszy rozwój bazy oświatowej.

Dążąc do realizacji wizji przyjęto następujący katalog podstawowych wartości, które powinny znaleźć poszanowanie w działaniach władz, administracji samorządowej oraz we wszystkich innych sprawach publicznych:

- a) poszanowanie prawa do bezpiecznego, zdrowego i twórczego życia, wolnego od przejawów patologii społecznych,
- b) poszanowanie indywidualnych ideałów, wolności słowa i wyznania,
- c) poszanowanie dóbr wspólnych oraz własności prywatnej,
- d) poszanowanie indywidualnych zdolności twórczych i dynamizmu mieszkańców miasta,
- e) poszanowanie tradycji oraz lokalnych wartości kulturowych i obyczajowych,
- f) poszanowanie zasad demokracji oraz autonomii działania władz samorządowych,
- g) dążenie do współdziałania wszystkich grup społecznych (partii politycznych, stowarzyszeń, związków wyznaniowych, grup nieformalnych) w duchu wzajemnej tolerancji i poszanowania zasad etycznych,
- h) poszanowanie zasady jawności sprawowania władzy,
- i) dążenie do pozyskania jak najwyższego poziomu akceptacji społecznej dla decyzji i działań miejskiej władzy samorządowej,
- j) dbałość o ład przestrzenny oraz zdrowe środowisko,

- k) dbałość o podnoszenie standardu życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu kompromisu pomiędzy względami ekonomicznymi i społecznymi, równoważenie oraz utrwalanie zrównoważonych procesów rozwojowych.

3. CELE STRATEGICZNE

Zasadnicze cele strategiczne rozwoju - to cele wynikające z wizji rozwoju, będące jej konkretyzacją (rozwinieciem). Cele te wyznaczają kierunek działania podmiotów życia społecznego i gospodarczego danego systemu - w tym przypadku miasta. Są to cele długookresowe, określające, co można obecnie poprawić, aby zwiększyć przyszłe możliwości i zapewnić konkurencyjność danego obszaru w dłuższym horyzoncie czasowym. Z reguły są one zorientowane na zaspokajanie potrzeb i urzeczywistnianie preferencji mieszkańców.

W toku prac zespołu tworzącego strategię rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski wysunięto 3 propozycje celów strategicznych miasta.

Propozycje celów strategicznych Miasta Międzyrzec Podlaski:

1. Międzyrzec Podlaski miasto przyjazne: wspiera, aktywizuje, zagospodarowuje potencjał zawodowy i społeczny mieszkańców.
2. Miasto wykorzystujące korzystne położenie do rozwoju i aktywności (aktywizacji) gospodarczej.
3. Miasto o poziomie rozwoju zbliżonym do standardów europejskich

Spośród powyższych propozycji został wybrany cel strategiczny Miasta Międzyrzec Podlaski oraz czynniki poprzez które będzie on realizowany.

Cel strategiczny Miasta Międzyrzec Podlaski:

Miasto wykorzystujące korzystne położenie do rozwoju i aktywności (aktywizacji) gospodarczej

Czynniki przez, które będzie realizowany:

1. Utrzymanie stałych więzi z byłymi mieszkańcami miasta
2. Lobbing na rzecz miasta
3. Zintegrowanie środowisk gospodarczych i społecznych
4. Stworzenie miejsca do wypoczynku i rekreacji na posiadanych terenach
5. Utrzymanie i kontynuacja tradycji kulturalno - literackich
6. Stworzenie atrakcyjnej dla inwestorów oferty inwestycyjnej
7. Stworzenie warunków do korzystania ze środków pomocowych
8. Dostosowanie form i warunków kształcenia do wymogów UE
9. Wykorzystanie przyszłej autostrady A2 i drogi S 19 do zlokalizowania centrum usług komunikacyjnych
10. Stworzenie warunków do rozwoju handlu i ruchu przygranicznego
11. Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami

W oparciu o te wskazania ustalono priorytetowe kierunki rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski w perspektywie do roku 2015:

Priorytet I: Stworzenie sprzyjających warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców miasta oraz zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa.

Stymulowanie rozwoju lokalnego sektora gospodarczego w celu zwiększenia dochodów mieszkańców i budżetu miasta. Stworzenie warunków do realizacji aspiracji i inwencji gospodarczej mieszkańców. Ukształtowanie infrastruktury technicznej miasta zaspokajającej realizację potrzeb inwestorów w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. Wykorzystanie sprzyjającej lokalizacji przy skrzyżowaniu przyszłej autostrady A2 i drogi S19 oraz granicy Unii Europejskiej. Dbalność o potrzeby socjalne mieszkańców i minimalizowanie zjawisk patologicznych zagrażających bezpieczeństwu dnia codziennego.

Priorytet II: Poprawa warunków życia poprzez rozwój infrastruktury publicznej, komunalnej i stymulowanie rozwoju budownictwa.

Wsparcie wielofunkcyjnego rozwoju miasta. Poprawa sytuacji mieszkaniowej poprzez stymulowanie rozwoju różnorodnych form budownictwa. Ukształtowanie infrastruktury technicznej miasta zaspokajającej realizację potrzeb inwestorów w zakresie mieszkalnictwa. Budowa i modernizacja obiektów oświatowych. Szerokie i efektywne wykorzystanie dostępnych środków zewnętrznych wspierających rozwój infrastruktury.

Priorytet III: Ochrona środowiska i wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo - krajobrazowych i kulturalnych - jako miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców.

Ukształtowanie przestrzeni umożliwiające bezkolizyjne i bezkonfliktowe realizowanie takich potrzeb mieszkańców jak praca, wypoczynek i rekreacja uwzględniające dbalność o ochronę środowiska naturalnego. Modernizacji i podniesienie standardu obiektów sportowo - rekreacyjnych oraz budowa nowych. Uwzględnienie w realizacji polityki infrastrukturalnej szczególnych potrzeb związanych z funkcją wypoczynkowo - rekreacyjną terenu, jak również rozwojem turystyki.

Priorytet IV: Zwiększenie szans młodzieży w nowej sytuacji społecznej i gospodarczej poprzez wysoki poziom edukacji i zachęcanie do dalszego kształcenia.

Podniesienie średniego poziomu wykształcenia. Przygotowanie młodzieży do wymagań polskiego i europejskiego rynku pracy, dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku. Wysoka jakość kształcenia poprzez doskonalenie zawodowe nauczycieli i wyposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt, jak również pomoce dydaktyczno-wychowawcze.

Priorytet V: Podniesienie standardów obsługi administracyjnej oraz zwiększenie możliwości inwestycyjnych miasta.

Współpraca z administracją powiatową i rządową w zakresie podniesienia standardów obsługi. Wdrożenie nowoczesnych technik obsługi interesanta. Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry urzędniczej. Racjonalizacja wydatków bieżących.

Priorytet VI: Promocja miasta i rozwój współpracy w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym.

Wielostronny rozwój współpracy i promocja w wymiarze krajowym i zagranicznym. Stworzenie instytucjonalnej bazy współpracy z miastami partnerskimi. Wspieranie działań organizacji lokalnych, publicznych i pozarządowych w nawiązywaniu współpracy zagranicznej. Skuteczne wykorzystywanie funduszy zewnętrznych do promocji i rozwoju miasta. Kształtowanie świadomych postaw obywatelskich i samorządowych aktywnie uczestniczących w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym miasta.

Określone powyżej priorytetowe kierunki rozwoju, wyznaczają kluczowe obszary koncentracji działań władz Miasta oraz administracji samorządowej w okresie objętym wieloletnim planem rozwoju oraz stanowią podstawę realizacji wieloletniego planu inwestycyjnego.

4. PROGRAMY

Działania zmierzające do osiągnięcia celu strategicznego poprzez priorytetowe kierunki rozwoju zapisane są w programach, które uchwalane przez Radę Miasta, przyjmują formę dokumentów aktywnych (aktualizowanych, co określony czas), wieloletnich (perspektywa optymalna: 4 lata). Osiągnięcie zakładanych wyników uwarunkowane jest zaangażowaniem określonych sił oraz środków.

Każdy program powinien zostać opracowany według następujących wymogów:

- jest zestawem szczegółowo opisanych konkretnych działań,
- poszczególne działania programu odwołują się do celów założonych w Strategii Rozwoju Miasta - są dalszym uszczegółowieniem celów operacyjnych,
- proponuje zestaw wskaźników pozwalających ocenić postępy realizacji projektu.

Priorytetowe kierunki rozwoju będą urzeczywistniane przy pomocy spójnych i komplementarnych programów strategicznych, możliwych do osiągnięcia poprzez realizację konkretnych kierunków działań w ramach każdego programu. Jeden program może łączyć zadania do realizacji kilku priorytetów rozwoju.

W ramach realizacji priorytetowych kierunków rozwoju miasta ustala się następujące programy:

Tabela 17: Programy strategiczne grupy A

Priorytet I:
„Stworzenie sprzyjających warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców miasta oraz zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa”

Nazwa programu:	Kierunki działań:
A.1. Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości	A.1.1. - stworzenie systemu motywacji do inwestowania na terenie miasta A.1.2. - usuwanie barier administracyjnych dla inwestorów A.1.3. - promocja samozatrudnienia A.1.4. - monitorowanie klimatu do prowadzenia działalności gospodarczej, reagowanie na potrzeby i wnioski przedsiębiorców A.1.5. - realizacja przedsięwzięć gospodarczych w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- liczba nowych podmiotów gospodarczych - wartość i ilość ulg i zachęt inwestycyjnych - wartość i ilość realizowanych przedsięwzięć gospodarczych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa I: Przedsiębiorczość i innowacje, Oś Priorytetowa II: Infrastruktura ekonomiczna, Oś Priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne - PO KL Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki
	Termin realizacji: 2008-2015

Nazwa programu:	Kierunki działań:
A.2. Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej napływowi inwestycji	A.2.1. - stworzenie planów zagospodarowania przestrzennego otwartych na inwestycje przy współpracy i koordynacji działań z gminami sąsiadującymi A.2.2. - podjęcie działań w kierunku utworzenia stref aktywności gospodarczej przy szlaku komunikacyjnym A2 i S19, przy współpracy z gminami sąsiadującymi A.2.3. - rozbudowa systemu komunikacyjnego A.2.4 - uzbrojenie terenów dla potrzeb potencjalnych inwestorów
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
<ul style="list-style-type: none"> - ilość podjętych uchwał o zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - ilość przygotowanych ofert inwestycyjnych - stopień zaawansowania uzbrojenia terenu (wielkość infrastruktury) 	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne, Oś Priorytetowa V: Transport - PO RPW Oś Priorytetowa I: Nowoczesna gospodarka <hr/> Termin realizacji: 2008-2015
A.3. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego	A.3.1 - zapewnienie bezpieczeństwa publicznego - zagrożenie włamaniami, kradzieżami A.3.2. - poprawa infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo drogowe A.3.3. - instalacja systemu monitoringu szkół i miejsc zagrożonych patologiami A.3.4. - kontynuowanie i promowanie działań edukacyjnych dotyczących problematyki bezpieczeństwa i przeciwdziałania patologiom
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
<ul style="list-style-type: none"> - wskaźnik przestępczości - ilość kampanii promocyjnych (konferencje, szkolenia, spotkania integracyjne) - ilość programów i liczba osób z nich korzystająca 	budżet miasta, środki pomocowe <hr/> Termin realizacji: 2008-2015
A.4. Zapobieganie i zwalczanie patologii społecznych, wspieranie integracji społecznej	A.4.1. - wspieranie profilaktyki zapobiegającej uzależnieniom A.4.2. - wspieranie programów przeciwko przemocy w rodzinie i wykluczeniu społecznemu ofiar przestępstw A.4.3. - monitorowanie problemów społecznych oraz podejmowanie działań, wynikających z opracowanej diagnozy z uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych A.4.4. - rozwój systemu pomocy społecznej w tym środowiskowych form wsparcia A.4.5. - działania zmierzające do wyrównania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu A.4.6. - tworzenie świetlic terapeutycznych A.4.7. - promowanie wśród mieszkańców zdrowego stylu życia
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
<ul style="list-style-type: none"> - ilość kampanii promocyjnych (konferencje, szkolenia, spotkania integracyjne) - ilość programów dotyczących profilaktyki uzależnień, przemocy w rodzinie - liczba dostosowanych obiektów dla osób niepełnosprawnych (podjazdy, parkingi) - ilość miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych 	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - PFRON - PO KL Priorytet VII: Promocja integracji społecznej <hr/> Termin realizacji: 2008-2015

Tabela 18: Programy strategiczne grupy B

Priorytet II:
„Poprawa warunków życia poprzez rozwój infrastruktury publicznej, komunalnej i stymulowanie rozwoju budownictwa”

Nazwa programu:	Kierunki działań:
B.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego	B.1.1. - budowa wschodniej obwodnicy miasta B.1.2. - modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej (ulice, chodniki, ścieżki rowerowe) B.1.3. - budowa przedłużenia ul. Partyzantów do ul. Warszawskiej
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- długość wybudowanej infrastruktury	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa V: Transport - PO RPW Oś Priorytetowa IV: Infrastruktura transportowa
	Termin realizacji: 2008-2015
B.2. Rozwój infrastruktury publicznej i mieszkaniowej	B.2.1. - rozbudowa obiektów oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem budowy boisk i sal gimnastycznych przy istniejących szkołach B.2.2. - budowa i modernizacja publicznych obiektów kultury, sportu i rekreacji B.2.3. - utworzenie placów zabaw dla dzieci B.2.4. - promowanie różnorodnych form budownictwa mieszkaniowego B.2.5. - tworzenie szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego na cele budownictwa mieszkaniowego B.2.6. - modernizacja i rewitalizacja istniejącej zabudowy wielorodzinnej (blokowska) B.2.7. - modernizacja obiektów i poprawa dostępu do usług medycznych
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość wybudowanych i zmodernizowanych publicznych obiektów sportowo - rekreacyjnych - ilość osób korzystających z obiektów sportowo - rekreacyjnych i kulturalnych - powierzchnia zmodernizowanych obiektów kult	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa VIII: Infrastruktura społeczna, Oś Priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne, Oś Priorytetowa VII: Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna - MSiT - MKiDN
	Termin realizacji: 2008-2015
B.3. Podjęcie działań w kierunku rozbudowy i efektywnego wykorzystania mienia komunalnego miasta	B.3.1. - utrzymanie techniczne i powiększenie komunalnych zasobów mieszkaniowych B.3.2. - wieloletnie plany rozwoju infrastruktury technicznej miasta B.3.3. - aktywna gospodarka nieruchomościami komunalnymi
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- nakłady na remonty mieszkań komunalnych - liczba oddanych do użytku mieszkań komunalnych - powierzchnia terenów udostępnionym inwestorom	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa VI: Środowisko i czysta energia, Oś priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne
	Termin realizacji: 2008-2015

Tabela 19: Programy strategiczne grupy C

Priorytet III:

„Ochrona środowiska i wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo - krajobrazowych i kulturalnych - jako miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców”

Nazwa programu:	Kierunki działań:
C.1. Ochrona środowiska i zintegrowana gospodarka odpadami	C.1.1. - rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów C.1.2. - rekultywacja składowiska miejskiego C.1.3. - rozwiązanie problemu składowania odpadów pozostałych C.1.4. - likwidacja odpadów niebezpiecznych (np. azbest) C.1.5. - edukacja ekologiczna C.1.6. - podnoszenie ogólnej estetyki miasta C.1.7. - ochrona istniejących zasobów wodnych
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość segregowanych odpadów - liczba programów edukacyjnych - ilość zlikwidowanych odpadów niebezpiecznych	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa VI: Środowisko i czysta energia - EKO FUNDUSZ - WFOŚiGW
	Termin realizacji: 2008-2015
C.2. Wzbogacanie różnorodności krajobrazowej i kulturowej Międzyrzeczyny	C.2.1. - rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych i parków miejskich C.2.2. - opracowanie i realizacja programu promocji dziedzictwa kulturowego regionu C.2.3. - modernizacja bazy i zasobów ośrodków kultury C.2.4. - zwiększenie oferty i obszarów działalności kulturalnej MOK C.2.5. - organizacja stałych ponadlokalnych wydarzeń kulturalnych, turystycznych i sportowych C.2.6. - wykorzystanie walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki C.2.7. - wspieranie działań związanych z ochroną i pielęgnacją obiektów zabytkowych C.2.8. - rozbudowa czytelnicy miejskiej z wykorzystaniem jej zasobów elektronicznych
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- powierzchnia i ilość zrewitalizowanych terenów miejskich - liczba nowych wydarzeń kulturalnych - liczba publikacji dotyczących promocji dziedzictwa kulturowego - uczestnictwo w kulturze (czytelnictwo, liczba odwiedzających kino, galerię)	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne, Oś Priorytetowa VII: Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna, - PO RPW Oś Priorytetowa V: Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne - EISP - MKiDN
	Termin realizacji: 2008-2015

C.3. Modernizacja i rozwój bazy rekreacyjno-turystycznej	<p>C.3.1. - utworzenie kompleksu rekreacyjno-turystycznego „Międzyrzeckie Jezioro”</p> <p>C.3.2. - wyznaczanie i odtwarzanie szlaków turystyki pieszej, rowerowej, wodnej i konnej.</p> <p>C.3.3. - wskazanie lokalizacji pod działki rekreacyjno-wypoczynkowe</p> <p>C.3.4. - wprowadzenie jednolitego systemu informacyjno-identyfikacyjnego miasta (tablice,...)</p> <p>C.3.5. - poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu</p> <p>C.3.6. - lokalna i ponad lokalna współpraca samorządu, organizacji i instytucji zainteresowanych rozwojem turystyki</p>
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
<ul style="list-style-type: none"> - wielkość infrastruktury (ilość miejsc na polach namiotowych, kempingowych i w hotelach) - liczba turystów korzystających z udostępnionych obiektów i szlaków - ilość i długość szlaków pieszych, rowerowych, wodnych - ilość imprez zorganizowanych na udostępnionych obiektach 	<p>budżet miasta, środki pomocowe w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RPO WL Oś Priorytetowa VII: Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna, Oś Priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne - EISP - MKiDN - MSiT <p>Termin realizacji: 2008-2015</p>

Tabela 20: Programy strategiczne grupy D

Priorytet IV:
„Zwiększenie szans młodzieży w nowej sytuacji społecznej i gospodarczej poprzez wysoki poziom edukacji i zachęcanie do dalszego kształcenia”

Nazwa programu:	Kierunki działań:
D.1. Podniesienie poziomu edukacji	<p>D.1.1. - rozwój szkolnictwa wyższego</p> <p>D.1.2. - podnoszenie standardów wyposażenia szkół w nowoczesne środki dydaktyczne, oprogramowanie i modernizacja istniejącej bazy</p> <p>D.1.3. - wspieranie młodzieży uzdolnionej poprzez system stypendiów</p> <p>D.1.4. - dostosowanie obiektów oświatowych do prowadzenia „zielonych szkół” i kolonii letnich</p> <p>D.1.5. - doskonalenie zawodowe nauczycieli</p> <p>D.1.6. - zatrudnianie nauczycieli akademickich z naszego terenu, kształcących poza Międzyrzecem</p> <p>D.1.7. - wykorzystanie bazy oświatowej dla organizacji zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży</p> <p>D.1.8. - wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej placówek oświatowych</p>
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
<ul style="list-style-type: none"> - ilość i wartość przyznanych stypendiów - ilość godzin zajęć pozalekcyjnych - ilość i wartość zakupionych pomocy dydaktycznych 	<p>budżet miasta, środki pomocowe w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RPO WL Oś Priorytetowa VIII: Infrastruktura społeczna - PO KL Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach - MEN - MNiSW <p>Termin realizacji: 2008-2015</p>

D.2. Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy	D.2.1. - otwieranie nowych, atrakcyjnych kierunków kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego D.2.2. - wspieranie programu, umożliwiającego absolwentom szkół odbycie praktyk, stażów i zdobycie uprawnień zawodowych D.2.3. - wprowadzenie kształcenia z podstaw przedsiębiorczości w szkołach
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- poziom wykształcenia ludności (udział z wykształceniem wyższym i średnim) - odsetek bezrobotnych absolwentów	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - PO KL Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach - MEN
	Termin realizacji: 2008-2015

Tabela 21: Programy strategiczne grupy E

Priorytet V:

„Podniesienie standardów obsługi administracyjnej oraz zwiększenie możliwości inwestycyjnych miasta”

Nazwa programu:	Kierunki działań:
E.1. Podniesienie standardów obsługi administracyjnej	E.1.1. - opracowanie standardów obsługi administracyjnej E.1.2. - utworzenie biura obsługi interesantów E.1.3. - stałe podnoszenie kwalifikacji oraz poziomu wykształcenia kadry urzędniczej E.1.4. - wdrażanie nowoczesnych technik zarządzania oraz informatyzacja prac E.1.5. - wdrażanie systemu kontroli obiegu dokumentów i elektronicznej obsługi interesantów
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- wdrożone procedury - stworzone dokumenty - nakłady na realizację programów	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne - PO KL
	Termin realizacji: 2008-2015
E.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego	E.2.1. - budowa infrastruktury elektronicznych usług publicznych: e-Urząd i e-Miasto E.2.2. - wspieranie działań na rzecz umiejętności posługiwania i korzystania z teleinformatyki E.2.3. - zwiększenie dostępności mieszkańców miasta do internetu w tym sieci szerokopasmowych
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość dokumentów i usług udostępnionych w formie elektronicznej - liczba osób korzystających z usług publicznych on-line - liczba usług zrealizowanych on-line	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne - PO KL
	Termin realizacji: 2008-2015

Tabela 22: Programy strategiczne grupy F

Priorytet VI: „Promocja miasta i rozwój współpracy w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym”	
Nazwa programu:	Kierunki działań:
F.1. Wzmocnienie i rozwój współpracy z miastami i gminami partnerskimi w kraju i za granicą.	F.1.1. - pozyskanie nowych miast partnerskich F.1.2. - podjęcie działań umożliwiających młodym mieszkańcom miasta i okolic nawiązanie kontaktów z rówieśnikami z Europy F.1.3. - wsparcie organizacji pozarządowych w nawiązaniu współpracy zagranicznej F.1.4. - rozwój współpracy transgranicznej
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość podpisanych porozumień o współpracy - liczba wspólnych przedsięwzięć - wartość wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - EISP
	Termin realizacji: 2008-2015
F.2. Kształtowanie postaw prospołecznych i samorządowych	F.2.1. - promowanie zagadnień integracji europejskiej F.2.2. - powołanie młodzieżowej Rady Miasta F.2.3. - rozwój wolontariatu F.2.4. - tworzenie podstaw do rozwoju form i płaszczyzn dialogu społecznego F.2.5. - aktywizowanie i wspieranie lokalnych liderów F.2.6. - wspieranie działalności organizacji i stowarzyszeń
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość programów i inicjatyw aktywizujących młodzież w działalność pozarządową - liczba osób zaangażowanych w działalność pozarządową - frekwencja wyborcza	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - PO KL Priorytet VII: Promocja integracji społecznej, Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki
	Termin realizacji: 2008-2015
F.3. Kreowanie wizerunku miasta poprzez promocję	F.3.1. - opracowanie i realizacja jednolitego programu promocji F.3.2. - prowadzenie szerokich działań na rzecz współpracy, związanych z promocją kulturalną i gospodarczą miasta w kraju i za granicą F.3.3. - wypromowanie kompleksowej oferty turystycznej F.3.4. - opracowanie programu rozwoju i promocji produktu turystycznego F.3.5. - udział w inicjatywach związanych z odtworzeniem historycznych szlaków i powiązań komunikacyjnych i turystycznych F.3.6. - utworzenie bazy ofert inwestycyjnych na terenie miasta
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość imprez promujących w których uczestniczyło miasto - ilość programów i ofert promocyjnych	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - RPO WL Oś Priorytetowa Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna - EISP
	Termin realizacji: 2008-2015

Nazwa programu:	Kierunki działań:
F.4. Podjęcie działań w celu skutecznego wykorzystania funduszy Unii Europejskiej dla rozwoju miasta	F.4.1. - edukacja potencjalnych beneficjentów funduszy pomocowych UE F.4.2. - aktualizacja bazy i przekazywanie informacji o programach pomocowych podmiotom zainteresowanym F.4.3. - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej o możliwości pozyskania środków pomocowych
Wskaźniki realizacji programu:	Źródła finansowania:
- ilość przeprowadzonych szkoleń - liczba uczestników szkoleń - ilość złożonych wniosków - wielkość pozyskanych środków	budżet miasta, środki pomocowe w tym: - PO KL
	Termin realizacji: 2008-2015

Objaśnienie skrótów:

PO KL - Program Operacyjny Kapitał Ludzki
RPO WL - Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
PO RPW - Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
MEN - Ministerstwo Edukacji Narodowej
MSiT - Ministerstwo Sportu i Turystyki
MNiSW - Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
EISP - Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa
MKiDN - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

UWAGA. Zdając sobie sprawę, iż zmiany społeczno gospodarcze zachodzą niezwykle dynamicznie, wyznaczone programy i kierunki działania w poszczególnych obszarach stanowią jedynie podstawę ostatecznego wyboru wariantu rozwoju. Jeżeli zaistnieje sytuacja w której urzeczywistnienie wszystkich nie jest możliwe w okresie realizacji Strategii, mogą one stać się podstawą do jej aktualizacji w następnych latach, w procesie monitorowania tego dokumentu.

5. POWIĄZANIE STRATEGII Z ANALOGICZNYMI DOKUMENTAMI NA POZIOMIE POWIATU I WOJEWÓDZTWA

„Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” na lata 2008-2015 jest dokumentem programowym polityki rozwoju Międzyrzecza Podlaskiego, wyznacza cele dzięki którym możliwe będzie rozwiązanie problemów społecznych i gospodarczych oraz podniesienie konkurencyjności miasta. Jest to wyzwanie, jakie przed nim stoi w dobie postępującego procesu globalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Zgodnie z zasadą programowania rozwoju i komplementarności polityk rozwoju regionalnego i lokalnego, Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski jest zgodna ze Strategią Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2007-2015 jak również Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020. Spójność Strategii z analogicznymi dokumentami na poziomie powiatu i województwa przyczynia się do rozwoju całego regionu. Cel strategiczny i priorytetowe kierunki rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski są spójne z celami nadrzędnymi jak również z priorytetowymi kierunkami rozwoju powiatu bialskiego na lata 2007-2015 i województwa lubelskiego na lata 2006-2020.

5.1. PRIORYTETY, CELE, PROGRAMY - POWIĄZANIE

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2007-2015.

Priorytet I: *Stworzenie sprzyjających warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców miasta oraz zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa*, znajduje swoje odzwierciedlenie w priorytecie I Strategii Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2007-2015: „Maksymalne wykorzystanie geograficznego położenia przy wschodniej granicy Unii Europejskiej wokół głównego korytarza transportowego” i celu strategicznym I.1 „Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu”, którego odpowiednikiem jest program strategiczny **A.1 „*Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości*”**. Program strategiczny A.1 jest również spójny z priorytetem II SRPB: „Rozwój przedsiębiorczości, w szczególności w obszarze rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług” w szczególności z celem strategicznym II.4 „Wspieranie lokalnego sektora przedsiębiorstw”. Programy strategiczne **A.3 „*Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego*”** i **A.4 „*Zapobieganie i zwalczanie patologii społecznych, wspieranie integracji społecznej*”**, przyczynią się do realizacji IV priorytetu SRPB „Rozwój społeczny ze szczególnym uwzględnieniem edukacji” i celów strategicznych IV.2 „Rozwiązywanie problemów społecznych”, IV.5 „Rozwój profilaktyki i edukacji w zakresie zdrowia”.

Priorytet II: *Poprawa warunków życia poprzez rozwój infrastruktury publicznej, komunalnej i stymulowanie rozwoju budownictwa*, odzwierciedlony jest w priorytecie I SRPB: „Maksymalne wykorzystanie geograficznego położenia przy wschodniej granicy Unii Europejskiej wokół głównego korytarza transportowego” i celu strategicznym I.2. „Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu”, odpowiednikiem którego jest program strategiczny **B.1 „*Rozbudowa i modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego*”**. Program strategiczny **B.2 „*Rozwój infrastruktury publicznej i mieszkaniowej*”** wpisuje się w realizację IV priorytetu SRPB i celu strategicznego IV.8 „Budowa,

rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej oraz wyposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne” jak również IV.10 „Rozwój sportu i rekreacji”.

Priorytet III: Ochrona środowiska i wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo - krajobrazowych i kulturalnych - jako miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców, powiązany jest z priorytetem III SRPB: „Utrzymanie dobrej jakości środowiska naturalnego oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego” i celami strategicznymi III.3 „Zwiększenie efektywności działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi” i III.4 „Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców”, do realizacji których przyczyni się program strategiczny **C.1 „Zintegrowana gospodarka odpadami”**. Program strategiczny **C.2 „Wzbogacenie różnorodności krajobrazowej i kulturowej Międzyrzeczyny”** jest spójny z celem strategicznym III.6 „Zachowanie kultury i dziedzictwa materialnego powiatu bialskiego”, z kolei program strategiczny **C.3 „Modernizacja i rozwój bazy turystyczno - rekreacyjnej”** wpisuje się w realizację celu strategicznego III.7 „Wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i historycznego dla podniesienia atrakcyjności turystycznej powiatu”.

Priorytet IV: Zwiększenie szans młodzieży w nowej sytuacji społecznej i gospodarczej poprzez wysoki poziom edukacji i zachęcenie do dalszego kształcenia, przyporządkowany jest do priorytetu IV SRPB: „Rozwój społeczny ze szczególnym uwzględnieniem edukacji” i celu strategicznego IV.9 „Wyrównanie szans edukacyjnych”, który realizowały będą programy strategiczne **D.1 „Podniesienie poziomu edukacji”** i **D.2 „Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy”**.

Priorytet V: Podniesienie standardów obsługi administracyjnej inwestorów i mieszkańców oraz zwiększenie możliwości inwestycyjnych miasta, jest spójny z priorytetem IV SRPB: „Rozwój społeczny ze szczególnym uwzględnieniem edukacji” i celem strategicznym IV.11 „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”. Odpowiednikami tego celu są programy strategiczne **E.1 „Podniesienie standardów obsługi administracyjnej”** i **E.2 „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”**.

Priorytet VI: Promocja miasta i rozwój współpracy w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym, odzwierciedlony jest w priorytecie III SRPB: „Utrzymanie dobrej jakości środowiska naturalnego oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego” i celami strategicznymi: III.6 „Zachowanie kultury i dziedzictwa materialnego powiatu bialskiego”, III.7 „Wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i historycznego dla podniesienia atrakcyjności turystycznej powiatu”, w realizację których wpisuje się program strategiczny **F.3 „Kreowanie wizerunku miasta poprzez promocję”**.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020

Priorytet I: Stworzenie sprzyjających warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców miasta oraz zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa, znajduje swoje odzwierciedlenie w priorytecie 1 Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020: „Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy” i celu operacyjnym 1.4 „Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw

oraz wzrost poziomu ich innowacyjności”, którego odpowiednikiem jest program strategiczny **A.1 „Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości”**. Priorytet I w szczególności program strategiczny **A.2 „Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej napływowi inwestycji”** wpisuje się również w priorytet 3 SRWL: „Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego” i cel operacyjny 3.1 „Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa”. Programy strategiczne **A.3 „Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego”** i **A.4 „Zapobieganie i zwalczanie patologii społecznych, wspieranie integracji społecznej”** są zgodne z priorytetem 2 SRWL: „Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy” i celami operacyjnymi 2.6 „Poprawa bezpieczeństwa publicznego” i 2.4 „Wspieranie integracji społecznej i ograniczenie poziomu ubóstwa w regionie”.

Priorytet II: Poprawa warunków życia poprzez rozwój infrastruktury publicznej, komunalnej i stymulowanie rozwoju budownictwa, odzwierciedlony jest w priorytecie 2 SRWL: „Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy”. Odpowiednikiem celu operacyjnego 2.1 „Kształtowanie prorozwojowej polityki ludnościowej w województwie” jest program strategicznym **B.2 „Rozwój infrastruktury publicznej i mieszkaniowej”**. Programy strategiczne **B.1 „Rozbudowa i modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego”** i **B.3 „Podjęcie działań w kierunku rozbudowy i poprawy infrastruktury komunalnej”** wpisują się w realizację priorytetu 3 SRWL: „Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego”, celu operacyjnego 3.1 „Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa” i 3.3 „Rozwój ośrodków miejskich oraz funkcji metropolitarnych Lublina”.

Priorytet III: Ochrona środowiska i wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo - krajobrazowych i kulturalnych - jako miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców, powiązany jest z priorytetem 3 SRWL: „Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego” i celem operacyjnym 3.2 „Zachowanie i wzmocnienie różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej”, który realizowany będzie poprzez program strategiczny **C.1 „Zintegrowana gospodarka odpadami”**. Realizacji 3 priorytetu posłuży również program strategiczny **C.3 „Modernizacja i rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej”** zgodny z celem operacyjnym 3.4 „Poprawa jakości życia mieszkańców wsi oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”. Program C.3 powiązany jest także z priorytetem 1 SRWL: „Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy” i celem operacyjnym 1.3 „Specjalizacja województwa w wybranych sektorach produkcji i usług cechujących się wysokim poziomem konkurencyjności”. Program strategiczny **C.2 „Wzbogacenie różnorodności krajobrazowej i kulturowej Międzyrzeczyny”** znajduje odzwierciedlenie w priorytecie 2 SRWL: „Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy”, celu operacyjnym 2.5 „Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału kulturowego i społecznego w regionie” jak również w priorytecie 3 SRWL: „Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego”, celu operacyjnym 3.3 „Rozwój ośrodków miejskich oraz funkcji metropolitarnych Lublina”. Realizacji priorytetu 2 SRWL posłużą także programy strategiczne **C.4 „Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego”** - zgodny z celem 2.6 „Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego” i **C.5 „Zapobieganie i zwalczanie patologii społecznych, wspieranie integracji społecznej”** - zgodny z celem

2.4 „Wspieranie integracji społecznej i ograniczenie poziomu ubóstwa w regionie” i 2.1 „Kształtowanie prorozwojowej polityki ludnościowej w województwie”.

Priorytet IV: Zwiększenie szans młodzieży w nowej sytuacji społecznej i gospodarczej poprzez wysoki poziom edukacji i zachęcenie do dalszego kształcenia, przyporządkowany jest do priorytetu 2 SRWL: „Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy” i celu operacyjnego 2.2 „Podniesienie poziomu wykształcenia i wiedzy mieszkańców regionu”. Cel ten znajduje swoje odzwierciedlenie w programach strategicznych **D.1 „Podniesienie poziomu edukacji”** i **D.2 „Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy”**.

Priorytet V: Podniesienie standardów obsługi administracyjnej inwestorów i mieszkańców oraz zwiększenie możliwości inwestycyjnych miasta, jest spójny z priorytetem 1 SRWL: „Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy” i celem operacyjnym 1.6 „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”. Odpowiednikami tego celu operacyjnego są programy strategiczne **E.1 „Podniesienie standardów obsługi administracyjnej”** i **E.2 „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”**.

Priorytet VI: Promocja miasta i rozwój współpracy w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym, odzwierciedlony jest w priorytecie 4 SRWL: „Rozwój współpracy międzyregionalnej województwa oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu” i celu operacyjnym 4.1 „Rozwój współpracy międzyregionalnej województwa w układzie międzynarodowym, krajowym i transgranicznym”, który realizowany będzie poprzez program strategiczny **F.1 „Wzmocnienie i rozwój współpracy z miastami i gminami partnerskimi w kraju i za granicą”** i **F.4 „Podjęcie działań w celu skutecznego wykorzystania funduszy Unii Europejskiej dla rozwoju miasta”**. Cel operacyjny 4.3 „Poprawa skuteczności promocji regionu i zdolności do przyciągnięcia inwestycji z zewnątrz” znajduje odzwierciedlenie w programie strategicznym **F.3 „Kreowanie wizerunku miasta poprzez promocję”**. Z kolei program strategiczny **F.2 „Kształtowanie postaw prospołecznych i samorządowych”** wpisuje się w realizację priorytetu 2 SRWL: „Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy” i celu operacyjnego 2.5 „wzmocnienie i wykorzystanie kapitału kulturowego i społecznego w regionie”.

Zgodność między dokumentami Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego i Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski zachodzi na poziomie priorytetów, celów, programów i kierunków działań.

5.2. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI

„Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” na lata 2008-2015 jest zgodna ze Strategią Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2007-2015 jak również Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020, dzięki czemu może posłużyć jako argument przy okazji aplikacji o środki budżetu państwa, jak również funduszy unijnych na realizację pla-

nów strategicznych. Dokument Strategii powiązany jest również z innymi dokumentami (krajowymi i lokalnymi) o charakterze programującym:

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013,
- Plan Zagospodarowania Województwa Lubelskiego,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
- Strategia Integracji i Polityki Społecznej na lata 2004-2015,
- Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2008-2015,
- Wieloletni Plan Rozwoju Urzędzeń Wodociągowo-Kanalizacyjnych dla Miasta Międzyrzecza Podlaskiego na lata 2006-2009,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Międzygminnego Związku Komunalnego w Międzyrzeczu Podlaskim,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego,
- Program Ochrony Środowiska dla Międzygminnego Związku Komunalnego w Międzyrzeczu Podlaskim,
- Regulamin Utrzymania Czystości i Porządku na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski,
- Program Rewitalizacji Miasta Międzyrzec Podlaski,
- Miejski Program na Rzecz Integracji Osób Niepełnosprawnych i Starszych na lata 2004-2010.

VII. WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII

1. PLANOWANIE W ASPEKCIE STRATEGICZNYM I TAKTYCZNYM

Decyzje strategiczne podejmowane są na najwyższym szczeblu zarządzania miastem, czyli przez jej najwyższe organy - Burmistrza i Radę Miasta (także przy udziale społeczeństwa - jak np. w przypadku opracowywania strategii rozwoju miasta lub aktualizacji jej treści). Decyzje taktyczne to decyzje wykonawcze wobec uchwał Rady, które mogą przybierać różną formę, w zależności od ich treści i charakteru będących efektem zobowiązań wobec uchwał Rady. Strategia rozwoju, która przyjmuje formę uchwały, wytycza kierunki działania na następne lata. Zapisy strategicznych programów powinny być uwzględniane w szczególności na etapie corocznego projektowania budżetu miasta oraz układania rocznych i wieloletnich planów inwestycyjnych. Treść strategicznych programów powinna stanowić podstawę do poszukiwania rozwiązań organizacyjnych mających na celu ich wdrażanie. Wiele spośród nich będzie odwoływać się do zamierzeń inwestycyjnych miasta, ale będą i takie, które nie mają bezpośredniego związku z polityką inwestycyjną.

Wdrażanie postanowień strategii rozwoju miasta wymaga starannego określenia uwarunkowań organizacyjnych oraz odpowiednich systemów monitorowania i kontroli. Niezbędne jest również opracowanie odpowiednich procedur i systemu przepływu informacji w strukturze jednostek organizacyjnych. Koniecznością staje się weryfikacja zadań poszczególnych wydziałów Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych oraz ewentualna ich reorganizacja. Bardzo ważne jest także uświadomienie sobie rozgraniczenia pomiędzy czynnościami wykonywanymi przez pracowników w sferze administracyjno - prawnej od czynności o charakterze cywilno - prawnym. Wdrażanie strategii rozwoju jest związane przede wszystkim z czynnościami podejmowanymi przez miasto jako osobę prawną. Planowanie strategiczne oraz wszystkie czynności podyktowane dążeniem do osiągnięcia celu strategicznego, powinny tworzyć zintegrowany zespół działań w ramach systemu zarządzania. Kluczowym elementem tego systemu powinny być wieloletnie plany inwestycyjne. Inwestycje komunalne (planowane i realizowane w powiązaniu z racjonalnym zarządzaniem finansami miasta oraz aktywnym gospodarowaniem mieniem komunalnym) są bowiem podstawowym narzędziem oddziaływania władz lokalnych na procesy lokalnego rozwoju.

W systemie strategicznego zarządzania miastem można wyróżnić następujące etapy:

- Określenie uwarunkowań organizacyjnych do realizacji strategicznych programów gospodarczych,
- Identyfikacja przeszkód realizacji strategicznych programów gospodarczych oraz metod ich usuwania,
- Określanie mierników i systemów kontroli realizacji strategicznych programów gospodarczych.

Realizacja programów strategicznych wymaga nawiązania harmonijnej współpracy pomiędzy poszczególnymi wydziałami Urzędu Miasta oraz interdyscyplinarnego ujmowania problemów na najwyższym szczeblu kierowniczym. Niemożliwe jest skuteczne wdrażanie wieloletnich planów rozwoju bez skoordynowania współpracy pomiędzy służbami finansowymi, specjalistami od spraw infrastruktury technicznej, urbanistami, prawnikami oraz wieloma innymi osobami i instytucjami spoza kręgu lokalnej władzy i administracji samorządowej.

2. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Zasadniczo polskie ustawodawstwo nie precyzuje jak należy prowadzić konsultacje społeczne. Jednak jak najszerzy udział obywateli i liderów społeczności lokalnej w procesach decyzyjnych staje się praktyczną potrzebą, jak również wymogiem wynikającym z prawa Unii Europejskiej. Proces konsultacji społecznych w trakcie prac nad aktualizacją Strategii funkcjonował na dwóch płaszczyznach. Pierwszą przypisać należy wiodącej roli reprezentacji społeczności lokalnej w postaci Komisji ds. aktualizacji „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski”, powołanej Uchwałą Nr XII/104/2007 Rady Miasta z dnia 14 sierpnia 2007 r. w jej skład wchodzi:

- Sekretarz Miasta
- Skarbnik Miasta
- Zastępca Przewodniczącego Rady Miasta
- Przewodniczący Komisji Infrastruktury Technicznej Rady Miasta
- Przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów Rady Miasta
- Przewodniczący Komisji Społecznej Rady Miasta
- Przewodniczący Komisji Rewizyjnej Rady Miasta
- Przewodniczący Zespołu Rady Miasta ds. Niepełnosprawnych i Starszych
- Komendant Straży Miejskiej
- Dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury
- Dyrektor Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji
- Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Zastępca Dyrektora Miejskiego Zespołu ds. Oświaty
- Zastępca Naczelnika Wydziału Strategii i Rozwoju
- Podinspektor w Wydziale Ochrony Środowiska i Rolnictwa
- Podinspektor ds. koordynacji programów pomocowych w Wydziale Strategii i Rozwoju
- Informatyk - administrator sieci komputerowych
- Przedstawiciel SP ZOZ

Drugą płaszczyznę stanowiły otwarte konsultacje ze społecznością lokalną Międzyrzecza Podlaskiego w trakcie prac aktualizacyjnych i po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu. Stanowiska i uwagi wyrażone podczas konsultacji zostały przeanalizowane i wykorzystane w procesie tworzenia niniejszego dokumentu.

Konsultacje społeczne charakteryzowała zasada jawności, wyrażona między innymi swobodnym dostępem wszystkich zainteresowanych do dokumentów i aktualnych danych. Informacja o prowadzonych konsultacjach została umieszczona na oficjalnej stronie internetowej Urzędu, tablicach informacyjnych jak również przekazana do lokalnych mediów i opublikowana („Słowo Podlasia”). Dokument Strategii został wyłożony do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Miasta, wszyscy zainteresowani mogli się z nim zapoznać i wnieść swoje uwagi. W tym czasie wpłynęło jedno pismo mieszkanki miasta, również pracownicy Wydziału Strategii i Rozwoju odebrali szereg telefonów z zapytaniami odnoszącymi się do aktualizowanego dokumentu. Większość pytań i uwag dotyczyła zamiany gruntów rolnych na budowlane, budowy chodników i ulic, oferty rekreacyjnej i kulturalnej jak również bezpieczeństwa w mieście. Propozycje partnerów społecznych i lokalnej społeczności, dotyczące kierunków rozwoju Międzyrzecza Podlaskiego znalazły swój wyraz w celach strategicznych Miasta. Przed ostatecznym zatwierdzeniem, z uwagi na znaczenie dokumentu dla społeczności lokalnej konsultacje społeczne przybrały formalnoprawny charakter na mocy Uchwały Nr XVI/132/07 Rady Mia-

sta Międzyrzec Podlaski z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Miasta Międzyrzec Podlaski i Zarządzenia 178/08 Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 19 lutego 2008r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych aktualizacji „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2008-2015”.

Wyniki konsultacji przedstawiono komisji ds. aktualizacji i uwzględniono w „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2008-2015”.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej pozwala na przyjęcie pewnych standardów wyznaczających dobre praktyki na przykład w formie konsultacji społecznych. Korzystanie z tych standardów i angażowanie różnych środowisk w trakcie tworzenia dokumentów programowych, stanowi nową jakość i pozytywny obraz zaangażowania tych podmiotów w procesy społeczne.

3. KOORDYNACJA WSPÓLPRACY

Koordinacja współpracy wydziałów urzędu, a także wielu innych jednostek organizacyjnych, jest konieczna już w fazie ustalania strategicznych planów rozwoju. Prowadzenie analiz uwarunkowań rozwojowych oraz definiowanie celów nie może być przeprowadzone bez współdziałania jednostek, które w późniejszym okresie będą zobowiązane do wprowadzania strategicznych planów w życie. Koordinacja współpracy jest nie mniej konieczna przy konstruowaniu projektu budżetu, ustalaniu rzeczowego zakresu zadań poszczególnych służb komunalnych oraz na etapie wykonywania bieżących obowiązków.

Jakkolwiek proces planowania może przebiegać odmiennie w różnych jednostkach organizacyjnych, to w każdym przypadku możliwe jest wyodrębnienie ośmiu podstawowych etapów, które występują w każdej procedurze planowania:

- **Etap I.** Formułowanie celów głównych.
- **Etap II.** Analiza stanu obecnego i prognozowanie.
- **Etap III.** Opracowanie planów wydziałowych.
- **Etap IV.** Konsolidacja planów wydziałowych z planami głównymi.
- **Etap V.** Opracowanie szczegółowych planów wydziałowych (w tym preliminarzy finansowych).
- **Etap VI.** Rewizja i koordynacja planów wydziałowych.
- **Etap VII.** Opracowanie budżetów wydziałowych.
- **Etap VIII.** Integracja budżetów wydziałowych.

W procesie planowania powinni uczestniczyć wszyscy kierownicy danej instytucji, aczkolwiek w różnym stopniu zaangażowania na jego poszczególnych etapach. Zróżnicowanie to uwarunkowane jest wielkością jednostki organizacyjnej, jej celów oraz pozycją i funkcją, jaką pełni w danej jednostce kierownik. Zasadniczo wyróżnia się cztery podstawowe poziomy w hierarchii kierowniczej uczestniczące w procesie planowania.

Tabela 23: Hierarchia w strukturze zarządzania i odpowiednie zakresy odpowiedzialności

POZIOM ZARZĄDZANIA	ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI
1. Burmistrz i Rada Miasta	Przegląd i ocena planów do realizacji.
2. Burmistrz	Przyjęcie odpowiedzialności związanej z formułowaniem i wdrażaniem planów, których podstawowym celem powinno być osiągnięcie podstawowych celów strategicznych.
3. Naczelnicy wydziałów	Współdziałanie przy formułowaniu treści planów oraz bezpośredni nadzór i odpowiedzialność związane z wdrożeniem tych jego części, które realizują pośrednie cele strategiczne.

4. MONITOROWANIE REALIZACJI STRATEGII

Na końcu etapu wdrażania pojawia się potrzeba porównania zgodności i stopnia realizacji poszczególnych programów z treścią wizji rozwoju i strategicznych celów pośrednich. Skutkiem dokonanej oceny powinny być korekty i aktualizacja zapisów w strategii rozwoju miasta. W ten sposób dochodzi do zamknięcia cyklu obejmującego fazę planowania i wdrażania strategicznych programów rozwoju.

Szczególnie ważnym elementem wdrażania strategii jest umiejętne określenie sprawnego systemu kontroli i monitorowania realizacji strategicznych programów gospodarczych. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy strategiczne cele rozwoju są osiągane oraz w jakim stopniu. System monitorowania i kontroli realizacji strategicznych programów gospodarczych powinien być wielopoziomowy, tzn. musi dostarczać szczegółowych informacji o stopniu zaawansowania realizacji poszczególnych systemów gospodarczych, a także uogólnionych i zobiektywizowanych informacji o przebiegu całego procesu wdrażania strategii rozwoju. Informacje takie powinny być następnie wykorzystywane do weryfikacji i aktualizacji strategicznych planów rozwoju.

4.1. ZASADY MONITORINGU

Monitoring Strategii jest niezbędnym elementem konsekwentnej realizacji zapisów danego dokumentu. Jego prawidłowość jest podyktowana koniecznością gromadzenia i analizowania odpowiednich kategorii informacji. Założenia dotyczące monitorowania muszą być ustalone w toku prac nad dokumentem i stać się jego integralnym składnikiem.

Monitoring strategii jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian, jak również proces systematycznego zbierania i interpretowania danych będących wskaźnikami jej efektywności i postępu, a także kontroli. Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu dochodzenia do wyznaczonych celów, a także spełnia rolę systemu wczesnego ostrzegania o nieprawidłowościach.

Cele monitoringu:

- monitoring skierowany jest na ściśle określone cele - ocena efektywności i postępu działań jak również wspomaganie zarządzania;
- wyniki monitoringu stanowią podstawę rzetelnej informacji dla społeczności lokalnej o sytuacji miasta;
- służy ściśle określonym odbiorcom - w przypadku miasta są to: Burmistrz i Rada Miasta oraz pracownicy kierowniczego szczebla struktur samorządowych.

Można wyróżnić dwa podstawowe horyzonty monitoringu Strategii:

- **długofalowy** - obserwacji poddany będzie postęp w realizacji celów Strategii jak również zachodzące zmiany w otoczeniu społeczno - gospodarczym,
- **bieżący** - obserwacja i analiza prawidłowości realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Organizacja monitoringu

Strukturę organizacyjną określającą reguły funkcjonowania i przebieg procesu monitoringu przedstawiają następujące zadania:

1. Zarządzanie realizacją Strategii;
2. Przygotowywanie projektów programów aplikacyjnych i planowanych budżetów oraz przedstawianie ich do zatwierdzenia Radzie Miasta;
3. Koordynacja i kontrola prawidłowości realizacji Programów Strategicznych
4. i wchodzących w ich zakres projektów;
5. Administrowanie środkami finansowymi przeznaczonymi w budżecie Miasta na realizację Strategii oraz środkami pozyskanymi na ten cel ze źródeł zewnętrznych;
6. Przedstawianie Radzie Miasta raportu z realizacji Strategii i Programów Strategicznych, co najmniej raz na trzy lata;
7. Prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej związanej ze Strategią.

Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski jest dziełem zbiorowym społeczności lokalnej, mimo iż jest przede wszystkim dokumentem orientującym działania Burmistrza i Rady Miasta. Sama Strategia, jak i raporty winny być promowane wśród mieszkańców Miasta i działających na jego terenie firm, zyskując w ten sposób poparcie społeczności lokalnej.

Narzędzia monitoringu

Do zadań Wydziału Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta odpowiedzialnego za prowadzenie monitoringu realizacji Strategii będzie:

- określenie zestawu wskaźników dla poszczególnych programów strategicznych; zestaw ten obrazować powinien dynamikę oraz strukturę zjawisk objętych poszczególnymi celami;
- prowadzenie obserwacji kształtowania się zaprojektowanych wskaźników w określonych przedziałach czasowych.

Tabela 24: Całościowy zakres działań monitorujących

L.p.	Krok	Zadania do wykonania	Rezultaty (wyniki)	Odpowiedzialni za realizację
1.	Zbieranie danych i informacji	- opracowanie narzędzi monitoringu - zbieranie danych statystycznych - terminowe przekazywanie zebranego materiału	- wskaźniki pomiarowe - rzetelny materiał stanowiący podstawę dla analiz i ocen	- Wydział Strategii i Rozwoju - etatowi, pracownicy urzędu i jednostek podległych
2.	Analiza danych i informacji	- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja - zgodnie z przyjętymi zasadami i kryteriami	- materiał służący przygotowaniu raportów - powstanie ciągłego, wartościowego zasobu informacji	- Wydział Strategii i Rozwoju

3.	Przygotowywanie raportów	- zestawienie otrzymanych informacji (wskaźników) w czytelne raporty (przygotowane dla poszczególnych odbiorców), zawierające ich interpretację	- raporty przekazywane poszczególnym grupom odbiorców - materiały (zestawienia) do wykorzystania w procesie informowania społeczności lokalnej	- Wydział Strategii i Rozwoju
4.	Ocena wyników (porównanie z normami)	- analiza porównawcza osiągniętych rezultatów z założeniami	- określenie stopnia wykonania przyjętych założeń oraz tempa ich osiągania	- Burmistrz przy udziale Wydziału Strategii i Rozwoju
		- prezentacja rezultatów na forum Rady	- zapoznanie	- Burmistrz
		- przekazanie informacji pozostałym odbiorcom, w tym również mieszkańcom	- upowszechnienie informacji o sytuacji w zakresie monitorowanych obszarów	- Wydział Strategii i Rozwoju
W przypadku uzyskania oceny: - Pozytywnej - proces jest kontynuowany od kroku 1 - Negatywnej - należy przejść do kroku 5				
5.	Identyfikacja odchyleń	- ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami	- przygotowanie materiału wyjściowego dla dalszych działań	- Burmistrz
6.	Analiza przyczyn odchyleń	- poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	- identyfikacja obszarów i zjawisk wymagających podjęcia działań interwencyjnych	- Burmistrz
7.	Planowanie korekty	- określenie sposobu i instrumentów interwencji	- określenie i akceptacja działań naprawczych	- Burmistrz we współpracy z odpowiednimi wydziałami urzędu
		- prezentacja rezultatów na forum Rady Miasta		- Burmistrz
		- podjęcie decyzji	- Rada Miasta / Burmistrz	
8.	Wdrożenie korekty	- przeprowadzenie zaplanowanych działań naprawczych	- eliminacja bądź marginalizacja odchyleń	- Burmistrz
Kontynuacja monitoringu od kroku 1				

Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski jako element planowania rozwoju lokalnego powinna mieć charakter dynamiczny. Monitoring ma wskazywać, czy i w którym momencie należy dokonać ewentualnych zmian w programach operacyjnych, bądź to w celach strategicznych, a nawet w wizji rozwoju miasta. Przyjęcie tego założenia spowoduje, że będzie ona efektywnym dokumentem przystającym do otaczającej nas i zmieniającej się rzeczywistości.

Monitorowanie Strategii jest to również, a może przede wszystkim proces zbierania i przetwarzania informacji dostarczanych przez jednostki organizacyjne urzędu i inne podmioty realizujące jej zapisy, a także danych statystycznych i współczynników ekonomicznych dotyczących miasta, regionu i kraju. Dzięki temu możliwa będzie obserwacja i analiza jej efektywności, a także czynników wskazujących na przeobrażenia zachodzące w Międzyrzeczu Pod-

laskim i tendencje rozwojowe w wymiarze ponad lokalnym, mające wpływ na życie społeczno - gospodarcze. Analiza bieżącej realizacji strategii da możliwość porównania w określonym czasie, rzeczywistych rezultatów z zakładanymi, pozwalając w ten sposób na stwierdzenie czy procesy wdrażania zmierzają do osiągnięcia założonych celów i ewentualne korygowanie odchyleń. System monitoringu powinien zatem opierać się na wskazanych uprzednio wskaźnikach osiągnięć obejmując swym zasięgiem następujące sfery:

- sytuację społeczno - gospodarczą, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju,
- realizację programów strategicznych,
- realizację konkretnych projektów i kierunków działań.

Prezentowany w dokumencie sposób wdrażania jak również monitoringu Strategii jest praktycznym narzędziem, dzięki któremu możliwe jest wskazanie osób i podmiotów odpowiedzialnych w każdej fazie zarządzania strategicznego. Dzięki takiemu rozwiązaniu można sądzić, że nie będzie ona źródłem konfliktów społecznych na poszczególnych etapach jej realizacji. Głównym celem podjętych w tym zakresie działań jest zoptymalizowanie skuteczności wdrażania przedsięwzięć rozwojowych z uwzględnieniem wsparcia zewnętrznego, dostępnego w ramach programów operacyjnych Unii Europejskiej oraz innych programów wsparcia. Wszystkie wymienione zamierzenia mają przyczynić się do realizacji w perspektywie do roku 2015 celu strategicznego Miasta Międzyrzec Podlaski:

Miasto wykorzystujące korzystne położenie do rozwoju i aktywności (aktywizacji) gospodarczej

VIII. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

Przewidziane do realizacji inwestycje i projekty oraz ich wstępny harmonogram realizacji został przygotowany w oparciu o zidentyfikowane potrzeby społeczno-gospodarcze, jak również możliwości finansowe budżetu miasta oraz możliwości pozyskania na ich realizację środków zewnętrznych w tym funduszy Unii Europejskiej. Sprawą priorytetową dla władz miasta jest rozbudowa i modernizacja bazy sportowo - rekreacyjno - turystycznej, w tym przede wszystkim zagospodarowanie terenu rekreacyjno - turystycznego „Międzyrzeckie Jezioro”, budowa hali sportowej z zapleczem przy Gimnazjum Nr 1 i zespołu boisk sportowych przy Szkole Podstawowej Nr 2 i Nr 3. Oprócz tego za najważniejsze uznano rozbudowę i modernizację lokalnego układu komunikacyjnego, w tym budowę wschodniej obwodnicy miasta. Należy również wspomnieć o działaniach mających na celu rozwój przedsiębiorczości w mieście, w szczególności o „strefie nowoczesnych usług i produkcji”. Poprawie estetyki miasta i wzbogaceniu jego wartości kulturowych posłuży realizacja projektów rewitalizacyjnych, w tym przebudowa Skweru Armii Krajowej.

Harmonogram realizacji projektów strategicznych, jak również przewidywane nakłady finansowe przedstawia indykatorywna lista projektów strategicznych.

1. INDYKATYWNA LISTA PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH

TYTUŁ PROJEKTU	Zagospodarowanie terenu rekreacyjno-turystycznego „Międzyrzeckie Jeziorka”
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	26 890 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ośrodek szkoleniowo-hotelowy całoroczny, - hotel spa, - stok narciarski całoroczny z wyciągiem, - tor rollerowy, - zespół domków letniskowych - zespół budynków usługowo-gastronomicznych, - przebudowę stacji wędkarskiej, - przebudowę siedziby Stowarzyszenia Rozwoju Żeglarstwa wraz z portem i wieżą widokową, - ścieżki rowerowe, - zespół parkingowy, - infrastrukturę techniczną.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 4 102 000,00 zł - środki własne (15%) • 22 788 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2008 - 2013

TYTUŁ PROJEKTU	Kompleksowe przygotowanie terenu pod inwestycje - Międzyrzeckiej Strefy Nowoczesnych Usług i Produkcji
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	11 132 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych związane z przemysłem, nowoczesnymi usługami, parkami przemysłowymi i technologicznymi - budowa infrastruktury lokalnej <p>Zakres rzeczowy kompleksowej infrastruktury obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ulice miejskie z chodnikiem i ścieżką rowerową klasy Z (zbiorcze) - 1,54 km - ulice miejskie z chodnikiem klasy L i D - 2,37 km - kanalizacja deszczowa - 2,73 km - przebudowa linii energet. SN 15 kW z napowietrznej na kablową (demontaż starej linii energet. 1180 m) - 1,43 km - linia energetyczna oświetleniowa - 4,91 km
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 1 675 000,00 zł - środki własne (15%) • 9 457 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2008 - 2013

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego - I etap: ul. Adamki, Tartaczna, Nabrzeżna, Garbarska, Zarówie, Nassuta, Pułaskiego, Jatkowa, Targowa, Wiejska, Okólna, Przedszkolna, Zamczysko, Rzeczna, Krótka, Mała, Graniczna, Sikorskiego, Czysta, Przechodnia, Podłączna, Stodolna, Pleszczyńskiego, Eichlera, Asnyka, przedłużenie ul. Partyzantów
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	27 572 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje przebudowę układu drogowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą i budowę przedłużenia ulicy Partyzantów od ul. Lubelskiej do ul. Łukowskiej na terenie miasta Międzyrzec Podlaskiego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę dróg w ulicach: Okólnej, Podłącznej, Pleszczyńskiego, Eichlera, Sikorskiego, Przechodniej, Czystej, Stodolnej, Wiejskiej, Adamki, Tartacznej, Nadbrzeżnej, Garbarskiej, Przedszkolnej, Zarówie, Pułaskiego, Jatkowej, Targowej, Nassuta, Małej, Krótkiej, Granicznej, Rzecznej, Zamczysko. - budowę sieci kanalizacji deszczowej w ulicach: Zahajkowskiej, Berezowskiej, Adamki, Kolejowej, Asnyka, Tartacznej, Okólnej, Garbarskiej, Nadbrzeżnej - budowę i przebudowę oświetlenia ulicznego w ulicach: Eichlera, Pleszczyńskiego, Wiejskiej i Okólnej - budowę przedłużenia ulicy klasy L od ul. Lubelskiej km 0+075,6 do ul. Łukowskiej km 0+440,2 wraz z przebudową ul. Pocztowej i części ul. Partyzantów.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 4 138 000,00 zł - środki własne (15%) • 23 434 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2009 - 2012

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa wschodniej obwodnicy miasta Międzyrzec Podlaski wraz z uzupełniającym układem komunikacyjnym w południowo-wschodniej części miasta
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	72 707 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <p>Budowę Wschodniej Drogowej Obwodnicy Międzyrzec Podlaskiego wraz z budową uzupełniającego układu komunikacyjnego w południowo -wschodniej części miasta w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę Wschodniej Obwodnicy Międzyrzec Podlaskiego Klasy G, po nowej trasie wchodzącej w skład podstawowego układu komunikacyjnego miasta. - budowę i przebudowę ulic układu uzupełniającego miasta tj: - ulicy Siteńskiej - klasy L - będącej w ciągu drogi powiatowej, - ulicy Zadwornej - klasy L, - ulicy Grzybowej - klasy D, - ulicy T. Kościuszki - klasy D - w zakres której wchodzi dwa odcinki, w tym - istniejący przebieg ul. T. Kościuszki w sąsiedztwie linii kolejowej drugi odcinek obecnie „ślepy”, stanowiący ulicę dojazdową do dzielnicy przemysłowej, - ulice - drogi obsługujące (dojazdowe) - klasy D - ciąg rowerowo - pieszy.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 10 907 000,00 zł - środki własne (15%) • 61 800 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2009 - 2013

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa hali sportowej z zapleczem przy Gimnazjum Nr 1 w Międzyrzecu Podlaskim
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	10 320 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: - budowę hali sportowej z trybunami na ponad 500 osób wraz z zapleczem magazynowym, higieniczno-sanitarnym i pomieszczeniami administracyjnymi, - adaptację części istniejącego budynku gimnazjum na zaplecze szatniowe, - zagospodarowanie terenu
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	• 1 548 000,00 zł - środki własne (15%) • 8 772 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2009 - 2012

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa zespołu boisk sportowych przy Szkole Podstawowej Nr 2 i przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Międzyrzecu Podlaskim
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	7 130 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: - zespół boisk (boisko do piłki nożnej ze sztucznej trawy, boisko wielofunkcyjne poliuretanowe), przebudowa istniejącego boiska asfaltowego, bieżnię poliuretanową 60 m wraz ze skocznią, nowe ukształtowanie terenu - skarpowanie, drogę dojazdową i podjazd dla osób niepełnosprawnych, nowe nasadzenia zieleni, - boisko kryte do piłki nożnej ze sztucznej trawy o rozpiętości 36 m, - zaplecze szatniowe i higieniczno - sanitarne we wnętrzu.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	• 1 070 000,00 zł - środki własne (15%) • 6 060 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2009 - 2011

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa wału przeciwpowodziowego z drogą techniczną przy rzece Krznie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	12 382 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: - budowę wału przeciwpowodziowego z drogą techniczną na jego koronie przy rzece Krzna Środkowa, Krzna Południowa i Krzna Północna na n/w odcinkach: - przy rzece Krzna Środkowa od km 63+820 do km 68+650 (jednostronnie) - przy rzece Krzna Północna od km 0+000 do km 1+320 (jednostronnie) - przy rzece Krzna Południowa od km 0+000 do km 0+315 (dwustronnie)
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	• 1 893 000,00 zł - środki własne (15%) • 10 489 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2008 - 2013

TYTUŁ PROJEKTU	Rewitalizacja zabytkowego centrum miasta - przebudowa Skweru Armii Krajowej
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Miasto Międzyrzec Podlaski
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI	6 010 000,00 zł
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: - budynek kubaturowy o funkcji kulturalno - informacyjno - usługowej, - utwardzenie skweru kostką brukową, - budowa donic i murków oporowych pod zieleni niską i wysoką, - budowa fontann, - budowa placu zabaw dla dzieci, - nowe nasadzenia oraz mała architektura.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	• 902 000,00 zł - środki własne (15%) • 5 108 000,00 zł - zewnętrzne środki pomocowe w tym fundusze UE (85%)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2009 - 2011

Poza zadaniami wymienionymi powyżej i zawartymi w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym przewidywanymi do wdrożenia na latach 2008 - 2015 przez władze samorządowe, rozwój lokalny wspomagają także projekty „miękkie”, mogące uzyskać dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w tym z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Ich realizacja, w niektórych przypadkach będzie wymagała wkładu finansowego na pokrycie którego, powinny być zabezpieczone środki. Wsparcie finansowe na realizację projektów mogą uzyskać jednostki podległe, w tym szkoły i przedszkola, a także organizacje pozarządowe chcące realizować swoje przedsięwzięcia na terenie miasta. Na realizację tych zadań na lata 2008-2015 przeznaczono kwotę 350 tys. zł.

2. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Instrumentem wdrażania „Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski” jest Wieloletni Plan Inwestycyjny zatwierdzony Uchwałą Nr XXI/179/08 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 31 marca 2008 r., który stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

IX. BIBLIOGRAFIA

1. Dane spisu powszechnego, maj 2002
2. Elżbieta Skotnicka-Illasiewicz (red.) Doświadczenia społeczne dwóch lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa 2007
3. Informacje bieżące jednostek samorządowych miasta Międzyrzec Podlaski
4. Informacje bieżące Rejonowego Urzędu pracy w Międzyrzecu Podlaskim - Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej
5. Józef Geresz Międzyrzec Podlaski - dzieje miasta i okolic, Integraf Międzyrzec Podlaski 2001
6. Krajowy Program Reform na lata 2005-2008 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej, Warszawa 2005
7. Miasta w liczbach 1999 - 2000, Główny Urząd Statystyczny w Poznaniu, Warszawa 2002
8. Międzyrzec Podlaski. Informator Gospodarczy, Urząd Miasta w Międzyrzecu Podlaskim, Międzyrzec Podlaski, listopad 2001
9. Monitorowanie Usług Publicznych w Miastach, Związek Miast Polskich. System Analiz Samorządowych, Poznań 2003
10. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007
11. Norton L. Berman Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego, Municipium Warszawa 2000
12. Olgierd Dziekoński, Krzysztof Baczyński (red.) Rewitalizacja miast, Area Poznań 2004
13. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2005 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Lublin 2005
14. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, listopad 2006
15. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020, lipiec 2005
16. Studium rozwoju turystyki terenu „Żwirownia” w Międzyrzecu Podlaskim, Kraków, listopad 1999
17. UE-Fundusze Strukturalne, Poradnik dla samorządów i przedsiębiorców, miesięcznik wydawany przez Instytut Europejski, nr 1-10 Warszawa 2007
18. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r.
19. Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, znowelizowana 18 sierpnia 2007r
20. Strony internetowe: fundusze-strukturalne.gov.pl, mrr.gov.pl, stat.gov.pl, lubelskie.pl.

